DIN SURSE...

Hirohito

Împăratul Hirohito urmează să întreprindă, în cursul lunii octombrie, o călătorie în jurul lumii, anunță revista vest-germană „Stern". Prima etapă a călătoriei : Republica Federală a Germaniei. Vizita la Bonn a împăratului Hirohito ar răspunde astfel vizitei oficiale pe care președintele Heinemann a făcut-o în Japonia în cursul anului 1970.

V. I. P.

Evenimentul „week-end"-ului : lansarea navei spațiale „Apollo-14". Lansarea — transmite „France Presse" — a fost urmărită de la Cape Kennedy de 7 500 „V.I.P." (very important personnalities), printre care un vicepreședinte (Spiro Agnew), un prinț și o prințesă (Juan Carlos al Spaniei și soția sa Sofia), doi foști președinți (Gustavo Diaz Ordaz și Miguel Alemán — Mexic), cîțiva actori și... treizeci de milionari.

Colombey

Ultima decizie a doamnei de Gaulle, comunicată copiilor săi: „Nu voi abandona «la Boisserie». Voi rămîne la Colombey".

Adresa

„Cunosc adresa precisă din Paraguay unde se ascunde acum medicul nazist dr. Mengelle. Locuiește la Terto San Vicente în zona militară închisă, unde poliția civilă n-are nici un fel de autoritate" — a declarat Simon Wisenthal, aflat în vizită la Tel Aviv pentru a participa, alături de David Ben Gurion, la o emisiune televizată consacrată capturării naziștilor.

Timbru

Frontul de Eliberare al Palestinei a emis un timbru cu tema : deturnările de avioane. Timbrul nu a fost recunoscut de Uniunea mondială a poștelor, în schimb este foarte căutat de colecționari.

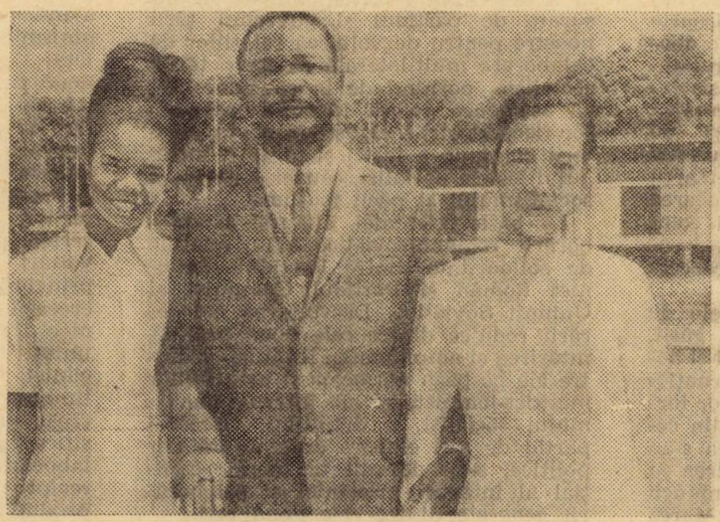

Am relatat la această rubrică evoluția „cazului Martine". Adevărata fiică a președintelui Republicii Africa Centrală, Jean-Bedel Bokassa, a fost descoperită după cercetări îndelungate și după ce o falsă „candidată" izbutise să-i uzurpe temporar locul. Iat-o pe Martine și pe mama ei, sud-vietnameza Nguyen Thi Hue, alături de președintele Bokassa la Bangui.

Surpriză...

...în Congresul american : bugetul pentru 1972, transmis parlamentarilor de către președintele Nixon, conține propunerea de vînzare a celor două... aeroporturi din Washington : National Airport (linii interne) și Dulles International (linii internaționale). Prețul : 105 milioane dolari. Propunerea a stîrnit senzație cu atît mai mult cu cît acestea sînt singurele aeroporturi civile proprietate a guvernului federal. „Voi reciti bugetul — a declarat Charles Vanick, unul din membrii comisiei bugetare a Camerei Reprezentanților — pentru a mă asigura că nu e de vînzare și Capitoliul..."

Confirmare?

Cotidianul vest-german „Der Tagesspiegel" publică în numărul de duminică interviul arhiepiscopului Vienei, cardinalul Franz Koenig, în care, printre altele, acesta confirmă zvonurile privind eventualitatea unei vizite a Papei Paul al VI-lea în Polonia. Cardinalul amintește că această vizită ar răspunde invitației trimise Papei, în toamna trecută, de către cardinalul polonez Stefan Wyszynski.

Dezmințire

Sînt dezmințite zvonurile ce circulaseră săptămîna trecută la Tel Aviv în legătură cu o tentativă de asasinare a premierului Golda Meir. „Acele zvonuri — declară colonelul Fleissig, purtătorul de cuvînt al cartierului general al poliției israeliene — se bazau pe informații total false".

Convalescență

După tratamentul medical urmat la spitalul „Walter Reed" din Washington, președintele Habib Bourguiba își petrece convalescența în Elveția — anunță ministrul tunisian al agriculturii, Abdallah Farhat, director al cabinetului în lipsa președintelui. Restabilit, Habib Bourguiba se va înapoia la Tunis probabil la începutul săptămînii viitoare.

Tunel

Președintele Pompidou a declarat presei : „Voi face tunelul sub Canalul Mînecii, dar nu eu voi fi acela care-l va inaugura"...

Istorie

În cercurile editorialistice londoneze se spune că ar fi gata de tipar istoria guvernului laburist de la instaurarea sa, în 1964, pînă la înfrîngerea din iunie 1970. Autor : Harold Wilson. Cartea va avea 240 000 de cuvinte și — după cum afirmă autorul — nu conține memorii, ci reprezintă o adevărată istorie a principalelor acțiuni guvernamentale, inclusiv problemele cele mai explozive din cei șase ani de guvernare a cabinetului Wilson.

Definiție

O definiție a „agresiunii" : aceasta este rostul întrunirii, între 1 februarie și 5 martie, la sediul Națiunilor Unite din New York, a comitetului special compus din 35 de membri. Va avea de ales între trei proiecte : un proiect sovietic, un proiect prezentat de un grup de țări latino-americane și Iugoslavia, un al treilea propus de șase țări occidentale, inclusiv Statele Unite. Comitetul celor 35 s-a mai reunit și în 1967, 1968, 1969 și 1970, fără a fi ajuns la un acord.

Conferință

Cea de-a zecea sesiune a Comisiei Economice O.N.U. pentru Africa (C.E.A.) fusese convocată la Tunis, la data de 1 februarie. A fost amînată pentru 9 februarie, la ea urmînd să participe peste 500 de delegați reprezentînd cele 45 de țări membre — anunță ziarul tunisian „Assabah".

Perfecționare

Deși Edmund Muskie, considerat drept democratul „cel mai bine plasat" pentru a-l înfrunta pe președintele Nixon la alegerile din 1972, nu și-a anunțat oficial candidatura, precizînd în cursul unui interviu televizat, că „doi ani de campanie electorală reprezintă mult prea mult", el a mărturisit totuși presei că pregătește o campanie „mai agresivă" și mai bine organizată decît toate cele de pînă acum din Statele Unite.

Rubrică realizată de Rodica DUMITRESCU

ÎN SPIRITUL PRIETENIEI ȘI COLABORĂRII FRĂȚEȘTI

În cronica legăturilor prietenești româno-sovietice, data de 4 februarie 1948 marchează un eveniment de o deosebită importanță : semnarea Tratatului de prietenie, colaborare și asistență mutuală dintre România și Uniunea Sovietică. Se împlinesc astăzi 23 de ani de la încheierea acestui document istoric și, ca în fiecare an, aniversarea evenimentului prilejuiește evocarea relațiilor de prietenie trainică și colaborare multilaterală dintre poporul român și popoarele sovietice, dintre cele două țări socialiste.

De-a lungul anilor, sentimentele de stimă și prețuire reciprocă și-au găsit, nu o dată, expresia în manifestări și acțiuni de strînsă solidaritate internaționalistă ale comuniștilor, ale tuturor forțelor democratice și progresiste din cele două țări. În România, acestea s-au reflectat cu elocvență în însuflețirea cu care clasa muncitoare, oamenii muncii și-au exprimat solidaritatea cu Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, s-au ridicat cu arma în mînă în apărarea tinerei puteri sovietice, au luptat sub conducerea Partidului Comunist Român împotriva politicii antisovietice a regimurilor reacționare la putere, împotriva războiului antisovietic, pentru o politică de prietenie cu prima țară a socialismului victorios.

Cimentată prin sîngele vărsat împreună de ostașii români și sovietici în războiul antihitlerist, prietenia româno-sovietică a dobîndit în anii socialismului temelia trainică a comunității de orînduire, de ideologie, de interese și țeluri fundamentale. Tratatul încheiat la 4 februarie 1948, consfințind această nouă etapă a legăturilor reciproce, le-a conferit caracter de act internațional și a creat un amplu cadru politico-juridic dezvoltării și adîncirii lor continue.

Este binecunoscut faptul că preocuparea pentru întărirea continuă a solidarității, alianței și prieteniei frățești româno-sovietice s-a înscris și se înscrie pe un loc central în întreaga politică externă a României socialiste, a constituit și constituie o parte integrantă a activității internaționaliste desfășurate de partidul și guvernul țării noastre pentru dezvoltarea relațiilor de colaborare multilaterală cu toate țările socialiste, pornind de la considerentul că asemenea relații răspund intereselor fiecărei țări socialiste în parte, creșterii continue a forței și unității întregului sistem socialist, cauzei generale a socialismului și păcii în lume.

La baza prieteniei, alianței și colaborării româno-sovietice stau relațiile de solidaritate dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist al Uniunii Sovietice. Dezvoltarea colaborării rodnice dintre cele două partide, întărirea și amplificarea legăturilor dintre ele pe baza normelor și principiilor marxist-leniniste și ale internaționalismului socialist, a dreptului fiecărui partid de a-și elabora de sine stătător politica, s-au dovedit un factor esențial al întăririi prieteniei și colaborării generale dintre cele două țări.

Un cadru amplu de manifestare a legăturilor româno-sovietice l-a oferit colaborarea pe tărîm economic, tehnico-științific, cultural. Succesele dobîndite de România și Uniunea Sovietică în dezvoltarea forțelor de producție au creat noi posibilități pentru adîncirea, extinderea și diversificarea continuă a colaborării economice atît pe plan cantitativ cît și pe plan calitativ. Amplitudinea acestei colaborări se reflectă, printre altele, în faptul că, în comerțul exterior al României, Uniunea Sovietică deține primul loc.

Un eveniment de seamă în evoluția ascendentă a relațiilor de colaborare multilaterală dintre România și Uniunea Sovietică, în întărirea prieteniei româno-sovietice, l-a constituit semnarea la București, la 7 iulie 1970 — cu prilejul vizitei în țara noastră a delegației de partid și guvernamentale a Uniunii Sovietice condusă de tovarășul A. N. Kosîghin — a noului Tratat de prietenie, colaborare și asistență mutuală între cele două țări. La 1 octombrie 1970, Tratatul a fost ratificat de către Consiliul de Stat al Republicii Socialiste România și de către Prezidiul Sovietului Suprem al U.R.S.S.

Expresie a stadiului actual al relațiilor dintre cele două țări socialiste, a voinței popoarelor român și sovietic de a întări și în viitor, în spiritul internaționalismului socialist, prietenia și alianța reciprocă, Tratatul încheiat anul trecut reflectă în același timp posibilitățile sporite care s-au creat ca urmare a progreselor realizate de cele două țări în dezvoltarea bazei tehnico-materiale a societății, în înflorirea științei și culturii. Actualizînd, în condițiile de astăzi prevederile vechiului Tratat, avînd la bază principiile marxism-leninismului și internaționalismului proletar, actualul Tratat a stabilit, pe o nouă perioadă de 20 de ani, cadrul colaborării multilaterale dintre cele două țări în spiritul egalității depline în drepturi, al respectării suveranității și independenței naționale, neamestecului în treburile interne, întrajutorării frățești și avantajului reciproc. Sînt, acestea, principii fundamentale ale dezvoltării relațiilor dintre țările noastre, principii a căror aplicare consecventă creează premisele unei colaborări rodnice între țările socialiste și ale unei unități trainice și reale a sistemului socialist. Au fost, astfel, deschise în continuare largi perspective de viitor, s-a creat un cadru propice pentru intensificarea și amplificarea continuă a colaborării economice și tehnico-științifice reciproc avantajoase, a cooperării în producție și în alte domenii de activitate. După cum se arată în Tratat, România și Uniunea Sovietică vor dezvolta colaborarea în domeniul politic, economic și cultural, vor adînci cooperarea în producție și tehnico-științifică, vor lărgi, în continuare, colaborarea în domeniile învățămîntului, literaturii și artei, ocrotirii sănătății și în alte domenii, vor intensifica schimburile de experiență în spiritul avantajului reciproc.

Consfințind alianța celor două țări, Tratatul consemnează, de asemenea, voința lor de a acționa în continuare pentru întărirea unității și coeziunii statelor socialiste, pornind de la convingerea că aceasta constituie unul din izvoarele principale ale tăriei și invincibilității sistemului socialist mondial. **„Sîntem convinși,** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu cu prilejul primirii delegației de partid și guvernamentale a U.R.S.S. — **că întărirea solidarității și a legăturilor de prietenie dintre Republica Socialistă România și Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste, dintre Partidul Comunist Român și Partidul Comunist al Uniunii Sovietice corespunde intereselor ambelor noastre țări, și în același timp, intereselor întăririi sistemului socialist mondial, cauzei generale a socialismului, progresului și păcii în lume. Partidul Comunist Român, guvernul român vor acționa și în viitor pentru a întări și dezvolta continuu prietenia dintre partidele, statele și popoarele noastre, pe baza principiilor marxism-leninismului și a internaționalismului socialist".**

Hotărît să acționeze și mai departe pentru înfăptuirea politicii externe a României, politică dedicată asigurării condițiilor înfăptuirii vieții noi socialiste în patria noastră, apărării cauzei socialismului și a păcii, poporul român nutrește convingerea că prietenia și relațiile de colaborare multilaterale româno-sovietice se vor întări și adînci în continuare, conform aspirațiilor și intereselor României și Uniunii Sovietice, popoarelor român și sovietic.

Ileana NICOLAESCU

Combinatul de prelucrare a nichelului „Severonikel" (peninsula Kola). Pupitrul de comandă

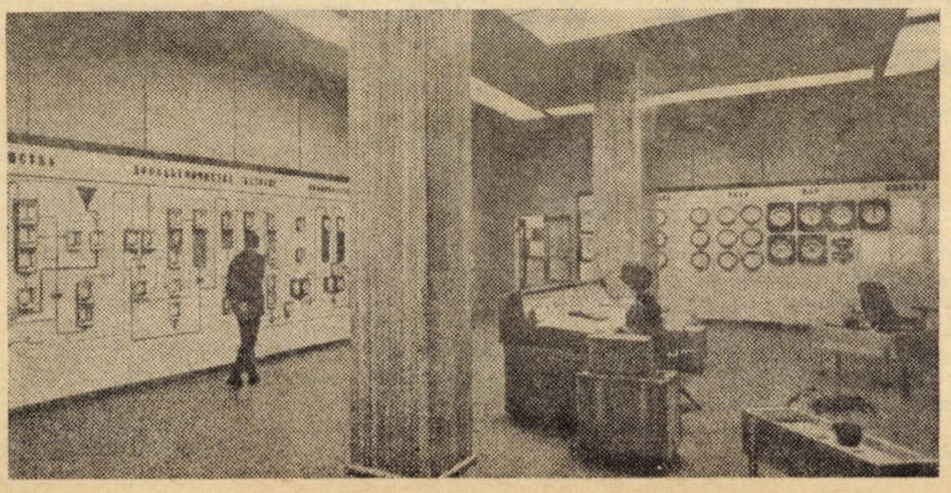

INTERVIUL NOSTRU

HERVÉ ALPHAND

secretar general al Ministerului Afacerilor Externe al Franței

IMPERATIVUL CONLUCRĂRII INTRAEUROPENE

Depășind dificultățile programului foarte dens al unei vizite de lucru, secretarul general al Ministerului de Externe al Franței, Hervé Alphand, a găsit posibilitatea de a răspunde solicitării revistei noastre. Economist prin formație, desfășurînd o importantă activitate pe acest tărîm în prima parte a carierei sale (între 1941 și 1944 a fost director pentru problemele economice în Comitetul Național al Franței libere), actualul secretar general a trecut treptat, reprezentînd țara sa în diferite organisme economice internaționale, din sfera economiei în aceea a diplomației. De douăzeci de ani, răspunderile sale se exercită în cadrul ministerului de pe Quai d'Orsay : reprezentant al Franței în consiliul atlantic, apoi membru în consiliul permanent al alianței, delegat permanent al Franței la O.N.U. (1955), apoi ambasador în Statele Unite (1956—1965); în sfîrșit, de cinci ani, secretar general al Ministerului de Externe. Optica sa asupra evenimentelor internaționale este aceea a unui diplomat cu îndelungată și multiplă experiență.

Înainte chiar de prima întrebare, ne spune :

— Sînt extrem de satisfăcut de contactele pe care le-am avut în capitala dumneavoastră. Vizita mea, după cum știți, se înscrie în cadrul contactelor și schimburilor de opinii periodice dintre țările noastre. Cu acest prilej am fost primit de premierul Ion Gheorghe Maurer, de ministrul de externe Corneliu Mănescu. Și, bineînțeles, am avut convorbiri prelungite cu colegul meu George Macovescu, al cărui invitat sînt, asupra marilor teme ale actualității : Europa, „punctele calde" ale globului, adică Indochina și Orientul Apropiat, fizionomia generală a raporturilor interstatale în lumea contemporană.

— Enumerînd marile teme ale actualității, ați numit în primul rînd Europa...

— Firește, și dumneavoastră și noi sîntem europeni. Or, există o Europă occidentală, există o Europă răsăriteană — și există comuna noastră preocupare pentru realizarea unor punți solide între aceste două părți ale continentului, care au sisteme politice și economice diferite, dar care trebuie să se înțeleagă.

Cît despre conferința europeană, sîntem de acord cu dumneavoastră în ceea ce privește utilitatea acestei conferințe. Împărtășim dorința ca ea să aibă loc cît mai curînd. Dar sînt, după părerea franceză, unele obstacole de fapt. ...Vă repet, însă, am dori ca această conferință să se poată reuni cît mai curînd.

— În ceea ce privește „punctele calde" ale globului, cum se situează punctele de vedere franceze în raport cu ale interlocutorilor dumneavoastră români ?

— Pozițiile sînt foarte apropiate, aș putea spune aproape identice. Pentru că și unele și celelalte se inspiră dintr-o comună preocupare pentru pace, din aceleași principii; respectarea independenței și suveranității statelor, neingerință în treburile lor interne, dreptul popoarelor de a alege libere calea dezvoltării lor.

— Se vorbește și se scrie mult în vremea din urmă, în Franța și nu numai în Franța, despre politica mediteraneană a țării dumneavoastră. Cum ați defini, domnule secretar general, trăsăturile fundamentale ale acestei politici ?

— Ea se definește prin dorința profundă a Franței ca Mediterana să fie un lac al păcii. Și nu este nevoie în acest scop de încheierea vreunui „pact mediteranean". E de-ajuns să fie întreținute și dezvoltate relații foarte strînse între toate țările riverane indiferent de apartenența lor continentală, e suficientă o rețea bogată de relații bilaterale. Aceasta corespunde de altfel, după cîte știm, și aspirațiilor celorlalte țări din jurul Mediteranei.

— Mă întorc la relațiile franco-române, adresîndu-mă de data aceasta mai cu seamă economistului. Cum apreciați acordurile recent încheiate cu prilejul vizitei la Paris a președintelui Consiliului nostru Economic, Manea Mănescu ?

— Dezvoltarea schimburilor între țările noastre se dezvoltă în general satisfăcător. De asemenea, cooperarea — în domeniile construcției de automobile de pildă, mecanicii, construcțiilor aeronautice. Și nu este vorba doar de cooperare economică : s-au stabilit în domeniile științific și tehnic legături foarte rodnice. Cred dealtminteri că este imperios necesar ca asemenea relații, asemenea modalități de conlucrare să se extindă, să se generalizeze, dacă vrem ca Europa să reia în lume locul pe care l-a avut, cel dintîi.

Fl. Ș.

LATURA EXTERNĂ A UNEI CONCEPȚII UNITARE

De la trimisul nostru
la Lima
Eugen Pop

Piața San Martin

„Testul de la Lima"

O.S.A. într-o viziune nouă

Edgardo Jarrin: „O politică de afirmare a suveranității naționale"

Relatările noastre de pînă acum despre „întîlnirea cu Peru" și-au propus să sublinieze orientări programatice în politica internă — etatizarea unor sectoare-cheie din industrie, controlul național asupra pozițiilor strategice în procesul diversificării economiei, reforma agrară — care converg în relieferea unei experiențe guvernamentale originale, modelate după realitățile naționale, și exprimînd eforturi susținute pentru lărgirea și consolidarea capacităților de decizie națională. Aceste eforturi desfășurate pe terenul luptei pentru independența economică se sincronizează, în mod firesc, cu orientări corespunzătoare în sfera relațiilor internaționale.

Naționalizarea companiei I.P.C. — un act curajos de lichidare a unei dominații străine — exprima, prin conținutul său, nu numai debutul politicii interne a noilor guvernanți, dar și concordanța acesteia cu viitoarea politică externă a țării. După patru zile de la naționalizare, într-un manifest către populație, guvernul s-a angajat **„să transforme structurile economice și sociale ale țării, să mențină o poziție independentă clară și să apere cu fermitate suveranitatea națională"**. Guvernanții de la Lima au atras atenția, de la început, asupra faptului că reglementarea unei situații litigioase cu o societate particulară nu trebuie să afecteze relațiile statale dintre Peru și S.U.A. Dar, în concepția Washingtonului, societățile monopoliste din Statele Unite, implantate în economiile țărilor de la sud de Rio Grande, ca și dependența acestora de marele capital nord-american, constituiau pîrghii principale ale **controlului indirect** asupra unor evoluții politice interne și inter-americane.

Marile zăcăminte de țiței, din subsolul latino-american, acaparate de societăți nord-americane, erau zone cu rol de „stat-major" în desfășurarea strategiei neocolonialiste. Dar, în ultimii ani, revendicarea suveranității naționale asupra petrolului și a altor bogății înstrăinate a intrat în vocabularul politicii oficiale a multor țări latino-americane, iar ideile independenței economice se făceau tot mai des auzite și de la tribuna Organizației Statelor Americane (O.S.A.). Naționalizarea I.P.C. a fost prima mare erupție a unor cratere fumegînde, șocul propulsor al mutațiilor intervenite în concepțiile asupra relațiilor inter-americane. Era în 1968, iar după uriașele daune politice pe care le-a adus Statelor Unite intervenția directă în Republica Dominicană (1965), nu se putea recurge la o acțiune similară. Au intrat, însă, în joc, presiunile economice și financiare. Capacitatea de rezistență, de contraofensivă politică a guvernului peruvian devenea un test al posibilităților de menținere a poziției inițiale, dar și al evaluării forțelor angajate — pe plan continental — în lichidarea diferitelor forme de exploatare și opresiune imperialistă. Unele țări latino-americane — puține la număr — au adoptat, inițial, o atitudine neutră, dar majoritatea lor s-a pronunțat în sprijinul poziției Perului. În 1969, documentele C.E.C.L.A. (Comisia de Coordonare Economică Latino-Americană) și cele ale reuniunii C.E.P.A.L. (Comisia Economică a O.N.U. pentru America Latină) proclamau dreptul suveran al țărilor latino-americane asupra resurselor naturale de care dispun și opțiunea pentru noi norme, de echitate, în relațiile dintre S.U.A. și țările latino-americane. Revizuirea raporturilor interamericane s-a făcut simțită și la O.S.A. Împreună cu alte state latino-americane, Peru a dat o nouă destinație tribunei O.S.A. Dacă în concepția nord-americană, Organizației Statelor Americane i se atribuia cu prioritate un rol politic și militar sub patronajul S.U.A., în viziunea latino-americană O.S.A. trebuia să devină un organism de stimulare a progresului economic latino-american. Noua Cartă a O.S.A. a fost elaborată în concordanță cu această viziune. La sesiunea inaugurală a Adunării Generale a O.S.A., în noua ei formulă (iulie 1970), ministrul de externe peruvian, generalul de divizie, Edgardo Mercado Jarrin, sublinia din nou că **„procesul pe care-l trăiesc popoarele Americii Latine este procesul unei afirmări definitive a suveranității și independenței"**.

La O.N.U., la C.E.P.A.L., la reuniunile interamericane, cuvîntările lui Edgardo Mercado Jarrin despre legitimitatea pozițiilor guvernului său, pledoariile sale sobre, argumentate, pentru dreptul la emancipare a tuturor popoarelor, analizele sale profunde asupra dialecticii istoriei latino-americane, oferă noul portret politic al Republicii Peru, proiectat pe fundalul realităților continentale.

Primindu-ne la palatul Torre Tagle, sediul ministerului de externe, Edgardo Mercado Jarrin a avut amabilitatea să

Vezi „Lumea" nr. 4 și 5.

înfățișeze pentru cititorii revistei „Lumea", cîteva coordonate ale politicii internaționale promovate de țara sa.

Interviul a început cu o întrebare despre cadrul principal al politicii externe peruane.

— Politica externă a țării mele — ne-a răspuns Edgardo Mercado Jarrin — se bazează pe principii juridice pe care le-am respectat întotdeauna : nonintervenția, egalitatea statelor, dreptul popoarelor la determinare liberă. Este o politică de independență, de afirmare a

EDGARDO MERCADO JARRIN
„Un proces de înnoiri structurale"

suveranității noastre și a dreptului de a dispune liberi de resursele noastre naturale. Apărarea dreptului statelor de a-și prezerva și de a-și controla resursele vii ale mării și de a fixa, în acest scop, limitele jurisdicției lor maritime, în acord cu caracteristicile speciale ale fiecărei realități geografice, reprezintă un alt principiu de bază al politicii externe a Perului, ca și al majorității statelor americane, care începe să fie înțeles cum trebuie de alte popoare în curs de dezvoltare atît în Africa, cît și în Asia.

Cunoscînd ecoul larg al pozițiilor guvernamentale de la Lima într-o serie de probleme de mare interes pentru țările continentului, l-am rugat pe Mercado Jarrin să ne spună cum s-ar putea caracteriza, în mod sintetic, ceea ce ziarele numesc „personalitate peruană în contextul american".

— Peru a avut în America o personalitate deosebită, generată de marea cultură incașă, ca și de faptul de a fi fost de-a lungul cîtorva secole, viceregatul spaniol în America. Aceasta a lăsat, fără îndoială, o amprentă specială asupra personalității națiunii. În prezent Peru este scena unui proces revoluționar de înnoire a vechilor structuri economice și sociale. Cum multe probleme peruane sînt similare celor din alte țări americane, soluțiile pe care le-am găsit pentru rezolvarea acestor situații sînt urmărite cu atenție. Pe de altă parte, Peru a acționat în mod dinamic pentru ca probleme serioase care afectează dezvoltarea regiunii să fie abordate în comun de țările latino-americane.

Acțiunile comune ale țărilor latino-americane includ și dezvoltarea solidarității lor pe planul relațiilor economice și comerciale. În concepția guvernului peruan colaborarea economică latino-americană, inclusiv în cadrul unor piețe regionale, trebuie să fie un instrument al dezvoltării, al eliberării de orice dominație străină. Aceste considerente stau la baza formării „Grupului andin" (Peru, Ecuador, Bolivia, Chile, Columbia).

Referindu-se la „Grupul andin", denumit și „Acordul de la Cartagena", Mercado Jarrin și-a exprimat opinia că : „Acesta a fost constituit ca un instrument pentru accelerarea funcționării pieței latino-americane, ca și pentru favorizarea unei creșteri (economice) mai rapide a țărilor cu un grad de dezvoltare relativ mai mic. Cred că comisia „Acordului de la Cartagena", care are sediul la Lima, lucrează în conformitate cu interesele și competențele membrilor lui și în spiritul unui adevărat americanism". (Hotărîrile sesiunii extraordinare ale comisiei „Grupului andin", ulterioare datei la care a fost luat acest interviu, prezintă o importanță deosebită pentru afirmarea intereselor naționale ale țărilor membre. Documentele adoptate prevăd limitarea activității capitalului străin, preconizîndu-se, astfel, interdicția achiziționării întreprinderilor naționale din ramurile industriale de bază).

Îl rog pe ministrul de externe peruvian să-și expună părerile despre bazele dezvoltării relațiilor dintre țările Americii Latine, dintre America Latină și celelalte țări ale lumii.

— Relațiile dintre țările Americii Latine trebuie să se desfășoare, așa cum este și tradiția acestor relații, în cadrul unui climat de respect absolut pentru deciziile naționale, dictate de propriile interese, și într-o ambianță care să aibă în vedere acele multe legături care ne unesc în căutarea sinceră și intensă a unității latino-americane. Față de alte țări, cele din America Latină prezintă o realitate cu caracteristici proprii, interese comune și proiecte specifice. Această omogenitate istorică și culturală contribuie la întărirea pozițiilor sale în fața realităților problematice cu care se confruntă. America Latină dorește să dialogheze cu toate acele popoare care, înțelegînd aspirația sa la independență și acceptînd-o, sînt dispuse să contribuie — firește, cu sporirea beneficiilor lor legitime — la dezvoltarea noastră, renunțînd la poziții depășite și inacceptabile pentru demnitatea noastră și pentru necesitatea noastră neamînabilă de a atinge nivelurile culturale, sociale și economice pe care poporul nostru le cere.

În ultimii doi ani, dinamismul constructiv al politicii externe peruane s-a manifestat și în multiplicarea relațiilor diplomatice, economice, culturale și științifice cu un număr tot mai mare de țări din diferite zone ale lumii. În convorbirile pe care le-am avut la Lima cu numeroase personalități ale vieții politice am înregistrat interesul viu pentru dezvoltarea relațiilor dintre Peru și România. Aceste aprecieri le-am găsit sintetizate și subliniate în opiniile ministrului de externe cu privire la stadiul actual și viitorul relațiilor dintre Peru și România. Așa cum relatam într-un număr anterior al revistei, Edgardo Mercado Jarrin s-a arătat „foarte optimist" în legătură cu evoluția relațiilor dintre cele două țări. „Pentru că, deși ele s-au stabilit cu relativ puțin timp în urmă, perspectivele colaborării în domenii importante sînt, după părerea mea, foarte promițătoare. La aceasta se adaugă afinitățile latinității, care facilitează înțelegerea dintre cele două popoare".

La Lima se face, azi, o politică nouă, îndrăzneață, promovată cu siguranță și consecvență. Dacă aș încerca să formulez o concluzie generală, după convorbirile cu președintele țării, Velasco Alvarado, și cu alte personalități proeminente ale căror opinii le-am redat în ciclul reportajelor despre Peru, aș fi înclinat să afirm că nota lor dominantă este marea seriozitate cu care privesc guvernanții de la Lima sarcina ce și-au propus-o : aceea de a schimba cadrul existenței economice și sociale a unui popor. Este un fenomen aparte, în galeria latino-americană a guvernărilor exercitate de militari, **puterea concentrată în mîinile militarilor peruvieni fiind folosită ca un instrument al progresului economic și social.** Este vorba de activitatea unor oameni politici, cu o viziune lucidă asupra evoluției societății peruviene, cu mare competență în diferite domenii de specialitate tehnică, economică și administrativă. Identificarea factorilor interni și externi ai fenomenelor de subdezvoltare, căutarea și găsirea unor soluții originale pentru înlăturarea lor, eforturile în direcția apărării și promovării intereselor naționale se impun ca trăsături definitorii ale guvernului militar de la Lima. „Nu ne-am propus să rămînem pentru vecie la conducerea țării — ne spunea președintele țării, (răspunzînd la o întrebare despre perspectivele vieții politice) — dar cînd vom preda puterea unui sistem de guvernare de emanație parlamentară, vrem să fim siguri că el va fi cu adevărat democratic — nu ca înainte, cînd, de fapt, patru familii dețineau controlul asupra întregii țări — că schimbările pe care le-am inițiat vor da roadele așteptate de peruani".

REFLECȚII PRIVIND CADRUL ORGANIZATORIC AL SECURITĂȚII ȘI COLABORĂRII ÎN EUROPA (II)

dr. Nicolae Ecobescu

Sergiu Celac

Crearea unei organizații pentru securitate și colaborare în Europa nu poate reprezenta un scop în sine. Analiza condițiilor reale și a cerințelor izvorîte din configurația politică a Europei contemporane conduce la constatarea necesității de a oferi un cadru adecvat pentru colaborarea pașnică și fructuoasă a statelor în vederea rezolvării unor probleme de interes comun, spre binele fiecăruia și al tuturor. Din acceptarea ideii că realizarea unei organizații pentru securitate și colaborare în Europa răspunde unei cerințe obiective derivă în mod logic nevoia de a o concepe ca un instrument care să permită realizarea sarcinilor esențiale care îi explică însăși rațiunea de a fi. Altfel spus, ea trebuie să constituie un mecanism pus în slujba atingerii, prin eforturi și acțiuni conjugate ale statelor participante, a obiectivelor stabilite în comun de către acestea. Întreaga existență și activitate a organizației este subordonată, prin urmare, îndeplinirii scopurilor convenite și consemnate în documente corespunzătoare.

Definirea precisă a scopurilor viitoarei organizații se impune din cel puțin patru rațiuni, și anume : configurarea unei viziuni de ansamblu asupra ariei de probleme de care va avea căderea să se ocupe ; legat de aceasta, reprezentarea clară a sferei de atribuții și competențe, a funcțiunilor concrete pe care urmează să le îndeplinească ; aprecierea eficienței eforturilor statelor și, deci, a organizației pe care o alcătuiesc, ca funcție directă a gradului de îndeplinire a țelurilor propuse ; asigurarea, pe cale de consecință, că mecanismul instituțional nu se va putea substitui statelor care l-au creat.

În același timp, scopurile practice ale activității organizației trebuie să jaloneze înaintarea spre finalitatea majoră a păcii, securității și colaborării în Europa și în lume. Securitatea europeană — într-o accepțiune tot mai larg recunoscută — trebuie astfel concepută și realizată, încît să constituie pentru fiecare țară certitudinea faptului că niciodată, în nici o împrejurare și sub nici un pretext, nu va fi victima agresiunii și nu va face obiectul unui act de folosire a forței sau amenințării cu forța, că existența, libertatea și independența sa, drepturile și interesele sale legitime nu vor fi primejduite.

În spiritul celor ce preced, **scopurile organizației pentru securitate și colaborare în Europa** ar putea fi structurate — în opinia autorilor — în felul următor :

● Statornicirea păcii și securității internaționale pe continentul european, ca un sistem de angajamente ferme și de măsuri concrete, realizat prin eforturi și acțiuni concertate ale tuturor statelor participante ;

● Promovarea înfăptuirii aspirațiilor legitime ale popoarelor de libertate, independență, demnitate și egalitate în drepturi, de progres și bunăstare, de prietenie, colaborare și conviețuire pașnică ;

● Crearea unui climat de destindere și înțelegere internațională, care să permită folosirea deplină a resurselor materiale și spirituale ale fiecărui popor, ale fiecărei țări, potrivit voinței și hotărîrii sale ;

● Dezvoltarea relațiilor de încredere, prietenie, colaborare și bună vecinătate între toate națiunile europene, oricare ar fi sistemele lor politice, economice și sociale sau nivelurile lor de dezvoltare ;

● Intensificarea și întărirea relațiilor politice între statele participante, indiferent de regimul lor social, inclusiv prin încheierea de acorduri și adoptarea de măsuri menite să asigure promovarea și dezvoltarea unor raporturi de colaborare pașnică între țări și popoare, bazate pe respectul normelor dreptului și eticii internaționale ;

● Promovarea primatului regulilor de drept în relațiile dintre națiuni și întărirea legalității internaționale ;

● Unirea eforturilor statelor participante pentru crearea condițiilor de natură să asigure eliminarea amenințării cu forța sau a folosirii forței în relațiile dintre state, crearea unor garanții trainice pentru pacea și securitatea Europei ;

● Promovarea rezolvării problemelor litigioase și a disputelor — existente sau care ar putea interveni în relațiile dintre statele participante — numai prin căi și mijloace pașnice ;

● Dezbaterea, negocierea și adoptarea unor măsuri eficiente de destindere militară și de dezarmare pe continentul european, inclusiv reducerea cheltuielilor destinate înarmărilor, renunțarea la manevre militare și alte demonstrații de forță pe teritoriile sau în vecinătatea teritoriilor altor țări, lichidarea bazelor militare străine ; retragerea tuturor trupelor de pe teritoriile altor state în limitele frontierelor lor naționale, reducerea efectivelor forțelor armate ale statelor participante, crearea de zone denuclearizate și asumarea de către puterile care posedă arma nucleară a obligației de a nu folosi această armă împotriva statelor participante la astfel de zone ;

● Dezvoltarea multilaterală a colaborării economice reciproc avantajoase, acordîndu-se o atenție deosebită unor astfel de obiective și domenii prioritare cum sînt : expansiunea în ritmuri accelerate a schimburilor comerciale și înlăturarea obstacolelor artificiale și măsurilor discriminatorii ; specializarea și cooperarea în producția industrială ; așezarea pe baze sănătoase a relațiilor financiare și de credit ; dezvoltarea turismului și a altor sectoare din sfera comerțului invizibil ; interconexiunea sistemelor energetice naționale la dimensiunea întregului continent ; extinderea transporturilor intraeuropene ; îmbunătățirea și perfecționarea formelor, metodelor și instrumentelor de colaborare ;

● Extinderea colaborării tehnice și științifice, cu precădere în ramurile conducătoare, de vîrf, ale progresului tehnic — electronică, cibernetică și informatică, automatică, telecomunicații etc. ; utilizarea în scopuri pașnice a energiei nucleare ;

● Lărgirea schimburilor și perfecționarea relațiilor de colaborare în domeniul artei, culturii și învățămîntului, precum și în domeniul igienei și sănătății publice ;

● Dezvoltarea colaborării în ceea ce privește protejarea mediului ambiant ; combaterea poluării aerului și apei ; conservarea frumuseților naturii.

Concentrarea eforturilor statelor participante la organizație, în vederea atingerii scopurilor evocate, **nu ar echivala cu încurajarea unei tendințe de claustrare a Europei, cu izolarea ei de restul lumii.** O asemenea eventualitate apare, de altfel, imposibilă atît din punct de vedere practic, date fiind interconexiunile și interdependențele caracteristice epocii contemporane, cît și din punct de vedere politic și juridic, avînd în vedere datoria și angajamentul tuturor statelor — inclusiv, firește, a celor europene — de a se conforma normelor și principiilor care trebuie să guverneze relațiile dintre state și care sînt consfințite în Carta Națiunilor Unite. **Statele europene, ca de altfel statele din orice altă zonă geografică, au dreptul și datoria să participe la rezolvarea problemelor cu care este confruntată întreaga umanitate.**

Acest aspect a fost precizat cu toată claritatea în „Declarația cu privire la întărirea păcii și securității în Europa", adoptată la 5 iulie 1966 de statele socialiste participante la Consfătuirea de la București : „Exprimîndu-și interesul pentru întărirea securității europene, dorința de a participa la realizarea pașilor corespun-

*) Vezi „Lumea" nr. 5

zători îndreptați spre acest scop, țările noastre (R.P. Bulgaria, R.S. Cehoslovacă, R.D. Germană, R.P. Polonă, R.S. România, R.P. Ungară și U.R.S.S. — n.r.) sînt convinse că este de datoria tuturor statelor europene să-și aducă contribuția la rezolvarea problemelor de importanță mondială a căror reglementare ar influența, fără îndoială, în mod favorabil și situația din Europa. Printre acestea se numără problemele asigurării neamestecului în treburile interne ale statelor, interzicerii folosirii forței sau amenințării cu forța în relațiile internaționale, dezarmării, interzicerii folosirii armei nucleare și alte măsuri importante îndreptate spre înlăturarea pericolului unui conflict nuclear, lichidării definitive a colonialismului în toate formele și manifestările sale, lichidării bazelor militare străine de pe teritoriile altor state, dezvoltării colaborării economice internaționale pe bază de egalitate în drepturi".

■

Pentru a fi eficiente și viabile, răspunsurile la importantele probleme ale păcii, securității și colaborării în Europa trebuie căutate și găsite exclusiv prin căi și mijloace pașnice, în strictă conformitate cu scopurile înscrise în Carta Națiunilor Unite și pe temeiul principiilor și metodelor consacrate de Cartă. În virtutea faptului că principiile și normele fundamentale consfințite în Carta O.N.U. sînt chemate să cîrmuiască totalitatea raporturilor ce se stabilesc între țări și popoare, respectarea și aplicarea lor riguroasă — de către toți și față de toți — constituie obligația primordială a tuturor statelor.

Valoarea universală a acestor principii, **caracterul lor indivizibil,** și-au găsit expresia în documente de mare însemnătate adoptate de recenta sesiune a Adunării Generale a O.N.U., îndeosebi în „Declarația cu ocazia celei de-a XXV-a aniversări a Organizației Națiunilor Unite", în „Declarația referitoare la principiile dreptului internațional privind relațiile prietenești și cooperarea între state, potrivit Cartei Organizației Națiunilor Unite" și în „Declarația cu privire la întărirea securității internaționale". Vom cita doar primul paragraf din dispozitivul acestui din urmă document, în termenii căruia Adunarea Generală **„reafirmă în mod solemn validitatea universală și necondiționată a scopurilor și principiilor Cartei ca bază a relațiilor dintre state, indiferent de mărimea lor, de situarea lor geografică, de nivelul lor de dezvoltare sau de sistemul lor economic și social și declară că încălcarea acestor principii nu poate fi justificată de nici o împrejurare, de orice fel".**

Rezultă, deci, deplina concordanță ce trebuie să existe între organizarea relațiilor dintre state pe plan regional — inclusiv, firește, în Europa — și postulatele Cartei.

Raporturile dintre statele europene, ca și organizația ce urmează a fi creată, vor trebui, de aceea, să fie clădite pe următoarele principii :

- Respectarea suveranității și independenței naționale ;
- Respectarea egalității în drepturi a popoarelor și a dreptului lor de a dispune de ele însele ;
- Respectarea egalității suverane a statelor ;
- Respectarea integrității teritoriale a statelor și inviolabilitatea granițelor lor ;
- Neamestecul în treburile interne și externe ale statelor ;
- Nerecurgerea la amenințarea cu forța sau la folosirea forței fie împotriva integrității teritoriale sau independenței politice a oricărui stat, fie în orice alt mod incompatibil cu scopurile Națiunilor Unite;
- Abținerea de la orice acțiuni sau tentative vizînd dezmembrarea parțială sau totală a unității naționale și a integrității teritoriale ale oricărui stat ;
- Rezolvarea diferendelor internaționale exclusiv prin mijloace pașnice, astfel încît pacea și securitatea internațională, ca și justiția, să nu fie puse în pericol ;
- Îndatorirea statelor de a coopera între ele, atît pe plan bilateral, cît și în cadrul organizației ;
- Îndeplinirea cu bună-credință a obligațiilor asumate.

Principiile enumerate nu constituie obiect de controversă ; ele sînt însușite și întărite prin adeziunea unanimă a statelor. Se impune cu tărie evidența necesitatea ca aceste principii să fie considerate ca un tot dialectic, ca un ansamblu de norme care se cer aplicate integral și permanent, fără condiții, rezerve sau excepții.

Traducerea în viață a principiilor menționate ar asigura ocrotirea drepturilor și intereselor legitime, precum și a atributelor indivizibile ale suveranității fiecărui stat, în cadrul și înafara organizației ; ar permite tuturor statelor, fie ele mari, mijlocii sau mici, să-și aducă contribuția nemijlocită și să joace un rol activ în promovarea cauzei păcii, securității și colaborării în Europa ; ar favoriza crearea unui climat de încredere reciprocă între țări și popoare, care să le îngăduie o totală și fructuoasă consacrare a capacităților și energiilor în vederea ridicării lor pe trepte din ce în ce mai înalte de dezvoltare ; ar deschide perspective vaste conlucrării rodnice și bunei conviețuiri a statelor ; ar chezăși alcătuirea unei structuri omogene și durabile, cu evitarea riscului unei construcții ce ar sta sub semnul improvizației și instabilității.

Angajamentul ferm al statelor participante la viitoarea organizație de a-și modela conduita internațională în strictă conformitate cu principiile enunțate, observîndu-le și aplicîndu-le neabătut — în spiritul și litera lor — ar fi într-o perfectă concordanță cu **imperativul organizării relațiilor dintre țările europene pe baze noi, democratice.** Esența politică, juridică și morală a unor asemenea relații constă — după cum arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — în **„recunoașterea drepturilor fiecărui popor de a-și hotărî singur soarta, de a-și alege regimul social pe care îl dorește, relații care să se bazeze pe respectul suveranității și independenței, pe principiile neamestecului în treburile interne ale altor state, ale egalității depline între toate națiunile din Europa. Numai pe această bază se pot crea condiții pentru o adevărată securitate în Europa".**

■

Structura viitoarei organizații pentru securitate și colaborare în Europa va trebui să fie astfel concepută și modelată pe parcurs, încît să corespundă în cel mai înalt grad funcționalității definite prin scopurile și principiile postulate mai sus. Aceasta presupune participarea directă și activă, în condiții de egalitate, pe toate treptele și în toate etapele, a tuturor satelor interesate la toate acțiunile și măsurile care privesc securitatea continentului, afirmarea valorii egale a contribuției și răspunderii fiecăruia dintre ele față de soarta prezentă și viitoare a Europei și, implicit, asigurarea unei alcătuiri și funcționări corespunzătoare a mecanismului instituțional prin care statele își realizează în fapt voința suverană de a conlucra în vederea atingerii scopurilor de interes comun.

Pornind de la aceste premise fundamentale rezultă — după părerea autorilor — că forul principal al organizației pentru securitate și colaborare în Europa ar trebui să fie adunarea generală a statelor interesate în promovarea securității și cooperării pe continent, cu alte cuvinte **Conferința general-europeană.**

Instituționalizarea conferinței europene însăși are, înafara considerentelor principiale enunțate mai sus, și motivări izvorînd din rațiuni practice, care țin de specificul contextului politic european, de particularitățile sale istorice, de experiențele recente și realitățile prezentului. Faptul că ideea permanentizării conferinței europene în succesiune ciclică este în prezent acceptată peste tot în Europa ca posibilitate dezirabilă reprezintă un punct prețios de sprijin în conceperea urmării logice a acestui început.

Apare rațional ca activitatea acestui for, a cărei importanță va fi determinată de conținutul dezbaterilor și nivelul participării, să fie suplimentată prin contribuția unor **organe subsidiare,** cu caracter consultativ sau tehnic, care ar urma să fie create în funcție de cerințele curente sau de specificul problematicii abordate. Se înțelege, ca o consecință logică a celor ce preced, că întreaga activitate a unor asemenea organisme ajutătoare va trebui să fie subordonată acelorași scopuri și să se ghideze după aceleași principii ca și organizația în ansamblu, inclusiv în ceea ce privește caracterul plenar al componenței lor.

■

O chestiune ce se cere cercetată și elucidată privește modul de adoptare a soluțiilor în cadrul viitoarei organizații.

După cum se știe, în activitatea O.N.U. și a altor organizații internaționale se aplică, în ceea ce privește adoptarea hotărîrilor, „regula majorității" (simple sau calificate). Este însă de remarcat că folosirea regulei majorității nu a dat în toate cazurile cele mai bune rezultate. Acest procedeu a produs adesea — după judicioasa constatare a cunoscutului specialist englez în dreptul internațional, C. W. Jenks — o situație în care „votarea tinde să devină un înlocuitor al negocierii mai degrabă decît un mijloc de măsurare a gradului de acord realizat sau ca soluție finală în cazul eșecului negocierii, iar arta manipulațiilor parlamentare a înlocuit pe cea a diplomației ca metodă de tratare a problemelor internaționale pentru care singură diplomația poate produce o soluție convenită".

Avînd drept punct de plecare principiile suveranității și egalității în drepturi a statelor, modalitatea optimă pentru buna funcționare a organizației este oferită de conceptul **consensului,** care reprezintă, în fond, expresia **acordului unanim.**

Trăsăturile definitorii ale consensului, virtuțile sale intrinsece pot fi astfel sintetizate :

- Aplicarea principiului egalității în drepturi a statelor în toată plenitudinea sa, avînd drept consecințe mai importante : posibilitatea egală de manifestare a statelor ca entități de sine stătătoare ; contribuția tuturor statelor — indiferent de mărime, potențial, regim social sau nivel de dezvoltare — la elaborarea soluțiilor ; consimțămîntul expres al tuturor statelor participante, ca sursă și temei al trăiniciei acestor soluții ; luarea în considerare și armonizarea intereselor tuturor părților ; veritabila expresie a unor raporturi de colaborare voluntară a statelor iar nu de subordonare sau de impunere, pe cale de majorități, a unor puncte de vedere ce nu ar fi împărtășite de toți sau a unor reglementări care nu ar izvorî din acordul liber exprimat al tuturor ;
- Persuasiunea ca premisă și necesitate ; suplețea abordării și imaginația în căutarea soluțiilor ; compromisul rezona-

bil și constructiv ; acorduri și înțelegeri rezultate din tratative ; stimularea și amplificarea procesului de negociere ;

• Acțiune esențialmente constructivă, de natură a promova încrederea și buna înțelegere între părți ;

• Cîmp larg de manifestare a artei și metodelor diplomatice ;

• Eficacitatea și trăinicia reglementărilor convenite.

De altfel, în ultimii ani se constată o lărgire a ariei de aplicabilitate a principiului consensului în cadrul lucrărilor diferitelor organisme și comitete de specialitate din cadrul O.N.U., inclusiv în activitatea Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa.

În virtutea celor ce preced și ținînd seama de natura, semnificația și importanța problemelor privind pacea, securitatea și cooperarea în Europa, sistem de părere că regula de bază în materie de adoptare a soluțiilor, care ar trebui să se aplice în cadrul organizației europene, este aceea a **consensului tuturor părților.** O opinie similară se exprimă și în articolul redacțional al revistei sovietice „Viața internațională" (nr. 8-1970), în care se arată : „În conformitate cu practica altor organizații regionale, deja existente, precum și cu normele dreptului internațional, hotărîrile unui astfel de organism ar putea fi adoptate pe baza acordului tuturor participanților săi".

■

Constituirea unei organizații internaționale comportă, desigur, multe alte aspecte a căror explorare și elucidare va necesita o muncă atentă și plină de răspundere. Se impune, prin urmare, tratarea aprofundată, din punct de vedere politic și juridic, a ansamblului problemelor legate de elaborarea unor proiecte adecvate ale actului constitutiv al viitoarei organizații, care să-i statueze scopurile, principiile, structura de organizare, modul de funcționare, conținutul și natura angajamentelor asumate de state etc. Acest document, care ar putea îmbrăca forma unui statut, ar urma să fie completat, în mod firesc și conform practicii internaționale, de fixarea detaliată a unor reglementări procedurale, protocolare și tehnice.

Este convingerea autorilor că în realizarea acestei opere de mare complexitate vor fi necesare eforturi asidui, depuse cu răbdare și consecvență, va trebui să se dea dovadă de spirit inventiv, flexibilitate și realism pentru depășirea dificultăților inerente oricărui început. În contextul acestor preocupări, prezentul studiu nu are altă ambiție decît să marcheze interesul activ al cercetătorilor români în domeniul dreptului și relațiilor internaționale față de problematica concretă a viitorului edificiu al securității europene și să stimuleze, eventual, noi contribuții la dezbaterea acestor chestiuni de certă importanță pentru toate națiunile continentului european.

Concordanța reprezentării teoretice a unui proiect de organizare interstatală la nivel paneuropean cu posibilitățile concrete de acțiune ale statelor interesate constituie, în circumstanțele actuale, o condiție de prim rang a unei abordări realiste. De aceea, recunoașterea necesității de a crea un organism european trebuie conjugată cu pătrunderea și relevarea esenței specificului unui continent — în accepțiunea politică a cuvîntului —, potențarea unicității experimentului european. Iar rezultanta acestui proces, adică structurarea și funcționalitatea forumului instituțional-juridic al securității și colaborării în Europa, va trebui să se încadreze în tabloul în continuă prefacere și devenire a lumii de azi, prefigurînd și pregătind lumea mai bună de mîine.

CEYLON

„PERLA ECUATORULUI" ASTĂZI

Insula Ceylon, (denumită și „Perla ecuatorului"), cu 65 000 kilometri pătrați și 12 milioane de locuitori, trăiește o viață politică și economică caracteristică țărilor care doresc să-și orienteze dezvoltarea pe un nou făgaș. Moștenind toate tarele secolelor îndelungate de colonialism, Ceylonul se află astăzi angrenat într-un multilateral efort de modernizare a agriculturii, de intensificare a industrializării și, nu mai puțin, de învingere a dificultăților care apar ca urmare a hiatusului ce se deschide între dorința forțelor progresiste ceyloneze de a promova o politică națională și dependența, încă în vigoare, față de coroana britanică.

Peste munții și văile insulei, frămîntate de musoni și cu sevele vegetației tropicale fierbînd tot timpul anului, au trecut, începînd din 1597, valurile „civilizației" albe, atrase aici, ca și în alte părți, de mirajul bogățiilor pămînturilor necunoscute.

Începînd din secolul XVI, Ceylonul iese din imobilismul propriului exotism.

SIRIMAVO BANDARANAIKE
Un program de consolidare a independenței politice și economice

Antrenînd prin poziția sa aflată la mijlocul drumurilor comerciale, contactele cu colonizatorii europeni, insula începe să suporte fie și superficial, primele „grefe" ale unui modus vivendi aparținînd altor așezări. Dacă populația locală a continuat să fie bîntuită de malarie și foamete, ea a cîștigat în schimb noi... stăpînitori. Singurul „avantaj" al debarcării portugheze în Ceylon, în 1505, a fost creștinarea castelor inferioare, ceea ce evident nu a dus la nici o ameliorare a vieții economice a insulei. Olandezii care au succedat, începînd din 1602, portughezilor, nu au adus nici ei date noi în abordarea climatului economic al Ceylonului. Caruselul apariției europene pe insulă pare să se stabilizeze în 1795 o dată cu debarcarea britanicilor. În 1802 Ceylonul „cîștigă" un statut — devine colonie a Coroanei engleze — iar populația locală asistă începînd de la această dată la punerea în scenă a primelor forme, cît de cît organizate, ale administrației prin apariția unui Consiliu legislativ în 1835 (în care intră într-o manieră absolut decorativă reprezentanții localnicilor). Ulterior, procesul de stabilizare a prezenței britanice este punctat de o serie de constituții, cele mai importante datînd din 1931 și 1946. În sfîrșit, în februarie 1948 Ceylonul obține independența, rămînînd însă dominion al Commonwealthului. Vom preciza, aici, că procedeul de organizare a puterii de stat cuprinde, în cadrul monarhiei parlamentare legate direct de coroana britanică, sistemul parlamentar bicameral. Adunarea națională este formată din Camera Superioară — Senatul (15 membri numiți de guvernatorul general și 15 aleși din rîndul Camerei Inferioare) și Camera Inferioară — Parlamentul (format din 151 de membri aleși cu ocazia alegerilor legislative și 6 membri numiți de guvernatorul general). Funcția de guvernator general este deținută, din 1954, de către personalități provenind din rîndurile localnicilor deși acestea reprezintă, direct, interesele coroanei britanice în viața insulei.

Deși ierarhia puterii s-a menținut tributară unui sistem mai vechi, o dată cu obținerea independenței viața politică a Ceylonului începe să se trezească, ca urmare a întăririi conștiinței naționale și a dorinței ferme a populației de a participa, direct, la elaborarea propriului destin politic și economic.

Producînd mari cantități de ceai, cauciuc, copra etc., avînd importante resurse hidroenergetice și un subsol bogat în grafit, pietre prețioase (safire, topaze, rubine) etc., Ceylonul a trebuit, totuși, să parcurgă drumul binecunoscut al țărilor cu resurse variate, dar exploatate de marile monopoluri străine. Peste 55 la sută din populația activă fiind ocupată cu agricultura, iar o altă bună parte cu pescuitul, industria locală s-a menținut la limita inexistenței. Capitalurile străine „plantate" în Ceylon în vederea finanțării întreprinderilor ocupate exclusiv cu extragerea de materii prime ar fi putut „accepta", încă multă vreme, această situație dacă mișcarea de promovare a unei politici proprii nu ar fi luat proporții și nu ar fi afirmat necesitatea edificării unei economii naționale capabile să satisfacă necesitățile materiale ale maselor largi. Pasul hotărîtor, adevărata rupere de trecutul colonial atît de profund resimțit de întreaga populație, indiferent de varietatea de naționalități și religii existentă pe acest teritoriu (singalezi, tamili, mauri etc., adepți ai budismului, mahomedanismului, creștinismului, hindismului etc.), este localizat de observatorii politici în 1956, anul în care Solomon Bandaranaike, promotor al unei politici democratice, a obținut, în urma alegerilor generale, majoritatea parlamentară. Preluînd conducerea guvernului, Solomon Bandaranaike a trecut la

înfăptuirea unei noi politici, structural diferită de cea practicată de predecesorii săi, lideri anonimi ai dreptei și tradiționalismului rigid autohton.

Venirea la putere, în 1956, a lui Solomon Bandaranaike, liderul partidului libertății (Sri Lanka), a imprimat cursului politic și economic al țării o direcție nouă. Din păcate, Solomon Bandaranaike nu a asistat la concretizarea tuturor obiectivelor din domeniul dinamizării economiei și societății. Asasinarea sa în 1959, în urma unui complot, a pus, pentru moment, în pericol evoluția normală a politicii democratice începute în 1956, dar alegerea în fruntea partidului a soției sale, Sirimavo Bandaranaike, devenită în iulie 1960 prim-ministru, a evitat ca programul partidului Sri Lanka să rămînă pozitiv doar în teorie.

Elementele cele mai importante ale programului cabinetului Bandaranaike, conceput ca un plan de măsuri în 14 puncte, prevedeau crearea unei Corporații a comerțului de terenuri (în care posedau acțiuni și străinii) scoaterea ziarelor de sub proprietatea monopolurilor și transformarea lor în corporații publice, extinderea sectorului public în agricultură și industrie etc.

În fața unor atari orientări democratice, politica cercurilor reacționare aflate în sfera de influență a capitalurilor străine, nu a întîrziat să treacă la o puternică ofensivă cu atît mai mult cu cît perspectiva socializării economiei se deschidea tot mai puternic la porțile întreprinderilor străine. Speculînd unele disensiuni din rîndurile partidului lui Sirimavo Bandaranaike, dar

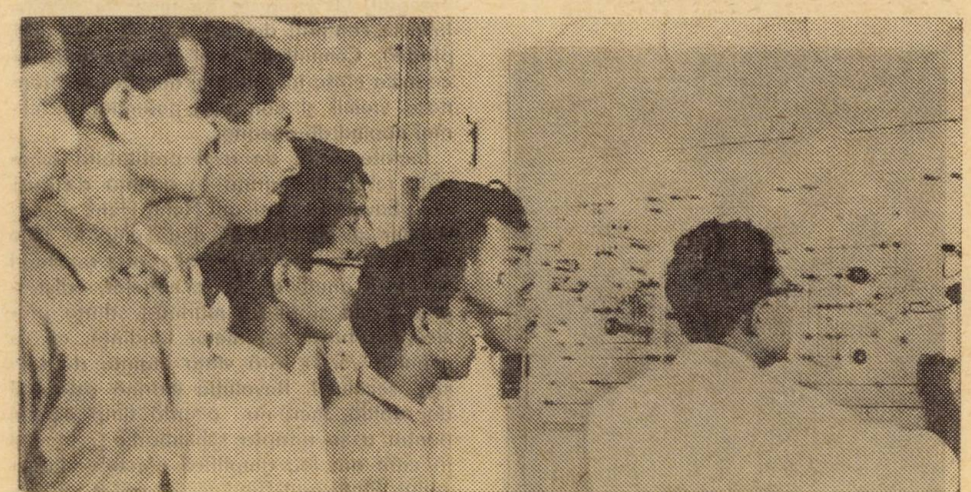

Formarea de cadre pentru industria de aparate electrice

mai ales bazîndu-se pe deosebirile religioase, de tradiție și lingvistice, în cadrul unei populații în absoluta ei majoritate trăind la sate și încă fără o pregătire politică suficientă, dreapta a reușit ca în alegerile din 1965 să-l aducă la putere pe Dudley Senanayake, liderul partidului național. În loc de a pune în practică numeroasele promisiuni făcute în focul campaniei electorale, Dudley Senanayake, cu sprijinul expres al partizanilor săi din cadrul Partidului Național Unit, a reeditat perioada anterioară cabinetului lui Solomon Bandaranaike. Elementele pozitive înregistrate de organismul social-economic sub auspiciile politicii democratice inițiate de Solomon și apoi Sirimavo Bandaranaike au fost estompate de politica de dreapta a liderului U.N.P.-ului : șomajul a crescut vertiginos (la sfîrșitul anului 1969 în Ceylon existau peste 600 000 de șomeri), ratiile de orez au fost reduse cu 50 la sută (determinînd amplificarea bursei negre la alimente), în locul reformei agrare care să distribuie pămînt țăranilor au fost subvenționați fermierii înstăriți, în sfîrșit sectorul public a devenit o anexă palidă a sectorului privat care și-a deschis larg porțile pentru intervenția capitalului străin.

Guvernarea țării timp de 5 ani (1965—70) de către Partidul Național Unit a creionat un tablou economic suficient de sumbru pentru perspectiva ridicării nivelului de trai al populației ca „Le Monde diplomatique" să îl poată trasa, în linii generale, ca „riscînd să treacă sub controlul imperialismului o parte importantă a economiei ceyloneze". Balanța de plăți prezenta o situație dificilă ca urmare a creșterii importurilor și a scăderii (în 1969) a prețurilor la grîu și la produsele obținute din nucile de cocos care constituie cea mai mare parte a exporturilor ceyloneze din sectorul agro-alimentar.

Nemulțumirea determinată de metodele social-economice ale cabinetului Senanayake cît și de îndepărtarea vieții sociale de liniile democratice reliefate de mișcarea progresistă începută în 1956 și continuată în 1960, au făcut ca la alegerile din mai 1970, Sirimavo Bandaranaike, partidul său, să obțină o netă victorie (90 de mandate față de 19 ale partidului național). În acest context, primul ministru ceylonez a precizat că guvernul său „va milita pentru schimbări de fond în direcția dezvoltării progresive a sectorului de stat în economie și a limitării acțiunilor capitalului străin, a realizării reformei agrare, și a ridicării nivelului de trai al populației". Cum vede însă, în date concrete, actualul guvern ceylonez, Frontul Unit (din care fac parte partidele Sri Lanka Freedom, Partidul Socialist și Partidul Comunist din Ceylon) — Organizația de masă cea mai proeminentă din Ceylon, viitorul imediat și de perspectivă al țării ?

PROIECTE PENTRU CIȘTIGAREA „TIMPULUI PIERDUT"

Frontul Unit, toate organizațiile politice de stînga își canalizează interesul și forțele spre deschiderea unor perspective economice și sociale solide. Firește că agenda perspectivelor dezvoltării economiei ceyloneze pleacă de la studierea atentă a nivelului atins pînă în prezent de industria și agricultura țării. Vom sublinia că dacă față de primii ani după obținerea independenței în prezent potențialul tehnic a căpătat o configurație națională mai accentuată, în Ceylon mai există totuși monopoluri străine care își însușesc profituri substanțiale, exploatînd mîna de lucru ieftină de pe piața locală. Mai există, de asemenea, o serie de sectoare, în special ale industriei grele, care nu ating încă nivelul productivității scontate. Dar ceea ce caracterizează, în esență, dezvoltarea economiei ceyloneze, a industriei și agriculturii, este efortul extrem de intens de a depăși dificultățile și de a cupla întregul organism social-economic la binefacerile progresului tehnic contemporan.

Edificatoare pentru rezultatele economice ale Ceylonului — luînd ca dată de referință tot anul 1956 — sînt obiectivele economice puse în funcțiune în cadrul unor noi sectoare ale industriei : uzine chimice, fabrici de aparate electrice, de ciment, uzine farmaceutice, de tricotaje, ceramică, textile etc. În același curs ascendent, al propagării, pas cu pas, a progresului tehnic în economie, s-au înscris alte repere ale industriei ceyloneze : fabrica de cauciuc și anvelope de la Kelani, oțelăria de la Oruwola, fabrica de mașini-unelte de la Jakkola etc.

Pentru anii imediat următori, Frontul Unit preconizează concretizarea unor serii de măsuri în vederea consolidării independenței politice și economice a țării. Cele mai elocvente puncte ale programului guvernamental prevăd : 1) naționalizarea băncilor ; gestiunea statului asupra principalelor importuri ; 2) supravegherea de către stat a activității plantațiilor și controlul agenților respective ; 3) crearea unui vast sistem de asigurări sociale, cuprinzînd un dispozitiv național de pensii ; 4) construirea de noi universități ; 5) încurajarea ziarelor independente pentru a se pune capăt dominației monopolurilor capitaliste asupra presei ; 6) o nouă constituție care să transforme Ceylonul în republică „liberă, suverană și independentă" ; 7) organizarea unei administrații democratice etc.

În concordanță cu aceste ample prefaceri interne preconizate, Ceylonul și-a exprimat, oficial, opțiunile sale în domeniul politicii externe. În această ordine de idei, se înscrie hotărîrea de a fi solidar cu lupta de eliberare națională a popoarelor aflate încă sub colonialism, recunoașterea R.D. Vietnam, R.P.D. Coreene, R.D. Germane, precum și a Guvernului Revoluționar Provizoriu al Vietnamului de Sud. În contextul acelorași direcții politice externe apare și recenta reafirmare a necesității ca în regiunea Oceanului Indian să domnească un climat al păcii și destinderii, necesitate subliniată de delegația ceyloneză la recenta conferință de la Singapore a țărilor Commonwealth-ului. Practicarea unei politici externe care își pune la bază principiile cooperării, păcii și bunei înțelegeri între state stabilește, o dată mai mult, o legătură armonioasă cu obiectivele economice și sociale ce urmează să fie puse în practică în cadrul politicii interne.

Observatorii pot aprecia, în acest ansamblu general al înnoirilor ceyloneze, că populația „insulei paradisului" este hotărîtă să transpună practic și concret în realitate visurile ei mai vechi.

În spiritul bunelor relații statornicite între România și Ceylon, poporul nostru își exprimă încrederea în mersul înainte al poporului ceylonez pe drumul progresului și păcii.

Radu BUDEANU

La Paris a avut loc între 14–17 ianuarie sesiunea grupului ştiinţific PACEM IN MARIBUS, la palatul „Les Futuribles". Grupul a examinat proiectele de comunicări ştiinţifice ce urmează a fi prezentate la a doua conferinţă mondială PACEM IN MARIBUS, care va avea loc în Malta la sfîrşitul lunii iunie :

1. „Potenţialul economic al oceanelor în deceniile 1970 şi 1980", elaborat sub conducerea prof. Bertrand de Jouvenel, **directorul Institutului „Les Futuribles" ;**

2. „Poluarea ameninţă Mediterana", elaborat sub conducerea Lordului Ritchie Calder ;

3. „Taxa de dezvoltare a oceanelor", prezentat de Elisabeth Mann Borgese, **secretara grupului ;**

4. „Proiectul Institutului Pacem in Maribus", prezentat de rectorul Universităţii Malta, E.J. Borg Constanzi.

La dezbateri au participat membrii grupului Piccard (Elveţia), prof. Silviu Brucan **(România), prof.** Ahmed Aleem **(R.A.U.), prof.** Rene Dupuy **(Franţa), Dr.** Peter Dohrn **(R.F.G.), Dr.** Sidney Holt, **secretarul secţiei oceanografice a U.N.E.S.C.O.,** Roger Revelle, **profesor la Universitatea Harvard (S.U.A.), ambasadorul** Castaneda **(Mexic).**

„REVOLUŢIA MARINĂ" ŞI PROBLEMATICA OCEANICĂ

Scrisoare din Paris de la Silviu Brucan

La Paris, în două săli arhipline, rulează un extraordinar documentar, „Le terittoire des autres". Fără nici un text, fără niciun cuvînt, filmul prezintă în imagini de o mare frumuseţe crîmpeie din viaţa animalelor, mai ales a păsărilor, muzica sau mai precis fondul sonor sugerînd prezenţa tehnologiei moderne şi efectul ei distrugător asupra mediului natural. Finalul are un patetism cu o specifică rezonanţă contemporană, pe care l-am întîlnit deseori pe plaja de la Santa Barbara : păsări marine cu aripile îngreunate de reziduuri petroliere nu mai pot să-şi ia zborul şi se zbat cu disperare pînă cînd îşi dau sufletul...

Este noua dimensiune a dramei pe care o trăieşte omul contemporan : revelaţia efectului destructiv asupra forţei scăpate din cutia Pandorei tip secol XX — revoluţia ştiinţifico-tehnică.

Într-adevăr, descoperirile uluitoare ale acestei revoluţii sînt bidirecţionale : ele pot genera progres, dar pot genera şi distrugere, pot deschide omenirii zări luminoase, dar pot fi şi instrumente de dominaţie, teroare, sufocare. Tehnologia modernă conţine în ea puterea de a uni şi diviza naţiunile, de a înălţa pe om şi a-l degrada, de a zidi o civilizaţie a abundenţei şi de a nimici civilizaţia cu totul.

Revoluţia în ştiinţă şi tehnologie afectează perspectiva omului, caracterul civilizaţiei contemporane şi condiţia perpetuării speciei umane. Ea schimbă înseşi dimensiunile lumii noastre : o mînă omul şi-o întinde spre planetele universului, cealaltă spre adîncurile încă misterioase ale oceanului.

■

Şapte zecimi din suprafaţa planetei noastre sînt acoperite de oceane. Folosite de milioane de ani drept căi de transport şi mediu de pescuit, iar de milenii drept teren de bătălii navale, oceanele cunosc sfîrşitul erei în care imensa întindere şi marea lor adîncime le-au asigurat imunitate în faţa tendinţei omului de a explora şi exploata bogăţiile planetei. În următorii zece ani, 35 la sută din cerinţele crescînde de petrol vor fi pompate din sonde marine ; hrana, în special proteina, provenită din oceane poate creşte de patru ori pînă la sfîrşitul secolului. Potrivit unor estimaţii conservatoare, fundurile oceanelor conţin 15 miliarde tone de cupru, şapte miliarde de tone de bor, 15 miliarde de tone de mangan, 20 miliarde de tone de uraniu, imense cantităţi de aur, argint, diamante, platină. Comunicaţiile şi transporturile oceanice cresc în volum şi densitate ; prognoza vremii şi controlul potenţial al climei depind de oceane.

PERICOL ! POLUARE !
10 milioane tone de petrol şi alte reziduuri se scurg anual în apele oceanelor, distrugînd peştii şi fauna marină

Înainte, însă, de a fi profitabilă omenirii, revoluţia marină se anunţă destructivă. Savanţii americani Hohn Hent şi Max Blumer au calculat că două pînă la zece milioane de tone de petrol şi alte reziduuri poluează anual apele oceanelor, distrugînd peştii şi fauna marină ; ştiinţa prezice, pe baza actualelor tendinţe, că oceanele vor fi fără viaţă înainte de sfîrşitul secolului. Revoluţia marină este atît de rapidă, încît nu acordă timp omului pentru a se adapta schimbărilor ; mediul în care are loc amplifică efectele dezastrului. Profesorul Bjerknes a arătat că modificările survenite în zonele tropicale ale oceanului s-au repercutat asupra climei la toate latitudinile. Meteorologii din multe ţări susţin că uraganele şi taifunurile din ce în ce mai frecvente şi mai cataclismice sînt cauzate tot de revoluţia marină. Recent, şi cursa înarmărilor nucleare şi-a extins demenţa în mediul oceanic ; minele nucleare au început să populeze fundul mărilor, iar nu demult o macabră încărcătură americană de gaze otrăvitoare a fost plasată în adîncul Atlanticului.

Problema care se pune este dacă aceste forţe vor fi strunite şi puse în serviciul omului ?

Mediul oceanic sau oceanul planetar constituie un întreg indivizibil, cuprinzînd largul mărilor, apele teritoriale, zone contigue şi estuarele ; marea teritorială şi platoul continental, cu atmosfera de deasupra lor, resursele vii şi minerale, cablurile, pipe-line-urile şi, în genere, canalele de comunicaţii ; normele de drept naţional şi internaţional ; vasele comerciale,

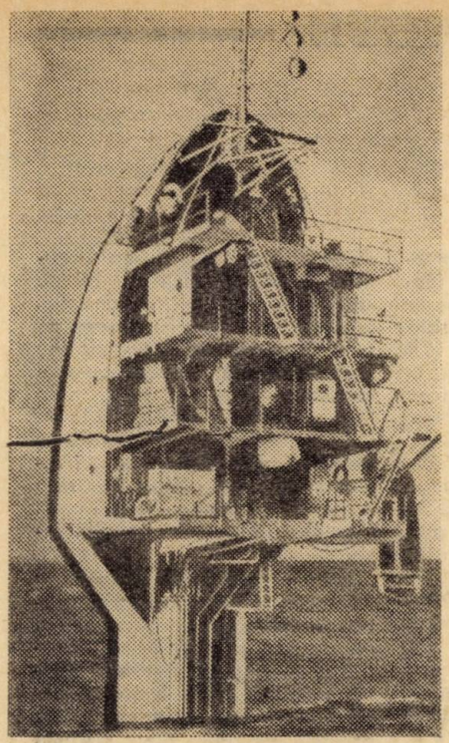

Platformă plutitoare utilizată de sectorul oceanografic al universității din California. Cu ajutorul ei specialiștii măsoară temperatura apei și curenții oceanici

de război și submarinele, batiscafele și echipele care cercetează străfundurile. O picătură aruncată în oricare din aceste categorii trimite ondule în celelalte. Cine examinează oricare aspect al problematicii oceanice ajunge, inevitabil, la întreg.

Limitele jurisdicției naționale afectează deopotrivă pescuitul, sondele marine, instalațiile militare și cercetarea științifică, după cum poluarea mărilor și oceanelor sau exploatarea bogățiilor minerale de pe fundul marin sînt în funcție de principiul libertății mărilor sau platoului continental și, în ultimă instanță, de inegalitatea între națiuni, văzută prin optica puterii militare, potențialului economic și progresului tehnologic. În prezent, interconexiunea și legătura reciprocă între laturile juridice, economice, militare, științifice și politice ale problematicii oceanice sînt atît de strînse, atît de inextricabile, încît soluția lor poate fi găsită numai în întregul problemei, într-un sistem global, într-un regim al oceanelor.

Trăim într-o lume a decalajelor și poate cel mai caracteristic decalaj al timpurilor noastre este cel care s-a creat între avansul extraordinar imprimat de revoluția științifico-tehnică unor laturi ale activității umane și stadiul în care au rămas gîndirea oamenilor, nivelul conștiinței lor, valorile și miturile tipice societăților umane contemporane. Citind dezbaterile Comitetului O.N.U. pentru solul mărilor din ultimii doi ani pe fondul constatărilor oamenilor de știință în aceiași doi ani, că fluviile Europei sînt poluate pînă la 50—60 la sută, că Marea Caspică și Lacul Erie sînt practic depopulate de pește, că albastra Mediterană a devenit latrina Europei și a flotelor militare sau comerciale, că, așa cum a dezvăluit comandantul Cousteau, cincizeci de mii de specii ale unor vietăți marine au fost definitiv distruse și eliminate de pe harta biologică a lumii și că în Atlantic — constata Heyerdahl — curenții poartă reziduuri petrolifere ucigătoare, ne putem da seama nu numai de acest teribil decalaj, dar și de dificultatea actualelor structuri și instituții internaționale de a face față forțelor destructive care amenință omenirea.

■

Complexitatea unui regim juridic al oceanelor este ilustrată de faptul că în prezent delimitarea teritorială dincolo de jurisdicția națională se ciocnește de cinci „hotare" : 1) al dezarmării, mai precis al înarmării, care extinde, de fapt, dreptul de a plasa arme și instalații militare pînă la 12 mile de coastă ; 2) al apelor teritoriale, unde există mai multe poziții (3 mile, 12 mile, iar unele țări latino-americane pînă la 200 de mile) ; 3) platoul continental care, potrivit Convenției de la Geneva din 1958, extinde jurisdicția națională pînă la o adîncime de 200 metri și dincolo de această limită, pînă unde dezvoltarea tehnică permite exploatarea fundului oceanic : 4) zona intermediară, greu de localizat științific și 5) limita zonei de control al poluării, încă nedefinită.

Oricine este cît de cît familiarizat cu diversitatea de concepții și de interese care există în legătură cu fiecare din aceste cinci „hotare", și cu faptul că Convenția privind doar unul din ele — platoul continental — a fost semnată de mai puțin de o treime din membrii O.N.U., ajunge ușor la concluzia că nu se poate construi un regim al oceanelor pe o temelie juridică atît de controversată și contradictorie. De aceea, pentru a mișca dezbaterea dintr-un sistem de gîndire or paradigmă, paralizate de dileme insolubile, este necesară o formulă nouă, care să creeze un context juridic nou.

La Malta s-a lansat propunerea simplificării acestui sistem complicat, în sensul de a se ajunge la „un singur hotar", adică jurisdicția națională asupra platoului să coincidă cu limita apelor teritoriale. O soluție mult prea simplă pentru o lume atît de complicată.

O formulă nouă, menită a genera un context juridic nou, este aceea că oceanele constituie „patrimoniul comun al omenirii", formulă introdusă în terminologia O.N.U. de propunerea Maltei din ianuarie 1967. Este o formulă asupra căreia trebuie să se pronunțe specialiștii în drept internațional și de aceea ne propunem doar să inventariem pozițiile care s-au formulat în această privință la conferința PACEM IN MARIBUS, fără a trage concluzii.

Principala obiecțiune ridicată în dezbaterile de la O.N.U. este aceea că noul concept e lipsit de „un conținut legal". Conceptul de „patrimoniu comun al omenirii" însă, ca principiu nou în dreptul internațional, trebuie să fie definit în termeni de lege nouă (lex ferende), mai curînd decît în termeni de lege existentă (lex lata) și ca atare, dacă este lipsit de un conținut legal, revine juriștilor din zilele noastre sarcina de a-i da un asemenea conținut. Dar este știut că, de regulă, conținutul legal reflectă în ultimă analiză anumite interese, așa cum se vede din conținutul pe care i-l dau juriști din diferite țări.

Astfel, conținutul dat acestui concept în țările în curs de dezvoltare diferă sensibil de cel care apare în propunerile americane formulate de președintele Nixon în mai 1970, după cum și între juriștii japonezi, ca prof. Oda și juriști sud-americani, ca brazilianul Cabral de Mello, deosebirile de vederi sînt bine marcate. De aceea, problema trebuie examinată în lumina intereselor multiple, economice și politice, pe care le reflectă diferite poziții.

În genere, trebuie studiat și judecat dacă principiul jurisdicției naționale poate fi extins de la a sa **mater terra firma** la dimensiuni pentru care n-a fost conceput, ca spațiul extra-atmosferic și fundul oceanelor. Întîlnim acolo niște hotare, ca acela economic și cel ecologic, care se împacă greu cu rigiditatea hotarelor tradiționale. Indiferent unde sînt trasate asemenea hotare tradiționale în oceane, ele se dovedesc nestabile în termeni tehnologici și ecologici.

Puterile care dispun de o vastă flotă militară, de potențial economic și tehnologie modernă, își impun într-un anumit sens suveranitatea în oceane, iar tendința țărilor slab dezvoltate, indeosebi latino-americane, de a-și extinde jurisdicția națională constituie de fapt replica la expansiunea maritimă.

După cum se vede, problematica oceanelor rămîne deschisă cercetării științifice, iar elaborarea unui model pentru un regim al oceanelor constituie una din sarcinile cele mai urgente și mai pasionante.

PE COPERTĂ : proiectul unei amenajări submarine „populate", destinată valorificării resurselor oceanice

DETECTOR

Cerere și ofertă...

Acordul permițînd Statelor Unite folosirea bazelor militare aeriene din Spania și a bazei de submarine Polaris de la Rota, acord reînnoit în august 1970 pentru o perioadă de cinci ani, angajează Statele Unite mai mult decît fusese indicat la timpul respectiv. Aceasta este concluzia la care au ajuns anchetatorii desemnați de o comisie senatorială a S.U.A., dînd recent publicității cîteva declarații datînd din primăvara anului 1969. După opiniile unor senatori, acest acord corespundea „de facto" unui tratat. În consecință, ar fi trebuit supus votului în Senat. Potrivit Administrației, acordul nu conținea nici o dispoziție care să ducă în mod necesar la concluzia că ar fi constituit un tratat în toată regula.

Iată ce au scos la lumină anchetatorii : o declarație făcută în fața Comisiei senatoriale pentru relații externe la 11 martie 1969 (și devenită publică la 16 ianuarie 1971) indica în mod expres că generalii desemnați să negocieze cu Spania depășiseră instrucțiunile guvernului. Ca urmare, Departamentul de Stat și Pentagonul, temîndu-se că acordul încheiat de generali putea fi interpretat ca un angajament al S.U.A. față de Spania, au decis să „atenueze" textul, adăugîndu-i precizarea că „el nu exprimă neapărat opiniile guvernului și nu implică nici un angajament din partea acestuia".

Există, pe de altă parte, dubii privind informațiile asupra cererilor de arme formulate de Spania. Potrivit declarațiilor lui William Fulbright, președintele Comisiei senatoriale pentru afaceri externe, Spania ar fi primit în cinci ani echivalentul sumei de 400 milioane de dolari. „Washington Post" afirmă totuși că aceste informații au fost „cenzurate", întrucît cererile se ridicau la suma de 1 200 milioane dolari, ceea ce este cu mult mai mult decît se anunțase oficial.

A. V

PERMANENȚE

Există moduri și perspective diferite în și din care se poate încerca a defini individualitatea unui popor. A studia istoria sa, trăirea și devenirea lui multiseculară înseamnă, fără doar și poate, dincolo de investigarea faptelor și inventarierea lor cronologică în scopul eliminării unor spații albe, a încerca să pătrunzi rosturile și sensurile fundamentale ale evoluției sale, a încerca să-i definești personalitatea, locul său aparte în comunitatea celorlalte popoare.

Într-un efort consecvent ca preocupare și fructuos ca rezultate, istoriografia românească — ultimele două decenii și jumătate adăugîndu-i un incontestabil spor de perspectivă și mijloace de cercetare — reușește să ne ofere astăzi o imagine complexă și obiectivă a istoriei poporului nostru, punînd în valoare pentru opera prezentă și viitoare valențele distinctive ale trecutului nostru.

În acest cadru general de preocupări pentru cercetarea fenomenului istoric în toată amplitudinea și complexitatea sa, istoria relațiilor externe și a diplomației românești, abordată în trecut mai mult accidental, fără a constitui obiect de atenție sistematică, dobîndește în ultimii ani — o remarcam și cu altă ocazie — un nou statut, constituindu-se ca o parte distinctă a istoriografiei naționale. Stă mărturie unei preocupări aparte în acest sens și a existenței unei școli românești de cercetare a acestor probleme o întreagă literatură originală, de specialitate, a cărei contribuție la identificarea trăsăturilor poporului nostru, în planul particular al dialogului extern, cu lumea, este dintre cele mai importante.

Autor a mai multor studii și lucrări aparținînd genului, Mircea Maliță semnează astăzi lucrarea : **„La diplomatie roumaine, Aperçu historique"**. Definindu-și obiectivul urmărit, autorul avertizează pe cititor încă din prefață : „Istoriografia românească nu a acordat decît o atenție restrînsă studiului istoriei diplomației în ciuda resurselor pe care aceasta le oferea în vederea unei cunoașteri directe a situației internaționale a României. Astfel se explică faptul că nu există o istorie completă a diplomației, sub forma unui tratat.

Prezenta lucrare nu aspiră să suplinească absența unui asemenea tratat ; trebuie văzut în ea mai curînd o tentativă de a uni, prin linii mai mult sau mai puțin continui, punctele făcute deja vizibile prin eforturile răbdătoare și perseverente ale istoriografiei românești".

Realizînd o amplă secțiune orizontală în istoria diplomației românești, prima parte a eseului, intitulată **„Etapele"**, înglobează, concentrat în opt capitole, material informațional reprezentativ pentru aproximativ două milenii de diplomație. Reconstituind mai curînd niște capitole ale istoriei politicii externe și a diplomației românești, **etapele** sînt în ultimă instanță niște **momente**, din a căror parcurgere succesivă se pot desprinde, desigur, notele comune unei epoci, deși nu se pot surprinde întotdeauna clar notele specifice, deosebitoare, ale evoluției de la o epocă la alta. Textura de fapte și idei a acestui prim capitol — în esența sa, familiară specialistului — permite autorului să izoleze în cea de-a doua parte a ópusului, intitulată **„Fizionomie"**, noi trăsături distinctive ale diplomației românești. Bun cunoscător al școlilor diplomatice — autorul ne-a dat nu de mult o altă lucrare intitulată **„Diplomația. Școli și instituții"** — Mircea Maliță întreprinde, din dubla perspectivă istoric-diplomat, o adevărată

disecție a fenomenului diplomatic românesc, surprinzînd în fapte, oameni și idei, noi elemente particulare ale anatomiei sale.

Se poate vorbi astăzi, fără frica de a greși, de existența unei politici externe (și dacă acest termen apare drept prea pretențios, acela de acțiune sau de activitate externă nu modifică conținutul și sensul, ci dă, poate, o mai exactă circumscriere a dimensiunilor fenomenului) și a unei diplomații, bine conturate ca finalitate, practicate de locuitorii spațiului carpato-danubian, strămoșii poporului român de mai tîrziu, cu cîteva secole înainte de începutul mileniului I e.n. Informații documentare cu caracter cert probează deci **vechimea** instituției.

Într-o varietate de forme, ținînd de împrejurări și posibilități, această diplomație a urmărit și reușit să asigure supraviețuirea și dezvoltarea entităților, statale sau nu, constituite în spațiul carpato-danubian, în confruntarea directă cu expansiunea lumii grecești și a lumii romane sau, apoi, în timpul de aproximativ un mileniu în care valuri succesive ale populațiilor migratoare au trecut aproape fără întrerupere pe teritoriul României. Crearea și consolidarea statelor feudale românești dă o stabilitate mai mare instituției diplomației, permițîndu-i o dezvoltare în sine și o coerență a acțiunilor în perspectiva timpului.

Analizînd dreptul de legație (altfel numit dreptul de reprezentare diplomatică sau dreptul de ambasadă), strîns legat de dreptul de a negocia sau de a încheia tratate, ca un atribut al suveranității de stat, Mircea Maliță remarcă existența unei preocupări consecvente în acest sens, relevînd că imperativul aplicării sale a fost transmis din generație în generație cu remarcabilă constanță. Afirmarea hotărîtă a dreptului de legație (chiar dacă la noi el nu a putut dobîndi mai de timpuriu, din cauza a numeroase vicisitudini, forma evoluată a ambasadelor permanente), ca obiectiv niciodată abandonat în acțiunea vizînd realizarea independenței, și caracterul permanent al instituțiilor interioare care s-au ocupat de orientarea și conducerea relațiilor exterioare certifică **continuitatea** diplomației românești. „Activitatea diplomatică continuă cu toate acele țări legate de interesele României — arată autorul — este expresia aspirației latente spre independență. Punînd în funcție resursele unei ingeniozități care depășește planul politic al unui individ sau al unui guvern, această veleitate se transmite de la o generație la alta și, acomodîndu-se vicisitudinilor, ea a reușit să facă așa încît dreptul de legație să se exercite continuu, sub diferite forme. Nu numai că relațiile externe ale României nu au fost un dar al recunoașterii formale a independenței, care le-a oficializat, ridicîndu-le la un nivel superior, dar independența însăși a fost rezultatul luptei diplomatice care, alături de lupta militară, a urmărit de-a lungul secolelor să-i creeze condiții favorabile".

Urmărind apărarea drepturilor fundamentale ale poporului nostru, diplomația românească și-a afirmat ca principală notă distinctă **vocația sa pacifică**. Străină tendințelor de dominație, politica externă și diplomația celor trei țări române s-au dedicat conservării ființei poporului român, continuității de stat. „Principiile unei asemenea politici se bizuiau — subliniază autorul — pe cunoașterea realităților și erau consecința naturală a poziției geografice a țării între state puternice, unele dintre ele doritoare de a-și lărgi dominația asupra unor teritorii posedînd bogate resurse naturale și avînd o importanță strategică particulară. «Situate geografic pe drumul invaziilor și înconjurate de vecini puternici, cele trei state feudale românești, Moldova, Țara Românească și Transilvania au fost constrînse să-și apere timp de secole libertatea, legile, existența»".

Și dacă lipsa oricăror tendințe agresive caracterizează mai bine ca orice politica externă și diplomația românească, nu este mai puțin adevărat că în aceeași măsură important s-a dovedit **a fi sensul lor constructiv** ; derivat logic din vocația pacifică, sensul constructiv conferă politicii externe și diplomației românești noi și îmbogățitoare valențe. Instituțiile și capacitățile diplomatice au fost orientate consecvent spre dialog, căutînd a-l întreține permanent și a-l relua ori de cîte ori a fost întrerupt. Diplomația românească și-a adus o substanțială contribuție la întreținerea climatului de prietenie ce a caracterizat, în ciuda animozităților principale sau a altora de același fel ce au putut interveni în diverse momente, relațiile dintre poporul român și popoarele vecine, la crearea atmosferei favorabile unui neîntrerupt și reciproc profitabil interschimb de valori materiale și spirituale. Țările Române nu s-au simțit niciodată izolate și nici n-au fost într-adevăr, de-a lungul secolelor stabilindu-se multiple și diverse canale de comunicare nu numai cu sud-estul european, ci și cu zone mai îndepărtate de centrul

*) Mircea Maliță, „La diplomatie roumaine, Aperçu historique", Editions Meridiane, Bucarest, 1970.

intereselor noastre politice şi economice imediate.

Beneficiind de **sensul realităţilor,** funciarmente caracteristic poporului român, diplomaţia românească a exprimat pe planul specific al preocupărilor, abordărilor şi rezolvărilor o remarcabilă **pondere şi înţelepciune.** Formulelor facile, atractioase de multe ori prin ceea ce ofereau ca rezultat imediat, diplomaţia românească le-a preferat întotdeauna pe acelea temeinic judecate, întemeiate pe rodul cunoaşterii îndelungate a tuturor factorilor concurenţi şi pe o justă luare în considerare a tradiţiilor, specificului şi centrilor de greutate, factori de natură a asigura aprecierilor şi atitudinilor un real **echilibru** şi acea **stabilitate** maximă, pe care complexul de împrejurări istorice şi geografice au îngăduit-o în fiecare din momentele date.

Avînd o **concepţie clară a ţelurilor urmărite, o informare nuanţată şi o bună organizare a aparatului diplomatic,** diplomaţia românească a avut — lucru subliniat pe bună dreptate în mai multe rînduri de autor, cu ocazia analizării a diverse momente politice — o deosebită **capacitate de adaptare,** care nu i-a alterat, ci din contră i-a susţinut **caracterul activ,** în atîtea ocazii dovedit prin iniţiative preţioase.

Există o sinceritate a diplomaţiei ? Numeroase şcoli diplomatice cu lungă existenţă au afirmat în teorie şi practică secole de-a rîndul contrariul. Evident, noţiunea de secret diplomatic nu poate dispare, fiind proprie oricărei diplomaţii ; existenţa sa nu exclude însă, aşa cum s-a sofisticat, sinceritatea. Pusă în slujba unor ţeluri păşnice, diplomaţia românească a inclus **sinceritatea** ca una din componentele de bază ale eşafodajului moral al instituţiilor şi structurii intelectuale şi sufleteşti a slujitorilor ei, preferînd întotdeauna argumentul logic, deschis exprimat, în concordanţă cu justiţia şi echitatea, în locul încercărilor de a escamota adevărul, de a complica lucrurile simple, de a îndepărta momentul şi posibilităţile de rezolvare a unei chestiuni în suspensie, păstrînd-o drept capital politic viitor.

Fiecare şcoală diplomatică are un număr de particularităţi sesizabile la nivelul obiectivelor, organizării instituţiilor şi acţiunii în unul sau altul din momentele date, în una sau alta din epocile istorice. Şcoala diplomatică românească are şi ea asemenea particularităţi, a căror bogăţie, armonie şi specificitate îi conferă o mare doză de **originalitate.** Am învăţat de pretutindeni, cu aceeaşi receptivitate pe care am manifestat-o de-a lungul istoriei faţă de tot ceea ce am crezut că este pozitiv şi ne este folositor, ne-am ferit de împrumuturi, indiferent sub ce formă, ce nu puteau fi conciliate cu gîndurile şi felul de a fi al poporului nostru ; într-o simbioză continuă, în care elementele tradiţionale s-au armonizat progresiv cu cele inovate sau împrumutate din alte experienţe, diplomaţia românească şi-a dobîndit şi întreţinut o nedezminţită originalitate.

Sînt acestea toate cîteva din trăsăturile pe care — indiferent că fenomenul este studiat prin secţiuni orizontale sau verticale — autorul le analizează, le formulează sau numai le sugerează. Incontestabil important, dincolo de faptul că tabloul fizionomic poate fi considerat incomplet ca trăsături şi heteroclit în construcţie, rămîne însă faptul că fenomenului diplomatic românesc i se acordă atenţia pe care o merită, nu numai în prezentul de mare prestigiu şi recunoaştere internaţionale, ci şi în trecutul său bogat în fapte şi idei remarcabile, pline de semnificaţii actuale. Şi totul dintr-o perspectivă nouă, care confirmă înţelegerea necesară că acumulările de material faptic nu îşi dobîndesc valoarea fără încercări de interpretare, în care evenimentul, în mare sau în amănunt, lasă loc **ideii,** filozofării pe marginea fenomenului dat.

Prezentarea succintă a politicii externe şi diplomaţiei româneşti contemporane conferă tabloului întreaga sa complexitate. Preluînd tradiţiile cele mai progresiste ale luptei poporului român pentru apărarea existenţei naţionale şi propăşirea sa, politica externă şi diplomaţia României socialiste se consacră, în spiritul deplinului respect faţă de normele şi principiile dreptului internaţional contemporan — ceea ce-i conferă **principialitate** — promovării şi apărării intereselor noastre fundamentale, dînd în acelaşi timp noi valenţe acţiunii tradiţionale a poporului român de cooperare şi bună vecinătate. Armonizînd în chip fericit efortul pentru apărarea intereselor naţionale cu acţiunea în direcţia împlinirii aspiraţiilor şi intereselor reale ale întregii comunităţi internaţionale, politica externă şi diplomaţia României de azi au, în îndeplinirea obiectivelor lor fundamentale, o certă **perspectivă,** căci lumea deceniilor ce vin poate şi trebuie să fie în primul rînd o lume a justiţiei, păcii, cooperării şi progresului.

Există cărţi care **trebuiau** scrise. Largul eseu semnat de Mircea Maliţa aparţine acestei categorii restrînse. Orice rezerve privind analiza momentelor diplomatice sau evidenţierea unora din trăsăturile caracteristice nu împiedică nicidecum satisfacţia, exprimată fără parcimonie, de a saluta un volum care, înglobînd multe fapte şi idei, poate, pe de o parte, stîrni un mai mare interes pentru tema pusă în discuţie, atît în ţară cît şi în străinătate şi poate, pe de altă parte, afirma definitiv un fenomen în formula de interpretare şi expresie meritată. Dincolo de trăsăturile semnalate, eseul lui Mircea Maliţa ne demonstrează legătura noastră milenară cu diplomaţia şi pe această cale aduce o contribuţie autentică la mai completa şi nuanţata descifrare a profilului complex al personalităţii poporului român.

George G. POTRA

NOUTĂŢI ÎN LAROUSSE

S-a născut în anul 1856, sub titlul „Nouveau Dictionnaire de la langue française". Sub conducerea lui Pierre Larousse (1817-1875), a lui Claude Augé (1854-1924), dicţionarul a devenit un instrument de informare mereu mai complet, structura şi forma de prezentare fiind aduse aproape de perfecţiune. În cei 115 ani de existenţă, Larousse a devenit sinonimul ideii de dicţionar.

După un sfert de veac de la apariţie, „Nouveau dictionnaire de la langue française", îşi schimba titlul, fiind editat ca „Dictionnaire complet de la langue française" (1879) „Dictionnaire complet illustré" (1889), „Petit Larousse illustré" (1906), „Nouveau Petit Larousse illustré" (1914), „Petit Larousse" (1959) marchează etapele principale ale dezvoltării dicţionarului, pe drumul unei evoluţii continue, caracterizată de un remarcabil efort de cuprindere.

„Nouveau Petit Larousse" ediţia 1971 (avînd 1896 pagini, 5535 ilustraţii, 215 hărţi în negru, 56 pagini în culori) oferă numeroase noutăţi în materie de conţinut. Amatorii de „franglais" vor găsi pentru prima dată acest cuvînt (definind ansamblul neologismelor de origine engleză introduse în limba franceză) la pagina 448. La 200 de termeni noi ai actualei ediţii, pentru „franglais" numai patru : baby-sitter, beatnik, charter şi factoring.

Pentru vocabularul de actualitate : pirates de l'air, contestataires, grèves sauvages, parcomètres ; *în economie politică :* salaire minimum de croissance, management ; *pentru tehnică :* aéronomie, aérotrain, électro-osmose ; *pentru medicină :* rejet, transplanter ; *pentru învăţămînt :* unité de valeur, interdisciplinaire, pluridisciplinaire, tronc commun etc.

Printre personalităţile noi incluse, beneficiind de imortalizarea laroussiană („Clubul cel mai închis al lumii, clubul celor prezenţi în Petit Larousse" acordă foarte greu noi certificate pentru eternitate) notăm : dr. Christian Barnard, pictorii Georges Mathieu şi Victor Vasarely, cineastul Alain Resnais.

G. G. P.

ECONORAMA

Eroziuni

Anual, într-unul din buletinele sale economcie lunare, First National City Bank of New York prezintă situaţia deprecierii monedelor diferitelor ţări occidentale în cursul precedenţilor 10 ani. Constatările principale privind perioada 1959—1969, precum şi anul 1970 : inflaţia a „erodat", mai rapid sau mai lent, dar continuu, substanţa diferitelor monede ; deprecierea din ultimii doi ani, sensibil mai ridicată decît cea înregistrată, în medie, în ultimii zece ani, evidenţiază accentuarea fenomenului inflaţionist în aproape toate ţările occidentale şi în special în S.U.A.

ŢARA	DEPRECIEREA MONEDELOR					
	Valoarea monedei			Ritmul deprecierii (în %)		
	1959 (= 100)	1964	1969	1959-1969 (ritm mediu anual)	1968-1969	1969-1970
Finlanda	100	79	61	4,8	2,2	2,5
Elveţia	100	87	74	3,0	2,5	2,5
Australia	100	92	78	2,4	2,8	3,1
R.F.G.	100	89	78	2,4	2,6	3,6
Italia	100	80	70	3,6	2,5	3,7
Austria	100	85	72	3,2	3,0	3,8
Spania	100	79	58	5,3	2,2	3,9
Belgia	100	91	77	2,6	3,6	4,0
Canada	100	93	78	2,4	4,3	4,0
Luxemburg	100	93	81	2,1	2,2	4,1
Olanda	100	86	67	3,8	6,9	4,1
Noua Zeelandă	100	90	73	3,1	4,7	4,9
Danemarca	100	81	59	5,1	3,2	5,2
Marea Britanie	100	87	71	3,4	5,1	5,3
Franţa	100	82	69	3,7	5,7	5,4
S.U.A.	100	94	79	2,2	5,1	5,7
Suedia	100	84	69	3,7	2,6	5,8
Japonia	100	77	60	5,0	4,9	7,5
Norvegia	100	85	71	3,3	3,0	8,6

Specialişti

La sfîrşitul anilor '50, Bulgaria trimitea primele grupuri alcătuite din cîteva zeci de specialişti pentru a lucra în ţări în curs de dezvoltare. În prezent, potrivit agenţiei B.T.A., peste 1 100 de specialişti bulgari lucrează în 25 de ţări din Asia, Africa şi America Latină. Printre specialişti : aproximativ 600 ingineri şi arhitecţi, 400 de lucrători în domeniul ocrotirii sănătăţii şi 100 de economişti.

Aproape de zero?

Economistul american J. K. Galbraith declară că „cel mai bun lucru pe care şi l-ar putea dori omenirea în cazul în care vrea să trăiască într-o lume mai sănătoasă şi mai civilizată este o creştere foarte redusă, aproape de zero, a produsului naţional brut". În ţările capitalismului dezvoltat — argumentează Galbraith — menţinerea unui ritm înalt de creştere economică comportă „costuri" deosebit de ridicate (acele „deseconomii", „produse negative", care nu pot fi evaluate cifric şi deci luate în consideraţie în statistici), dar care devin din ce în ce mai importante şi mai apăsătoare : deteriorarea mediului înconjurător, alienarea rezultînd din sistemul de producţie al „societăţilor industriale", cheltuieli ridicate (în special de publicitate) pentru asigurarea desfacerii produselor, cheltuieli de întreţinere a unor administraţii supradimensionate etc. ; toate acestea în timp ce „realizările sociale" sînt lăsate pe plan secundar. Antrenînd asemenea consecinţe — continuă Galbraith — creşterea produsului naţional brut nu traduce, în fapt, un plus de bunăstare, ci mai degrabă o deteriorare a acesteia. Dar cum va reuşi o economie staţionară — fie ea oricît de dezvoltată — să facă faţă exigenţelor sporite determinate de creşterea populaţiei sau de cerinţele crescînde ale acesteia ? Cum se va realiza în aceste condiţii progresul însuşi, bunăstarea? Galbraith dă soluţia: nu creşterea prăjiturii, ci o mai echilibrată împărţire a ei. Dar „gîtuirea" creşterii economice nu va contribui cu nimic la o asemenea împărţire. Dimpotrivă. Aceasta nu se poate realiza decît printr-o profundă transformare social-economică, ceea ce Galbraiht nu spune...

Cocteil

„Möet et Chandon", cel mai mare producător de şampanie din Franţa, şi „Hennessy", al doilea producător de coniac, par să anunţe în curînd fuziunea lor. Motivul : separat, resursele financiare ale celor doi producători, în acelaşi timp mari exportatori, nu mai sînt în măsură să răspundă expansiunii pieţei mondiale a celor două produse (o creştere de peste 300 la sută în ultimii 15 ani în cazul şampaniei şi de peste 100 la sută în ultimii 10 ani în cazul coniacului). Avînd aceleaşi pieţe externe de desfacere, companiile respective contează pe o reducere a cheltuielilor privind studierea pieţei şi publicitatea. Se speră totuşi ca acest „cocteil" (şampanie-coniac) să rămînă doar pe plan financiar.

Rubrică realizată de
Ilie ŞERBĂNESCU

SABIA SAMURAILOR

Portret de samurai (gravură în lemn din secolul XVIII)

Ulise în Japonia ?

De la „shinto" la Confucius

Cînd vorbește suzeranul...

Frenetica bătălie

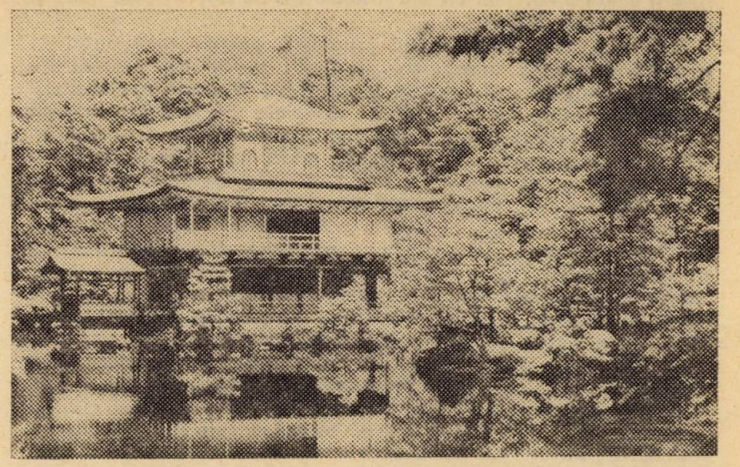

„PAVILIONUL AURIT" DIN KYOTO
Numai aci se mai întîlnesc astăzi samurai...

Sînt doar două locuri pe lume unde mai pot fi întîlniți samurai : la Kyoto, în magnificul parc Kin-Kau-Ji ce înconjoară templul cel mai frumos din lume — „Pavilionul aurit" — și pe puținele scene japoneze de teatru care reprezintă, în zilele noastre, străvechile spectacole dramatice „No".

De fapt, samuraii nu mai există de mult. Bărbații înalți, voinici, cu privirile aspre, cu ochii întunecați și buzele crispate întîlniți la orele de vizită, în jurul „pavilionului" din Kyoto și, către seară, pe scenele din Tokio, sînt actori care încearcă să reînvie, pentru spectatorii și turiștii de astăzi, amintirea celei mai viguroase și războinice caste din istoria feudală a Japoniei.

Cu vreo patruzeci-cincizeci de ani în urmă se mai vedeau, însă, prin mici orașe de provincie și mai ales prin satele din părțile de sud-vest ale arhipelagului nipon, samurai veritabili, în carne și oase. Puteau fi recunoscuți imediat după kimonourile galbene sau albăstrii, decolorate de soare și ploi, în care se drapau cu o reminiscență de eleganță medievală. Le atîrnau, spre șolduri, mînecile ample, largi, în care-și ascundeau mîinile împreunate, în felul călugărilor augustini din occidentul european. La talie, strîngeau kimonoul cu o cingătoare de sfoară groasă, frînghie, împletită din fibre de alge tari ca sîrma.

Dacă, din întîmplare, acești samurai rătăcitori nu erau certați cu autoritățile prefectoriale din Japonia imperială, atunci mai purtau (nu fără o doză voită de cabotinism) două săbii de ceremonie atîrnate de cingătoare și bălăbănindu-se în toate părțile. Una din săbii era dreaptă, lungă de vreun metru, grea și cu vîrful rotunjit, vestita sabie din Manciuria ; a doua era pe jumătate de scurtă, tot dreaptă, cu două tăișuri și cu vîrful de asemenea rotund, dar mai ascuțit decît lama celui mai fin brici pomenit vreodată.

Cînd nu umbla desculț, samuraiul era încălțat cu sandale de lemn, cioplite cu mîna lui și legate strîns de glezne cu o curea, spre a nu rămîne lipite în noroiul drumurilor de țară, pe unde temerarul solitar rătăcea cu pași apăsați, ca în ritmul unui fel de dans ritual, acompaniat de zgomotul sec făcut de tecile celor două săbii.

Pe cap — oricum ar fi fost vremea, cu vînt și lapoviță din nord, cu soare ardent sau cu muson și ploi calde din sud — nici un samurai din tot lungul generațiilor de samurai nu s-a acoperit. Un fel de pălărie fie conică, rotunjită ca un castron, îi atîrna cîteodată pe spate, păstrînd un simplu rol simbolic.

Ras — cu lama aceratã a săbiei scurte — la ceafă și la tîmple, pînă deasupra urechilor, veritabilul samurai își lăsa părul de pe creștet să crească lung de vreo palmă sau două. Apoi îl strîngea cu măiestrie într-un nod complicat, în așa fel încît vîrfurile să formeze cea mai prețioasă podoabă din tot ce avea samuraiul în nestatornica lui viață : coada de păr țeapăn, impregnat de grăsimi cu miros atroce și întărit cu o pomadă făcută din petale macerate de flori de cireș.

Cele din urmă apariții, oarecum fantomatice, ale adevăraților samurai, s-au rărit și s-au stins pe nesimțite, în anii de după întîiul război mondial. Japonia, antrenată pe căile civilizației tehnice, cu frenezia specifică poporului său, nu mai avea timp de pierdut cu vestigiile unui trecut complicat. Dintr-un mileniu și jumătate de istorie națională, nu rămîneau intacte pe insulele nipone — îndelung izolate de lume — decît cultul persoanei imperiale, arta ceaiului, arhitectura mirifică a templelor și grădinilor etajate.

Construite cu o pasiune inspirată, comparabile cu cele mai rafinate minuni ale artei universale, grădinile acestea, în a căror umbră subțire se ascund, printre stînci neverosimile, pavilioane de lemn lăcuit și ochiuri de apă stătătoare, au rămas prețioase vestigii ale culturii japoneze. Pe podurile lor inutile și fragile, cochet arcuite deasupra frunzelor de lotus ce plutesc de o veșnicie peste apele moarte, trec astăzi grupuri ciripitoare de tineri turiști, înarmați cu cele mai bune aparate miniaturale de fotografiat de pe Terra. Nici nobilii suzerani „Daimyo", nici bătăioșii lor vasali, samuraii, nu mai calcă pe acolo.

Totuși, aceste grădini ca din vis, lucrate decenii de-a rîndul chiar de mîinile lor, și rafinate de gustul mai multor generații de urmași, le perpetuează amintirea. Unele datează, intacte, de prin secolul al șaselea al erei noastre, altele par a fi tot atît de vechi cît însăși istoria Japoniei...

Dar, la drept vorbind, de unde și de cînd începe istoria poporului și a țării nipone ? Cu o jumătate de mileniu în urmă, colierul de insule, mari, mici și minuscule ce formează Japonia, abia dacă era cunoscut pe meleagurile noastre. Unii autori actuali cu exces de imaginație afirmă că poemele eline închinate războiului troian și aventurile lui Ulise n-ar fi decît imitații ale unor povestiri despre niște întîmplări fabuloase de pe mările interioare dintre China și Japonia. Alții presupun că însuși Ulise, eroul Odiseei, ar fi navigat pe mările din Extremul Orient, ar fi întîlnit pe acolo uriași cu un ochi în frunte, sirene sau... gheișe ce cîntau în game bizare și s-a înapoiat în apele sale egee, fascinat de atîtea peripeții. Similitudinile, paralelismele de acest fel, existente între folclorul nipon și elin — amîndouă tributare, poate, basmelor indiene — nu spun nimic mai mult decît că poezia popoarelor a străbătut Pămîntul, în curgerea veacurilor mai încet dar cu urme mai durabile decît informatica rapidă a zilelor noastre.

Asemănări uluitoare se regăsesc și între formele feudale de organizare socială din Europa și din Japonia, însă amîndouă par a-și avea sorgintea istorică în China cea veche și nu au concludență, din punct de vedere istoric.

E greu de spus dacă japonezii sînt rude, în sensul etnografic larg al cuvîntului, cu vecinii lor. În adîncurile istoriei, insulele nipone au fost locuite de niște „oameni albi", numiți „Ainu", din ale căror triburi au mai rămas vreo 15 000 de supraviețuitori retrași prin regiunile din nordul Japoniei. Despre japonezi — acești vrednici oameni galbeni, cu altă nuanță a pielii decît chinezii —

nu se poate spune cu certitudine, în stadiul de azi al antropologiei și etnografiei, nici că sînt insulari de obîrșie, nici de unde și cînd ar fi venit acolo.

Fapt este, fără îndoială, că japonezii, oameni necruțători cu ei înșiși, frugali și tenaci, duri în lupta cu mediul natural, au constituit unul din cele mai de seamă fenomene antropologice și sociologice de pe Pămînt. O parte oarecare din felul lor de viață a fost împrumutat, firește, prin forța proceselor de osmoză istorică, de la popoarele învecinate. De pildă, solul aspru, nestatornic și neroditor al Japoniei a fost cultivat și lucrat din greu de locuitorii săi cu o tehnică rudimentară, aproape identică aceleia practicate, pe vremuri, pe coasta orientală a Chinei și în „țara dimineților liniștite", Coreea. La fel se poate vorbi despre tehnica primitivă a pescuitului, comună tuturor riveranilor de prin acele locuri. Din asemănările proceselor de producție au izvorît și forme asemănătoare de organizare socială. Țăranii, oameni fără apărare, izolați, legați de pămîntul mizerabil pe care-l storceau pentru un pumn de orez, s-au pomenit de veacuri înfeudați de prinții latifundiari ce-și trăgeau puterea din ierarhii religioase obscure sau din străvechile orînduiri tribale. Autoritatea absolută a acestor stăpîni a determinat o ruptură foarte adîncă între nobilimea retranșată într-un fel de univers enigmatic, inaccesibil muritorilor de rînd și țărănimea redusă la o viață elementară.

Distanța socială dintre aristocrația dominantă și țărănimea supusă nu putea să rămînă goală. Au avut grijă prinții-suzerani să o umple cu vasali de-ai lor, funcționari de pe la curți, vameși, arendași, culegători de impozite și gardieni, din a căror împletire s-a format, în lungul anilor, casta redutabilă a marilor samurai.

O contribuție fundamentală la stratificarea socială a națiunii nipone și la izolarea etanșă, impenetrabilă dintre clase și caste au avut-o în istoria Japoniei credințele religioase. Cel mai vechi cult religios practicat în Japonia este „shinto", perpetuat pînă în zilele noastre. În istoria religiilor, „shinto" este considerat ca un cult al fertilității, practicat de țăranii din provincia Nara pe care istoriografii niponi o socotesc leagănul națiunii. Cu o mie de ani înaintea erei noastre, practicanții cultului „shinto" se mulțumeau să înalțe, în cinstea zeilor anonimi ce-i ajutaseră la obținerea unei bune recolte de orez, simple monumente de piatră cioplită, de formă vag cilindrică. Zeitățile nu aveau o identitate precisă. Întocmai ca în religiile primitive, animiste, rangul divin putea fi conferit unui tunet care prevestea ploi abundente venite la timp, unor stînci prăbușite din munte după un cutremur, cerului însuși, pentru albastra sa imensitate sau izvorului de apă dulce.

Dar, cu trecerea veacurilor, practica animistă întîmplătoare s-a cristalizat sub forma unui ritual, a unor ceremonii religioase numite „shinto", practicate de un „mare preot" cu reședința în orașul Yamato. Mărturii păstrate din ultimul secol premergător erei noastre atestă că unul din șefii ereditari ai tribului ce fundase capitala devenise, cu de la sine putere, „mare preot", devotat zeiței Amaterasu, stăpîna Soarelui. Nimic nu era mai simplu, îndată după moartea unui personaj atît de important, decît să fie proclamat el însuși zeu și — pe deasupra — fiu legitim al zeiței și al Soarelui. Prin actul acesta de sacralizare se statornicea cultul persoanei împăratului și emblema națională, Soarele ardent pe fondul alb, dublu simbol al descendenței divine și al purității absolute.

Amîndouă aceste atribute au fost preluate de samurai și transformate în esențele mistice ale catehismului lor cavaleresc. Întreaga lor viață, și deci însăși viața lor fizică, era închinată împăratului, simbol unic al națiunii și statului nipon. În același timp, samuraiul trebuia să fie „kirei", ceea ce înseamnă curat, frumos și plăcut, condiții obligatorii pentru cel ce vrea să fie „impunător".

În mod firesc, shintoismul, cult al fertilității, era și un imn religios închinat vieții, bărbăției. Este demn de subliniat că, în formele sale primitive, acest cult nu se preocupa de „viața de apoi", nici de eventualele avataruri post-mortem ale corpului omenesc. Mult mai tîrziu, în secolele 5-6 ale erei noastre, poporul nipon a început să adopte religiile continentale — taoismul, confucianismul și ulterior budismul — venite toate în arhipelag cu ajutorul călugărilor. Sursa principală a exportului de religie a fost, în acele vremuri, Coreea. Un înțelept venit din „Țara dimineților liniștite", la începutul secolului al cincilea, a introdus pe pămîntul insulelor japoneze scrierea chineză și o dată cu ea, confucianismul.

În mod ciudat, neobișnuit în istoria religiilor, cultele nou venite nu au înlăturat shintoismul, ci unele (taoismul, confucianismul) s-au altoit pe el iar budismul s-a instalat paralel, conviețuind pînă astăzi, cu shintoismul, cu care a făcut un important schimb de dogme, dar nu și de ritualuri. Pe temelia solidă a shintoismului optimist, taoismul a introdus practica ascezei, contribuind, în foarte mare măsură la nașterea unor tagme de călugări-samurai, care-și părăseau gospodăriile, familiile și chiar pe nobilii lor suzerani, pentru a se consacra meditației, contemplației pure. Din aceste tagme monahale s-au format samuraii numiți „ronini", cavaleri-rătăcitori, plini de abnegație, de virtuți altruiste, dar gata să folosească uneori sabia pentru a obține hrana de care aveau nevoie.

SPECTACOL „NO"
„Principesa" primește jurămîntul unui samurai (dreapta), îmbrăcat în ținută de ceremonie

Cea mai de seamă contribuție la viața spirituală a poporului nipon — și în mod special la formarea mentalității samurailor — a avut-o confucianismul. Întemeiat în China cu cinci secole înaintea erei noastre, confucianismul nu este o religie, propriu zorbind, ci un cod de morală intimă, familială și națională, o doctrină a eleganței etice, formulată de filozoful chinez Cungfu-Țeu, al cărui nume a ajuns, în transcrierea europeană medievală Confucius. Trei idei fundamentale din sistemul de morală confucianistă s-au implantat mai adînc, și-au lăsat amprenta în psihologia individuală și colectivă a japonezilor : respectul față de părinți, ascultarea față de autoritățile constituite și cultul strămoșilor, din care decurge și cultul față de persoana împăratului, chiar atunci cînd funcția socială a acestuia era, în mod practic, insesizabilă.

De îndată ce a fost importat în Japonia, confucianismul a devenit doctrina morală a clasei dominante. În anul 604, prințul Shotoku a și întocmit, inspirat de învățăturile lui Confucius, un „cod politic" pe care unii autori îl numesc „cea dintîi constituție a Japoniei". În orice caz, nobilii Daimyo și vasalii lor samurai s-au inspirat, timp de peste o mie de ani, din prescripțiile acestui cod.

Chiar de la primul articol al „constituției" sale moraliste, prințul Shotoku intervine în problema relațiilor dintre clasele sociale, ceea ce arată că pe vremea aceea feudalii japonezi nu erau pe deplin liniștiți în ce privește forța revoluționară a țărănimii. „Clasele superioare trebuie să fie armonioase, clasele inferioare trebuie să fie ascultătoare", proclamă cu candoare prințul. În al treilea articol, el prescrie o regulă de conduită pentru uzul direct al samurailor : „Cînd suzeranul vorbește, vasalul ascultă". Și, spre a nu lăsa nici un echivoc în regulile de purtare, articolul patru sună astfel : „Datoria inferiorului este să asculte, pe cînd a superiorului este să respecte protocolul". Pînă azi, în comportamentul fiecărui japonez, se mai pot simți influențele acestui străbun al codurilor morale. Uimitorul respect al japonezilor pentru regulile de protocol, fie și în viața intimă, de fiecare zi, își are, incontestabil, sorgintea în codificările filozofiei confucianiste.

În fruntea acestui cult al „regulilor protocolare de conduită" s-au situat, de la începuturile istorice ale îndelungatului feudalism nipon, cavalerii — samurai.

Pentru ei, viața se compunea dintr-o serie de gesturi rituale ce nu aveau nimic de-a face cu religia. Credincioși codului din anul 604 și unor edicte imperiale ulterioare, care nu făceau decît să-l parafrazeze pe prințul Shotoku, samuraii își prindeau pe piept panglici de mătase aurie pe care erau inscrise poruncile morale pentru a căror înfăptuire militau. Așa, de pildă, ei nu tolerau, ci pedepseau pe loc pe lingușitori și pe lăudăroși. Apărau ordinea, în principiu, dar pedepseau pe denunțători, uneori cu sabia în mînă. Dacă un samurai era numit de suveranul său într-o anumită funcție, el își atîrna imediat pe piept cocarda de mătase pe panglica căreia era pictat articolul 8 al constituției Shotoku, conform căruia „funcționarul trebuie să muncească plin de zel". În sfîrșit, în toate împrejurările, un samurai adevărat era sfătuit să se ferească de sentimentul invidiei, să rămînă modest dar mîndru și să nu alunece cumva în „prăpastia mîniei", deoarece mînia este cel mai rău sfătuitor cu putință.

Mircea GRIGORESCU

(Va urma)

INTERNATIONAL
Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post

STAREA DE MÎINE

ÎN MESAJUL său cu privire la Starea Uniunii, președintele Nixon a stabilit o serie de obiective pe care nici un american rezonabil nu le-ar putea respinge. Și totuși cuvîntarea a fost primită cu răceală. Care este explicația acestui paradox?

În parte, pesimismul opiniei publice, pe care președintele a încercat în mod vădit să-l împrăștie. În parte, îndoiala că președintele va reuși să „investească banii acolo unde există necesitățile", atît timp cît războiul din Vietnam costă mai mult decît a promis el statelor și orașelor în cadrul „împărțirii veniturilor" guvernului federal cu autoritățile statelor și orașelor. În parte, convingerea că, nici măcar în propriul său partid, Richard Nixon nu dispune de voturile necesare pentru propunerile pe care le-a formulat în domeniul asistenței sociale și medicale, mediului înconjurător și reorganizării guvernului. Dar este clar în primul rînd un lucru: nu se pune problema dacă „împărțirea veniturilor" este o idee bună, ci cum să se obțină veniturile ce urmează să fie împărțite.

Cuvîntarea lui Nixon a urmat marea tradiție a retoricii politice americane: a fost generoasă, idealistă și optimistă. Este clar că, asemenea tuturor președinților, el începe să se gîndească la locul său în istorie, la a 200-a aniversare a Declarației de Independență care are loc în 1976, aniversare pe care personal speră s-o sărbătorească la Casa Albă și, firește, la viitoarele alegeri prezidențiale.

În consecință, el a vorbit mai mult despre Starea de Mîine decît despre Starea Uniunii de azi. Din anumite puncte de vedere, cuvîntarea sa seamănă cu visul unui agent de asigurări care se gîndește la „anii de aur", cînd nu va mai fi război, inflație, șomaj, indolență sau note de spital neachitate.

Aici nu trebuie să fim cinici. Cuvîntarea reprezintă o mare îmbunătățire față de temele înguste, cu caracter de dezbinare, pe care le-a enunțat Nixon la ultimele alegeri. Fără îndoială, ea exprimă influența crescîndă a unor consilieri care au afirmat că este greu să duci o politică externă eficientă cu o țară dezbinată.

Cuvîntarea reamintește de asemenea că Nixon este mult mai flexibil decît presupun criticii săi, poate chiar mai dispus decît Congresul să privească în față realitățile vieții moderne și să se adapteze la ele. În prezent, el privește în față realitățile ultimelor alegeri. El își dă seama că problema economică — din pricina căreia republicanii au fost ținuți în afara Casei Albe timp de 28 de ani din ultimii 38 — constituie problema sa critică și este dispus acum să accepte un buget de expansiune și un buget deficitar, în ciuda pericolelor politice.

În plus (acest lucru este mai ușor pentru el), Nixon declară că programul de asistență socială a fost un „eșec" și o „insultă la adresa comunității, a contribuabilului și în special a copiilor pe care s-ar fi cuvenit să-i ajute" și fără îndoială, are dreptate.

De asemenea, el a făcut pace cu Nelson A. Rockefeller, guvernatorul statului New York, și cu alți guvernatori și primari ale căror state și orașe se află pe pragul falimentului; acum el este gata să facă o mare experiență, care constă în a da o parte din fondurile Washingtonului guvernatorilor și primarilor, această parte urmînd să fie folosită așa cum hotărăsc ei, corespunzător cu problemele diferite ale comunității.

Rămîne totuși o chestiune fundamentală — mai importantă decît toate celelalte — căreia președintele nu i-a făcut față. S-ar putea ca teoria împărțirii veniturilor cu statele și orașele țării să fie foarte sănătoasă.

→

Contrapunct

O INTERVENȚIE CHIRURGICALĂ

Art Buchwald

Bugetul federal a fost transportat pe un cărucior în sala de operație, unde chirurgii Administrației așteptau să-l ia în primire.

— E teribil de gras, a spus unul dintre doctori. Să-mi dea cineva un bisturiu.

— Stai o clipă, a replicat un alt doctor. Ce vrei să tai?

— M-am gîndit să încep cu brațul.

— Asta este brațul militar, idiotule, a exclamat un alt doctor. De la militari nu poți să tai nimic. De fapt, trebuie să-i facem o grefă deoarece brațul e acum prea slab.

— De ce nu începem cu grăsimea de aici? a întrebat un chirurg.

— E o parte a grăsimii politice, i-a răspuns un altul. Dacă tăiem ceva din ea, toți senatorii și congressmenii vor sîngera de moarte.

— Ei bine, a propus un alt chirurg, am putea tăia cel puțin o bucată din acest picior al Vietnamului.

— Lasă piciorul în pace. Dacă-l tăiem acum, s-ar putea să fim nevoiți să-l coasem la loc mai tîrziu.

Doctorii se uitau la corpul care gemea pe masă.

— Sîntem chirurgi! a strigat unul dintre ei. Trebuie să tăiem ceva!

— Uite, sistemul ăsta de rachetă-antirachetă e cam umflat. Mai bine am începe să lucrăm la el, a spus un doctor.

— Prostule, a exclamat colegul său. Dacă tai ceva din sistemul de rachetă-antirachetă vom fi dați în judecată de Ministerul Apărării pentru greșeli profesionale. O mică umflătură la un sistem de rachetă-antirachetă nu face niciodată rău nimănui.

— Ce ar fi să tăiem din programul pentru construirea de locuințe ieftine?

— Iată o idee bună. Cît să tăiem?

— Să-l tăiem la jumătate și să vedem ce se întîmplă.

Un chirurg începu să taie dar deodată se auzi un țipăt puternic.

— Dumnezeule, nu i-a dat nimeni un anestezic? a întrebat chirurgul.

Cineva îi aplică iute bugetului o mască, în timp ce chirurgul continua să taie.

— Uite ce e, de aici nu pot să ajung la arterele învățămîntului. Ce-ai spune să le tai de tot?

— Dă-i drumul, i-a răspuns colegul său. Noi stăm în jurul tău pentru ca nimeni de la galerie să nu poată vedea ce faci.

Între timp, un chirurg ortoped tăia frumos fiecare deget al programului de luptă împotriva sărăciei.

— N-ai nevoie de degetele de la picioare ca să poți merge, a explicat el unei asistente.

După care au tăiat picioarele științei și ale programelor de cercetări medicale.

Dar, ori de cîte ori un doctor tăia ceva din buget, un altul lua partea tăiată și o grefa în alt loc al corpului. Cînd operația s-a isprăvit, bugetul era pansat din cap pînă-n picioare, dar părea mai gras decît fusese vreodată pînă atunci.

— Cred că ar fi mai bine să-i facem o transfuzie cu bani, a spus unul dintre chirurgi.

Richard Nixon, tatăl bugetului, se afla în camera de așteptare cînd chirurgii au ieșit din sala de operații.

— Ce face? a întrebat el îngrijorat.

— Nu arată prea frumos, a răspuns un doctor, dar credem că veți putea să vă mulțumiți cu el.

(După **International Herald Tribune**)

dar trebuie să ai veniturile pe care să le împarți. Iată chestiunea primordială.

Chiar dacă Congresul ar accepta să voteze, nu numai fondurile noi de 6 miliarde dolari pentru state și orașe, dar și fondurile de 16 miliarde dolari ce urmează a fi folosite în cadrul împărțirii veniturilor după cum propune președintele, aceasta nu ar însemna nici măcar un început în ce privește rezolvarea situației statelor sau a orașelor. Chiar dacă președintele Nixon ar acorda anul viitor lui John Lindsay, primarul orașului New York, întreaga sumă de 16 miliarde dolari, Administrația lui Lindsay ar continua să se zbată în dificultăți.

În consecință, problema nu constă în „împărțirea veniturilor", ci în venituri. Adică în bani. Și acesta este elementul pe care Nixon, în ciuda flexibilității, idealismului și pragmatismului din mesajul cu privire la Starea Uniunii, nu l-a luat pe deplin în considerare.

El a hotărît să vorbească despre Starea Națiunii exclusiv din punct de vedere intern. El a declarat că se va ocupa luna viitoare de politica externă și de apărare, ca și cum ele ar putea fi separate. Nixon a susținut că el și Congresul trebuie să facă față „realităților" și, ca să fim drepți cu el, trebuie să recunoaștem că și-a schimbat poziția pe plan intern, dar continuă să ocolească problema costului politicii sale în Vietnam și a costului politicii sale externe în ansamblu.

Acesta este un alt paradox. Nixon a fost suficient de flexibil pentru a lăsa de o parte vechile sale argumente partizane și ideologice. Acum el începe să se privească din punct de vedere istoric, minimalizînd pozițiile vicepreședintelui Spiro Agnew și strategia sudistă, făcînd apel la idealurile și năzuințele țării, îndemnînd poporul american să „privească în față faptele". Dar, în același timp, el desparte bugetul apărării de „împărțirea veniturilor" și continuă să considere că poate să facă față problemelor sale externe cu un buget de 70 miliarde dolari și, în același timp, să nutrească toate visurile din reclamele societăților de asigurări: asistență medicală, prosperitate deplină, deplină folosire a brațelor de muncă, pace rasială și restul.

Privim fețele membrilor Congresului în timp ce se revarsă asupra lor aceste fraze idealiste. Congresul ascultă și admiră elocința și visurile lui Nixon și manifestă înțelegere pentru problemele lui, dar nu aplaudă, așa cum obișnuia să-o facă. Congresul este foarte obosit. A mai auzit asemenea lucruri. Dar, în cele din urmă, el trebuie să aleagă și este sceptic, deoarece nu are decît o cantitate fixă de venituri pe care s-o împartă. El nu poate să împărtășească visul președintelui pînă cînd președintele nu-i spune cum să cheltuiască peste 70 miliarde dolari pentru apărare și, concomitent, să finanțeze toate programele prezidențiale. Și tocmai aceasta este problema fundamentală.

James RESTON

O. S. A. ȘI RĂPIRILE DE DIPLOMAȚI

La Washington, miniștrii de externe din 17 țări membre ale O.S.A și reprezentanții speciali ai altor șase s-au întîlnit pentru a discuta problema „terorismului" pe continent, a sechestrării de diplomați și funcționari străini. Pe această temă, pusă și în discuția precedentei reuniuni O.S.A., cotidianul **„Clarin"** a publicat o serie de editoriale, din care reproducem cîteva fragmente.

Conferința miniștrilor de externe convocată la Washington are o temă centrală, care poate genera un pericol latent. El constă în tentativa previzibilă de a lărgi atribuțiile organismelor regionale, în dauna suveranității țărilor membre.

Asupra problemei răpirilor, „Clarin" s-a pronunțat în repetate rînduri. Asupra gravității ei nu este nevoie să insistăm. Dar gravitatea unei chestiuni de conjunctură nu trebuie niciodată să ducă la anularea unor convenții superioare, permanente și în vigoare, cum ar fi azilul politic, dreptul statului care acordă azil de a stabili dielctele celui care îl solicită. În sfîrșit, principiile respectării nonintervenției și autodeterminării.

Acestea sînt cele care intră în mod special în discuție atunci cînd este vorba de orice tentativă de lărgire a competențelor organismelor regionale. Asemenea încercări au devenit curente în ultimii ani. De la propunerea de a se crea adevărate „centrale ale spionajului" la nivel continental, pînă la formarea unei forțe interamericane, cu drept de a interveni în cazuri critice, au existat proiecte realmente periculoase, care pînă acum, din fericire, nu au avansat. Problemele care se pun în aceste proiecte sînt mult mai importante decît obiectivele aparent semnalate.

Organizația regională O.S.A. s-a născut cu scopul de a crea mecanisme de soluționare pașnică între țările americane. Cel-lalt obiectiv de bază a constat în garantarea, în maniera cea mai pregnantă, a principiului nonintervenției. Dar adevărul este că s-a încercat în mod continuu de a se face din O S.A. un mecanism de intervenție colectivă. Solidaritatea continentală care, evident, există a fost interpretată, nu numai o dată, ca un factor de unificare obligatorie a unor politici ce nu au întotdeauna aceleași obiective și nici nu exprimă interese similare.

Lecțiile trecutului au astăzi deplină actualitate. Neîndoielnicele schimbări apărute pe scena mondială reclamă, mai mult ca oricînd, urmarea fidelă a unei diplomații care să apere interesul național și să respingă adoptarea unor poziții de subordonare și de scoatere a castanelor din foc cu mîna altuia.

LE MONDE diplomatique

PARIS

DUPĂ BURGOS: EVOLUȚII IREVERSIBILE

PROCESUL de la Burgos a declanșat în Spania o criză politică. Pentru prima oară de la războiul civil, forțele armate au fost afectate de neliniștea care domnește la toate eșaloanele vieții naționale. Acesta este fenomenul cel mai important al regimului franchist în ajunul succesiunii lui Franco.

Dedîndu-se la o serie de acțiuni neîndemînatice cu caracter juridic și politic, guvernul spaniol a făcut din judecarea celor 16 militanți basci un neașteptat detonator. Împotriva regimului s-au manifestat nu numai muncitorii, intelectualii și studenții; agitația a cuprins și pe liberii profesioniști, precum și mica burghezie comercială. Încă de la începerea procesului, „ordinea" a fost tulburată în principalele aglomerări urbane ale țării, în special în regiunea bască și în Catalonia. Desigur, opoziția nu dispune de mijloace suficiente pentru a anunța cu trei sau patru zile înainte locul și ora unei întruniri. Pe de altă parte, sînt cu desăvîrșire interzise reuniunile publice. În consecință, agitația trebuia făcută de la om la om sau prin lansarea de anunțuri scrise numite „octavillas". În sfîrșit, a manifesta în stradă înseamnă în Spania să înfrunți garda civilă și să-ți asumi riscul de a fi împușcat. Nu este deci de mirare că, în aceste condiții, manifestațiile populare de opoziție față de regim nu pot scoate în stradă mari mulțimi de oameni.

Pe de altă parte, în ciuda dificultăților inerente franchismului, opoziția a fost suficient de puternică pentru a stimula în rîndurile militarilor spanioli tendința de a medita asupra viitorului țării. Astăzi este clar că Burgos a constituit punctul de pornire a unei evoluții noi, la fel de importantă ca aceea care se manifestă de cîtva timp și în cadrul clerului spaniol. Armata și biserica, doi dintre cei trei stîlpi esențiali ai franchismului, — al treilea fiind Falanga — nu mai repre-

zintă de acum înainte forțe omogene, indestructibile, în serviciul necondiționat al puterii. Cînd, la 30 octombrie anul trecut, la Bilbao, manifestanții au strigat pentru prima oară : „Militari, asasini", armata spaniolă și-a dat seama că riscă să nu mai fie adevăratul arbitru al situației în momentul cînd Franco va dispărea. Ea a început să-și pună întrebări cu privire la viitorul său, la rolul ei în viața națiunii. Auzind strigătele „Militari, asasini", armata spaniolă a înțeles că săvîrșise o greșeală atunci cînd a acceptat ca judecarea celor 16 militanți basci să aibă loc în fața unui consiliu de război.

Agitația care, încă de la începutul procesului de la Burgos, s-a extins în întreaga Spanie, a permis desigur extremiștilor de dreapta să-și întărească pozițiile și să exercite presiuni crescînde asupra lui Franco. Guvernatorul militar al orașului Madrid, generalul Angel Campano, este unul dintre reprezentanții cei mai virulenți ai acestui curent în cadrul forțelor armate. Aflînd de „ocuparea" mînăstirii Montserrat de către 300 de intelectuali catalani, el a declarat furios în fața cîtorva prieteni : „Trebuie să instituim pentru opt zile starea de război și să împușcăm 100 000 de oameni. Este singurul mijloc de a evita un al doilea război civil în Spania". Această reacție este într-o oarecare măsură împărtășită de generalul Perez Vineta, guvernator militar al Cataloniei.

Pe cei doi generali i-a șocat în mod deosebit un incident — al doilea de acest fel în ultimii doi ani — a cărui victimă a fost un colonel. El a fost oprit pe stradă, la Madrid, de către tineri manifestanți care i-au smuls epoleții și i-au sfîșiat uniforma. „De ce nu v-ați apărat, de ce nu v-ați servit de revolver ?", l-au întrebat superiorii săi ierarhici. „Nu posedam...", a răspuns acesta. Colonelul a fost ținut în stare de arest timp de două luni pentru că „nu a apărat uniforma cu prețul vieții sale". De atunci, toți ofițerii nu mai pot ieși decît înarmați. Acest incident i-a rănit pe „extremiști".

În contrast cu aceștia, militarii „moderați", conduși de generalul Diez Alegria — și cu care fratele său geamăn, directorul general al „Gărzii civile", se simte solidar — au folosit agitația în jurul procesului de la Burgos, pentru a încerca să intre în contact cu liderii moderați ai opoziției și să analizeze cu ei viitorul Spaniei. Pe la mijlocul lui decembrie, generalul Diez Alegria a plecat „cu titlu particular" în Belgia. La Bruxelles el s-a întîlnit cu o serie de personalități vest-europene și a avut discuții cu unul dintre principalii lideri ai opoziției moderate. Alegria este socotit cel mai „european" dintre generalii spanioli. El raliază în jurul numelui său sectoare foarte largi ale opoziției antifranchiste, care văd în el omul ce va putea mîine să înlesnească trecerea de la dictatura lui Franco la democrație, fără sîngeroase ciocniri de stradă. Desigur, e foarte greu să se știe pînă unde va putea sau va voi să meargă generalul Diez Alegria în momentul succesiunii. Fapt este însă că el, unul dintre cei trei membri ai Consiliului de regență — ceilalți doi fiind președintele Cortesului și decanul bisericii catolice — ar putea juca în această calitate un rol considerabil.

Ar fi desigur eronat să se creadă că sectoare importante ale armatei spaniole vor fi gata să participe la o lovitură de stat împotriva regimului pentru a restabili libertățile democratice. Militarii spanioli vor apăra înainte de toate actualele rînduieli. Dar unele sectoare ale opoziției consideră că armata ar putea să accepte o „democratizare progresivă".

Schimbarea produsă în cursul ultimilor ani în starea de spirit a majorității opiniei publice este evidentă. Această evoluție s-a accelerat o dată cu procesul de la Burgos, fapt care îngrijorează pe drept cuvînt elementele cele mai dure ale regimului, în special pe vechii combatanți ai „diviziei albastre", elemente dure ale „Falangei", unele sectoare ale bisericii și pe cei care au nostalgia fascismului cu orice preț. Este curios să se constate, atunci cînd se discută întîmplător cu oamenii de pe stradă, că o întreagă categorie de spanioli altădată apatici — de exemplu mici comercianți, meseriași, văcsuitori de ghete, liftieri, chelneri, vînzători de ziare — nu-și mai ascund acum nemulțumirea față de regim. Ei spun : „De ce să nu avem o democrație ? Nu sîntem niște sălbatici, știm să gîndim, să reflectăm". Este fraza care poate fi auzită cel mai des în Spania. Și pentru că la Madrid sau în alte părți cîteva grupuri de fanatici vor saluta cu brațul întins și vor intona imnul „Falangei", majoritatea poporului spaniol nu se va resemna și nu va refuza democrația.

Burgos a declanșat un proces ireversibil, care va da frîu liber marilor mișcări de luptă ale muncitorilor și studenților. Poporul spaniol va fi în măsură ca, foarte curînd, să se poată elibera de franchism.

Edouard BAILBY

MILITARII SPANIOLI
Omogenitatea e de domeniul trecutului...

THE GUARDIAN

LONDRA

ÎN FIECARE LUNI

ÎN TIMP CE, la conferința de la Singapore a Commonwealthului, Africa Neagră era ascultată de Heath, „Africa Albă" s-a bucurat de atenția totală a consilierului George Pole, președintele lui „Monday Club" („Clubul de luni") și lider al unui grup de 17 membri ai clubului, care au luat dejunul la Salisbury cu Ian Smith, primul ministru al Rhodesiei.

Dejunul de la Salisbury — la care Pole i-a oferit lui Smith o fotografie înfățișînd aparate din forțele aeriene ale Rhodesiei patrulînd deasupra fluviului Zambezi — corespunde foarte bine cu starea de spirit care a dus la înființarea clubului. Aceasta se întîmpla în 1961, după ce Harold Macmillan, pe-atunci prim-ministru, vira „spre stînga", rostind faimosul său discurs în Africa de Sud pe tema „vîntului de schimbare". Membrii clubului numesc și azi acea zi „Lunea neagră".

În prezent, clubul are 31 de membri în Camera Comunelor, față de 13 înainte de alegerile generale. Din club fac parte : un membru al cabinetului, Geoffrey Rippon, care negociază în prezent intrarea Marii Britanii în Piața comună, doi miniștri dinafara cabinetului, Julian Amery, ministrul construcțiilor de locuințe și John Peyton, ministrul transporturilor, precum și

→

GAAFAR MOHAMMAD EL NUMEIRY

președintele Republicii Democratice Sudan

Gaafar el Numeiry s-a născut în anul 1930, în localitatea Omdurman, într-o familie modestă. După terminarea studiilor la Academia militară din Khartum, în 1952, cariera sa militară a fost extrem de agitată. Ideile sale și spiritul său critic i-au atras multe neplăceri în armată și i-au frînat avansarea, care ar fi putut fi foarte rapidă, deoarece chiar superiorii săi îl considerau un element extrem de dotat. Transferat disciplinar dintr-o garnizoană în alta, a fost în 1957 exclus provizoriu din armată, aplicîndu-i-se domiciliu forțat timp de 16 luni.

După lovitura de stat militară a mareșalului Abbud, a fost reintegrat în armată, sub presiunea corpului ofițerilor și transferat la Juba, în sudul țării. A fost rechemat la Khartum după aproape trei ani. La 21 octombrie 1964 a participat, împreună cu batalionul garnizoanei din Khartum, al cărui comandant era, la revolta populară care a răsturnat regimul mareșalului Abbud. Din noiembrie 1966 pînă în decembrie 1967, a avut sarcina de a restabili ordinea în provincia Equatoria, una din cele trei provincii meridionale ale Sudanului, locuite de 4 milioane de negri.

Gaafar el Numeiry a fost autorul principal al evenimentelor din mai 1969, care au dus la instaurarea actualului regim. Devenit general, Gaafar el Numeiry ocupă funcția de președinte al Consiliului Revoluției, comandant șef al forțelor armate sudaneze și ministru al apărării, iar de la 28 octombrie 1969, în urma unei hotărîri a Consiliului Revoluției, a devenit și prim-ministru.

În cadrul unui miting organizat la Khartum, la sfîrșitul anului trecut, generalul Numeiry a făcut cunoscută hotărîrea guvernului său de a depune eforturi susținute pentru înlăturarea subdezvoltării economice și a climatului favorabil conflictelor rasiale și religioase între nord și sud. În legătură cu aceasta, el a anunțat un amplu program de transformări sociale și economice progresiste, care să ducă la întărirea independenței naționale a țării. La un an de la preluarea puterii, el Numeiry a anunțat instituirea controlului de stat asupra sectoarelor vitale ale economiei. Primele măsuri au vizat naționalizarea băncilor și societăților care reglau mecanismul importului și exportului, ceea ce a dat cîștig de cauză partizanilor unei politici menite să pună capăt dominației străine în economia națională.

În ce privește politica externă, guvernul Republicii Democratice Sudan preconizează o politică de colaborare strînsă cu țările arabe (este unul din membrii uniunii cvadripartite recent inițiate la Tripoli), de dezvoltare a relațiilor de colaborare cu țările socialiste, susține lupta popoarelor pentru pace și întărirea securității internaționale, pentru lichidarea colonialismului sub toate formele.

A. M.

---

alți trei membri ai guvernului — Edward Taylor, Victor Goodhew și Jasper More.

Se afirmă că membri ai clubului dețin funcții în 75 la sută din asociațiile conservatoare existente în circumscripțiile electorale.

„Monday Club" afirmă azi că este una din organizațiile politice din Anglia care se dezvoltă cel mai rapid. În 1964, organizația centrală a clubului avea 300 de membri. În 1966, a fost înființată la Blackpool prima filială regională. În prezent, organizația centrală are 2 100 membri.

După cum afirmă directorul lui, Frederick Stockwell, „Monday Club" nu urmărește să creeze o „elită intelectuală", ci să stabilească contactul cu membrii de rînd ai partidului conservator. Clubul se adresează conservatorilor „din instinct", adepți convinși ai întreprinderii private și oameni educați în spiritul „vremurilor bune" de demult.

Orizontul real al clubului este perioada anilor '50 și '60, cînd, așa cum se afirmă într-o recentă „declarație de intenție" a clubului, „aripa stîngă a partidului a dobîndit o influență predominantă asupra politicii, cu rezultatul că partidul conservator s-a deplasat atît de mult spre stînga încît adepții lui nu mai pot vedea vreo deosebire semnificativă între politica dusă de conservatori și cea a laburiștilor".

Membrii clubului au apreciat pozitiv rezultatul conferinței de la Selsdon Park cu privire la linia politică a conservatorilor în vederea alegerilor, au apreciat discursul de închidere rostit de Heath la ultima conferință a partidului conservator, au apreciat stilul guvernului său, au apreciat părerile sale asupra livrărilor de arme pentru Africa de Sud și asupra asistenței sociale. Ei manifestă o profundă suspiciune față de orice nouă profesiune de credință „liberală" și cer instituirea unei comisii care să studieze problema repatrierii în țările de origine a imigranților neeuropeni.

În formularul de înscriere se afirmă că clubul are o platformă care depășește interesele de grup și se bazează pe viziunea lui Disraeli asupra Imperiului, pe credința lordului Randolph Churchill în „democrația conservatoare" și pe obiectivul lui sir Anthony Eden de realizare a unei „democrații bazate pe proprietate".

În prezent, membrii clubului sînt mai puțin gălăgioși și mai relaxați. Buna lor dispoziție se explică prin faptul că ei ocupă actualmente o poziție mai importantă. Nu deoarece clubul s-ar fi apropiat mai mult de conducerea partidului, afirmă ei, ci deoarece conducerea partidului s-a apropiat mai mult de club. Și în circumscripțiile electorale, toți buldogii (în sens de extremiști — n. red) dau din coadă.

Campbell PAGE

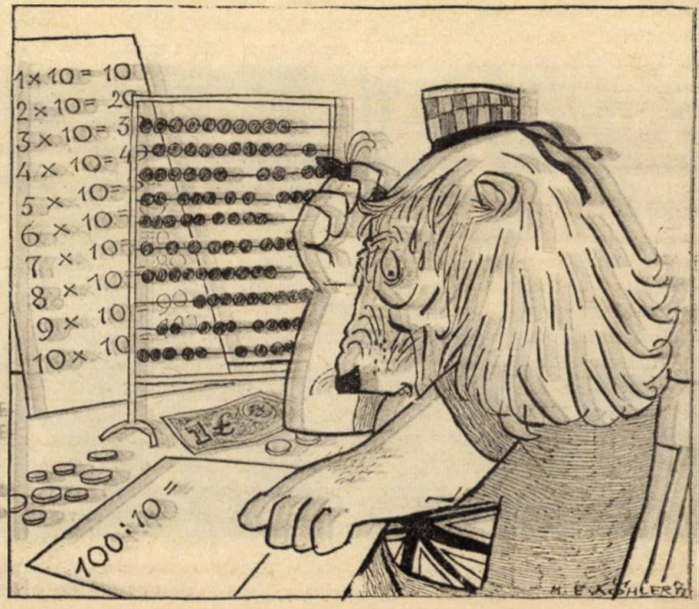

MAREA BRITANIE TRECE LA SISTEMUL ZECIMAL

— Ce ți-e și cu aceste absurde obiceiuri europene...

(Din Frankfurter Algemeine Zeitung)

POSTA REDACȚIEI

După părerea mea...

Citind informațiile despre lovitura de stat din Uganda am văzut că una din cauzele răsturnării lui Milton Obote ar fi și tratamentul deosebit de care se bucuraseră timp de mai mulți ani membrii tribului fostului președinte. Indiferent dacă așa stau lucrurile în cazul de față, ni se pare limpede că divergențele tribale reprezintă un rău destul de adînc, moștenit din vremea colonialismului. Regiuni întinse, populate de oameni care aparțineau unor grupuri etnice diferite și care vorbesc limbi diferite, s-au aflat în mod arbitrar sub conducerea unei anumite puteri coloniale. Dezvoltarea economică, atît cît exista, era concentrată în jurul centrului administrativ. Secole întregi a fost sădită o mentalitate condamnabilă, de învrăjbire între etnii și religii. După cîte știu, în Uganda nordul a rămas cu mult în urma regiunii din jurul capitalei. În Camerun, catolicii și musulmanii învrăjbiți se urmăresc și se urăsc. Au existat și persistă conflicte etnice în Nigeria, în Sudan și în alte țări africane de curînd eliberate. Această ostilitate e continuată (sau, poate, alimentată dinafară) și după cucerirea independenței. Poate că aici ar trebui căutată, în primul rînd, una din cauzele răsturnărilor violente și loviturilor de stat africane. Cred că numai printr-o preocupare permanentă pentru dezvoltarea economică a acestor țări, realizînd o egalitate deplină între toți membrii societății, depășind diferențele și conflictele etnice moștenite, se va putea ajunge la prosperitatea națională pe care acele popoare o doresc.

Constantin JIANU
București

Conflictele tribale constituie, fără îndoială, una din sechelele colonialismului care provoacă nu de puține ori grave dificultăți și chiar răsturnări de guverne în Africa. Cu privire la problema pe care o ridicați, vă recomandăm articolul despre evenimentele din Uganda, publicat în acest număr al revistei.

Aș vrea să mă refer la scrisoarea cititorului Nicolae Koslinski, publicată în nr. 5/1971. Punctul 5 al acestei scrisori îmi sugerează cîteva considerații:

a. Articolul pe care l-ați publicat pe marginea dreptului popoarelor la autodeterminare are, după opinia mea, prin conținut și prezentare, o înaltă ținută intelectuală, care cred că onorează în egală măsură pe autorul său ca și paginile revistei care l-a găzduit.

b. Invocarea termenului jurisprudență internațională de către semnatarul scrisorii dovedește cel puțin cîteva confuzii. Trebuie relevat că nu poate fi vorba de jurisprudență internațională în sensul tehnic al cuvîntului, și cu atît mai puțin de o jurisprudență internațională bogată în legătură cu dreptul popoarelor la autodeterminare. Și aceasta pentru că eliminarea din dreptul internațional a dreptului statelor de a face război este de dată relativ recentă; cît timp s-a recunoscut statelor dreptul de a începe și purta război — ceea ce presupunea și recunoașterea dreptului învingătorului de a anexa teritoriul și populația statului învins, împotriva voinței sale evidente — nu a putut exista ca instituție de drept internațional un drept al popoarelor de a-și hotărî singure destinele și, implicit, o jurisprudență în acest sens.

Cititorul revistei folosește, se pare, noțiunea de jurisprudență internațională într-un sens figurat, gîndind probabil la diverse documente internaționale (declarații ale statelor, rezoluții ale unor organisme internaționale) și studii care afirmă sau iau ca bază de plecare principiul dreptului la autodeterminare.

Petre GEORGESCU
București

La pag. 29 din nr. 4 al revistei este reprodus din cotidianul francez „Le Monde" articolul „Vietnamizare și petrol", pe care mulți cititori îl citiseră anterior în „Scînteia". Prin urmare, a fost irosită o pagină. Sînt un cititor consecvent al revistei „Lumea" de la apariția ei și, spre deosebire de alți cititori, am anumite rezerve. Dacă mi se va permite, voi reveni cu o serie de obiecții.

Lache POPEA
pensionar, com. Andrășești
jud. Ialomița

În ziua apariției articolului respectiv în „Scînteia", o parte din paginile revistei noastre se aflau deja sub tipar. Cît privește obiecțiile, nu numai că vi se „permit", dar chiar vă rugăm să ni le transmiteți.

În primul rînd, vreau să vă mulțumesc pentru promptitudinea cu care ați răspuns propunerilor făcute de mine într-o scrisoare anterioară, ca „Poșta redacției" să fie tipărită cu un corp de literă mai mare. Aș dori cu acest prilej să subliniez modul interesant în care ați alternat articolele din numărul 4 al revistei. L-am citit cu mult interes și consider că, mai mult decît altădată, ați reușit să oferiți o imagine a problemelor politice importante din întreaga lume în acea dată. Un cuvînt de laudă și pentru copertă. Încurajat de faptul că dv. urmăriți insistent dialogul între cititori și revistă, îmi permit să mai adaug unele propuneri: 1. Mai întîi — cerință a multor cititori de altfel — tipărirea unor hărți ale zonelor de conflict (Indochina, Orientul Apropiat). 2. Aș dori să se publice cît mai des articole ca „India, ritm și dezvoltare", „Creierele se întorc acasă", „A fost descoperită Atlantida?" sau „Întîlnire cu Peru", articole care sînt convins că satisfac în cea mai mare măsură. Nu am putut înșirui toate articolele numărului la care mă refer, care au fost în majoritate bune. 3. Aș dori să continuați publicarea a cît mai multor interviuri cu oameni politici străini care să-și spună părerea și despre politica externă a țării noastre. 4. Cred că ar fi interesantă analiza, din diferite puncte de vedere, a relațiilor dintre țările de limbă latină și statul nostru.

Constantin VIRGILIU
București

Vă mulțumim pentru aprecieri. Hărți ale zonelor de conflict am publicat și vom mai publica în funcție de evenimente. În legătură cu ultima propunere, vă amintim publicarea recentă a unui articol despre relațiile culturale româno-italiene, în trecut și în zilele noastre. Așteptăm și alte sugestii din partea dv.

În revista „Lumea" nr. 2/1971, la „Poșta redacției", în răspunsul dat cititorului Șerban Nicolaie din București, s-a strecurat o greșeală. Poetul indian Rabindranath Tagore ne-a vizitat țara în anul 1926 și nu în 1936. El a sosit în capitală la 19 noiembrie. Vizita poetului în România e relatată în calendarul „Lumea ilustrată" din anul 1928.

Teofil CĂLINESCU
Giurgiu

Vă mulțumim pentru sesizarea dv. și ne cerem scuze pentru greșeala intervenită.

Sînt un proaspăt cititor și abonat al revistei „Lumea", în urma recomandărilor făcute de către tovarășii mei de muncă. Aș dori să publicați pe coperta a treia ori în interiorul revistei o hartă a Orientului Apropiat cu situația dinaintea conflictului din 1967 și de după iunie 1967.

In. T.
cooperator, com. Băilești
jud. Dolj

Revista noastră a publicat de mai multe ori asemenea hărți și, în măsura în care evenimentele o vor cere, vom avea în vedere dorința dv.

Deoarece primiți foarte multe scrisori de la cititorii revistei „Lumea" — și, printre ele, nu puțin elogioase — mă abțin de la a aduce laude în plus. În schimb, îmi permit să fac o confidență: aștept cu nerăbdare, în fiecare săptămînă, ziua de apariție pentru a citi articole și comentarii competente pe marginea evenimentelor vieții politice internaționale. Întrucît mai mulți cititori au trimis redacției sugestii, aș propune și eu înființarea unei rubrici sau publicarea unui articol cu titlul „Relațiile internaționale între cele două războaie mondiale".

Gheorghe POP
Luduș

Revista a tratat diferite aspecte ale acestei probleme și își propune s-o facă și în viitor. Așteptăm și alte sugestii și păreri din partea dv.

Aș vrea să-mi exprim o nedumerire. Urmărind de regulă revista presei, transmisă dimineața la posturile noastre de radio, am constatat că în cadrul acestei emisiuni nu se menționează și sumarul revistei „Lumea" (fireste, mă refer la ziua de joi, ziua apariției). După cîte îmi amintesc, înainte vreme ascultătorii erau informați și asupra conținutului publicației dv. Nu s-ar putea reveni?

Valentin BONDREA
București

POȘTA REDACȚIEI

„Lumea" vă răspunde

HAȘEMIȚII

Paul Pavel, Brad, jud. Hunedoara. 1. „Fedainii" sînt membri ai organizațiilor palestiniene de rezistență. Prin autoritățile „haşemite" se înțeleg autoritățile iordaniene. Este numele unei familii care descinde din Haşim, personalitate considerată a fi unul din strămoșii lui Mahomed. Acestei familii i-au aparținut, timp de un mileniu, emiriișefiri ai Meccăi și ai locurilor sfinte din Ierusalim. Astăzi haşemiții formează familia domnitoare din Iordania. 2. În nr. 44 din 1970 am publicat la această rubrică un răspuns despre originea și numărul refugiaților palestinieni. Am reținut propunerea dv.

Ion Petrescu, Timișoara. 1. După lovitura de stat din noiembrie anul trecut, noile autorități siriene au anunțat crearea, printre alte organisme, a „Adunării poporului". Nu se cunosc, deocamdată, amănunte despre acest organism. 2. Președintele Ghanei este Edward Akufo-Aldo. 3. Argentina este condusă de un regim militar. Toate partidele se află înafara legii.

Marius Olănescu, Ploiești. Vă mulțumim pentru relatările în legătură cu Triest. Despre situația regiunii după al doilea război mondial vă recomandăm consultarea răspunsului apărut în nr. 52 din 1970.

DREPTUL DE VOT

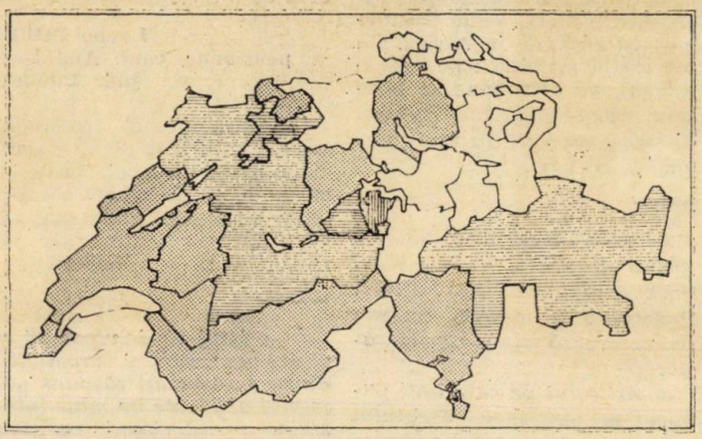

V. Ilie, Alexandria. După cum am mai arătat și cu alt prilej, nu toate cantoanele care formează Elveția au acordat drept de vot femeilor. In harta alăturată sînt însemnate cu puncte zonele unde femeile beneficiază de dreptul la vot și la eligibilitate pe plan cantonal și comunal. Zonele însemnate cu linii orizontale reprezintă cantoanele în care există drept de vot și de eligibilitate la nivel comunal cu titlu facultativ (fiecare comună este liberă să-l introducă). Sînt haşurate vertical cantoanele în care există drept de vot și de eligibilitate obligatoriu, la nivelul comunelor (în această situație se află un singur canton — Nidwald — în urma unei decizii a autorităților din 26 aprilie 1970). În cantoanele albe, femeile nu au drept la vot. La 7 februarie urmează să se hotărască dacă se acordă sau nu drepturi egale femeilor în întreaga Elveție.

PETROL

Ion Petrescu, București. 1. Producția mondială de petrol brut a fost în anul 1970 de 2 367 miliarde tone, față de 2 133 miliarde tone în 1969. În ierarhia mondială, primul loc îl ocupă continentul american, cu 871 milioane tone, urmat de Orientul Mijlociu, cu 712 milioane tone, țările socialiste — 393 milioane tone, Africa — 272 milioane tone ; țările Europei occidentale se află pe ultimul loc — 16 milioane tone. 2. Producția totală de petrol brut a țărilor membre ale O.P.E.C. s-a ridicat în 1970 la 1,1 miliarde tone (față de 1 miliard tone în 1969), potrivit informațiilor furnizate de Nadim Pachachi, secretar general al organizației.

SCRIERE NECUNOSCUTĂ

Vasile Niculescu, Bacău. 1. Presupunem că vă referiți la scrierea antică necunoscută descoperită relativ recent în Iordania. Această scriere se afla pe opt suluri de piele găsite lîngă Hebron, în 1966, de către dr. William H. Brownly, de la Universitatea Clairmount (S.U.A.). Se presupune că scrierea ar fi cu mult mai veche decît faimoasele manuscrise de la Marea Moartă. Încercînd să le descifreze, dr. Brownly, împreună cu dr. George Oendenhall, de la Universitatea din Michigan, au descoperit că cinci din suluri sînt scrise cu un gen de cerneală și unul este zgîriat cu un obiect ascuțit. Scrierea constă în aproximativ patruzeci de simboluri, care se aseamănă destul de mult cu inscripțiile rămase încă nedescifrate din Creta. 2. Judecătorul de instrucție care a anchetat în anul 1963 asasinarea deputatului grec Lambrakis (al cărui rol a fost interpretat în filmul „Z" de Jean-Louis Trintignant) se numește Sarțetakis și trăiește încă. În 1963, Sarțetakis a demonstrat că deputatul a fost ucis într-o stradă din Salonic de către adversarii săi politici. În 1967, judecătorul a fost scos din funcție. Spre sfîrșitul anului trecut a fost arestat.

Elena Cudalbu, Baia Mare. Vă sugerăm să adresați întrebările dv. unei reviste de știință și tehnică. Așteptăm alte întrebări și sugestii din partea dv.

BUCHER DUPĂ ELIBERARE

Ion Grigu, Turnu-Severin. Ambasadorul elvețian în Brazilia, Giovanni Enrico Bucher, are 57 de ani. A fost pus în libertate (după 40 de zile de la răpire) pe o stradă pustie din Rio de Janeiro. Întors în Elveția pentru a-și prezenta raportul, Bucher a declarat că incidentul nu-l va împiedica să-și exercite în continuare funcția de ambasador în Brazilia. Se pare însă că, deoarece mandatul său se apropie de sfîrșit, Giovanni Bucher va fi înlocuit.

Ion Udrea, București. Nu vă putem oferi fotografiile cerute.

Victor Guşatu, Cluj. Așa cum se întîmplă și în practica monahală (la admiterea unui novice în rîndurile călugărilor), în momentul în care este ales papă, cardinalul respectiv renunță la numele său. O incursiune în istoricul acestei probleme depășește specificul revistei noastre. În legătură cu subiectul propus, vă sugerăm să vă adresați revistei „Magazin istoric".

Franz Kräuter, Timișoara. Într-adevăr, președintele R. F. a Germaniei este ales pentru o perioadă de cinci ani. În nr. 5 al revistei am precizat la „Poșta redacției" acest lucru.

Vasile Uțu, Cluj. Vă recomandăm consultarea nr. 33 din 1970, în care a apărut un articol despre organizația Tupamaros.

Gigi Birt, Brașov. Președintele Israelului este Zalman Shazar. Vom publica din nou o hartă a Orientului Apropiat în măsura în care evenimentele o vor cere.

Vasile Ghioca, Buzău. 1. Partidul democrat-creștin din Chile a sprijinit numirea de către parlament a lui Salvador Allende în funcția de președinte al statului, după ce Frontul popular obținuse majoritatea în alegeri. Despre acest subiect, revista noastră a scris în perioada respectivă.

Ștefan Bădescu, com. Șiria, jud. Arad. Vă rugăm să consultați biografiile apărute sau să adresați întrebările dv. unei reviste cu profil corespunzător.

LUMEA
săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România
REDACTOR-ȘEF LIVIU RODESCU
Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1 Telefon 17 60 10. Internațional 18 52 63 și 18 53 55 Telex 197
Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

C. P. C. S.

CENTRALA INDUSTRIALĂ DE UTILAJ PETROLIER

1 MAI PLOIEȘTI

Str. Democrației nr. 121
tel. 10300
telex — 019-219 — Ploiești

Produce
INSTALAȚIA F320–3DH DIESEL HIDRAULIC, utilaj petrolier de ultimul tip. Adîncimea de forare: pînă la 6000 m.

UPETROM
PLOIEȘTI

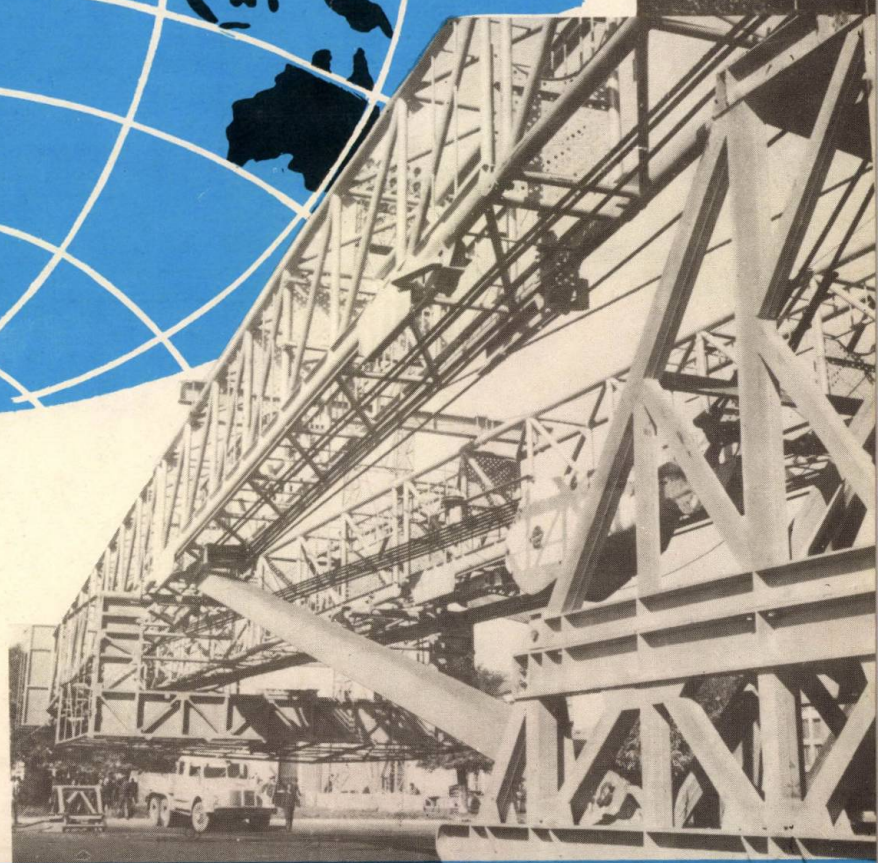

Lei 2

COMBINATUL Nr. 2 TIMIŞOARA

PRODUCE PENTRU DUMNEAVOASTRĂ:

ţesături din lînă şi tip lînă, ţesături din mătase, pălării de damă şi bărbăteşti.

Optind pentru produsele COMBINATULUI TEXTIL Nr. 2 TIMIŞOARA veţi fi în orice anotimp bine îmbrăcat!

DE CÎND LUMEA, ŢESĂTURILE FINE ŞI PĂLĂRIA SÎNT UN ATRIBUT AL ELEGANŢEI!

Cabinet P.C.R.

LUMEA

CABINETUL DE PARTID SIBIU

Nr. 7 11 februarie 1971

FEBRUARIE 1933: RĂSUNET INTERNAȚIONAL

FILIPINE
Ieşire din eclipsă?

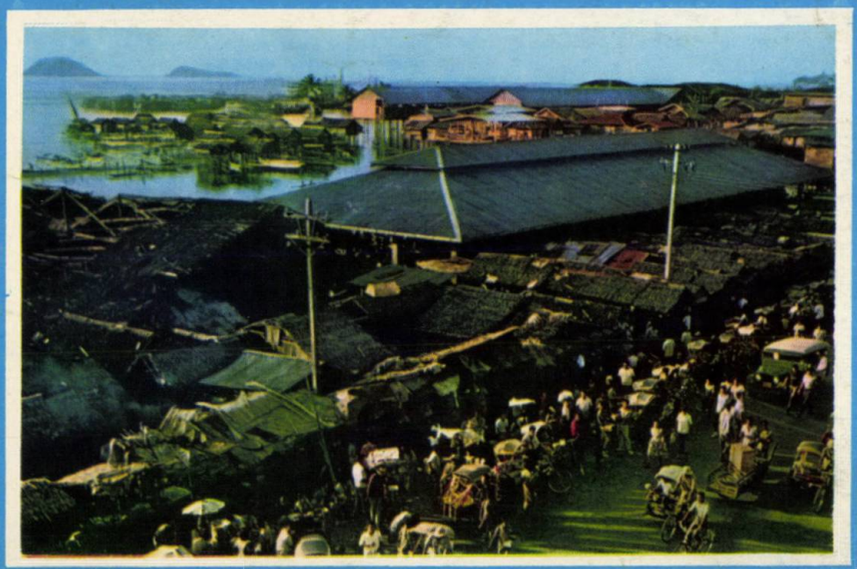

MILITARII PE SCENA POLITICĂ AFRICANĂ

Şi „Rolls-Royce“ e vulnerabil

Tovarăşul Nicolae Ceauşescu în timpul cuvîntării rostite la lucrările consfătuirii consacrate activităţii de comerţ exterior.

Primirea de către tovarăşul Nicolae Ceauşescu a lui Carlos Lleras-Restrepo, preşedintele Comitetului special pentru reforma agrară al F.A.O., fost preşedinte al Columbiei

Preşedintele Marii Adunări Naţionale, tovarăşul Ştefan Voitec, a primit delegaţia Comisiei de politică externă a Adunării Populare a R. P. Bulgaria, condusă de Encio Staikov, preşedintele comisiei

LUMEA

Nr. 7 (381) 11 febr. 1971

CABINETUL DE PARTID SIBIU

COMENTĂM în primele pagini ale revistei : noua escaladă militară americano-saigoneză din Indochina (pag. 2) ; situația din Orientul Apropiat după prelungirea perioadei de încetare a focului (pag. 4) : lucrările Plenarei C.C. al Partidului Muncitoresc Unit Polonez (pag. 5) ; substratul tulburărilor provocate în Italia de elementele neofasciste (pag. 7) ; inaugurarea campaniei pentru alegerile prezidențiale în Austria (pag. 6).

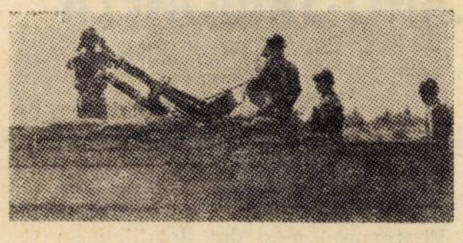

RECENTA LOVITURĂ DE STAT din Uganda a readus în atenție un fenomen pe care observatorii continentului african îl denumesc „ascensiunea regimurilor militare". Cum se explică acest fenomen ? Ce factori social-politici îl determină ? Care sînt implicațiile sale pentru procesul dezvoltării tinerelor state africane ? (pag. 10).

DESFĂȘURÎNDU-SE într-o perioadă de criză economică a sistemului capitalist și înscriindu-se printre primele mari acțiuni ale proletariatului mondial împotriva fascismului după instăunarea regimului nazist, eroicele lupte ale muncitorimii române din ianuarie-februarie 1933 au avut o amplă semnificație și un puternic ecou internațional (pag. 16).

„PHILIPPINES FIRST" (Filipinele mai întîi) reprezintă o deviză națională semnificativă pentru o serie de căutări și tendințe de emancipare economică și politică ce își croiesc drum în Filipine, țară cu vaste resurse naturale, peste care grevează nu numai complicatele probleme ale subdezvoltării, ci și ipoteca „relațiilor speciale" cu S.U.A. (pag. 14).

ARTICOLE ȘI CORESPONDENȚE

Laos. Intervenția militară americano-saigoneză. Corneliu Vlad. **2**

Orientul Apropiat. Prelungirea acordului și accente noi. Dumitru Constantin. 4

Varșovia. Hotărîrile Plenarei C.C. al P.M.U.P. Iosif Dumitrașcu. **5**

Viena. Moment preelectoral. Petre Stăncescu. **6**

Reggio Calabria. Numai orgoliu ? Rodica Dumitrescu. **7**

Militarii pe scena politică africană. Ion Florescu. **10**

Filipine. Ieșire din eclipsă ? Stelian Țurlea. **14**

Anglia. O scadență de mult programată ; zecimalizarea. Scadență neprevăzută la „Rolls-Royce". Mihai Matei. **20—21**

Muzeul de artă modernă : evoluții și dileme. Radu Varia **22**

DIN SURSE. 9

PE URMELE ISTORIEI

Luptele muncitorești din ianuarie-februarie 1933. Semnificații și ecou internațional. Conf. univ. Gheorghe Matei. **16**

INTERVIUL NOSTRU

Narciso Isa Conde, secretar general al Partidului Comunist Dominican. 18

ECONORAMA. 24

SERIAL

Sabia samurailor (II). Mircea Grigorescu. **25**

PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ

International Herald Tribune, Borba, Le Nouvel Observateur, Time. 27—30

PROFIL

Benjamin Henry Sheares, președintele Republicii Singapore. 30

POȘTA REDACȚIEI. 31—32

LAOS

INTERVENȚIA MILITARĂ AMERICANO-SAIGONEZĂ

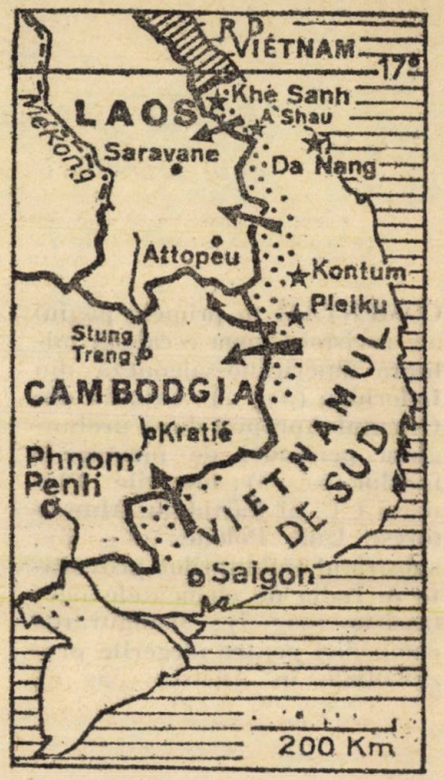

Concentrări de trupe americano-saigoneze la frontierele cu Laos și Cambodgia

Intervenția militară americano-saigoneză în Laos, declanșată la mai puțin de un an după operațiunea similară întreprinsă în Cambodgia, marchează un nou pas pe calea extinderii războiului de agresiune la scara întregii peninsule indochineze, agravînd în mod serios pericolele la adresa păcii și securității și îndepărtînd perspectivele unei soluționări politice a conflictului din această parte a lumii. Înscriindu-se în contextul „doctrinei de la Guam", a programului de „vietnamizare" pentru Asia de sud-est, invadarea Laosului de sud deschide un nou și primejdios focar de război în centrul Indochinei. Modul de pregătire și desfășurare a operațiunilor, reacțiile viguroase de protest exprimate în cele mai diverse cercuri, — ale factorilor responsabili, presei și opiniei publice din numeroase țări, inclusiv Statele Unite ale Americii — invederează în mod clar impasul, izolarea și oprobriul față de politica de prelungire și extindere a agresiunii în peninsula indochineză.

„Ceva se petrece cu Laosul", transmiteau, încă din ultimele zile ale lui ianuarie, ziariștii acreditați în diferitele puncte ale Indochinei. Corespondenții de presă de la Saigon fuseseră însă avertizați să nu difuzeze detaliile pe care, eventual, le-ar cunoaște, pînă nu vor obține dezlegarea în mod oficial. Embargoul n-a putut fi însă realizat. „Consemnul tăcerii" avea să-l rupă, primul, corespondentul agenției japoneze „Kyodo" pentru Vietnamul de sud, care anunța că unități sud-vietnameze cu un efectiv de aproximativ 4—5 000 de oameni au fost desantate de elicoptere americane militare pe platourile podișului Boloven din sudul Laosului. Concomitent, la frontiera laoțiano—sud-vietnameză se înregistra o concentrare masivă de trupe ale regimului de la Saigon. Ele urmau, după informațiile oficiale, să declanșeze o amplă operațiune „de curățire" în provincia Quang Tri care primise numele „Dewey Canyon 2", urmată la numai cîteva zile de la declanșarea ei într-o nouă acțiune, purtînd în cod numele „Lam Son 719". Schimbarea de nume avea să oficializeze de fapt un act grav, cu implicații serioase asupra întregii situații din Indochina — invadarea teritoriului laoțian de către trupele regimului de la Saigon, cu sprijinul forțelor americane.

Operațiunea a avut o desfășurare sinuoasă și enigmatică. „Dewey Canyon 2" a fost înconjurat de un black-out oficial — „cel mai sever din istoria ultimilor zece ani ai războiului din Indochina", cum observa comentatorul agenției „U.P.I." Timp de aproape o săptămînă, nici purtătorul de cuvînt al Casei Albe, nici Departamentul de Stat, nici Pentagonul n-au dat detalii, n-au comentat și, de multe ori, nici măcar n-au dezmințit diferitele știri privitoare la ultimele evoluții din Asia de Sud-Est, lăsînd la latitudinea comandamentului american de la Saigon „distilarea" informațiilor. „Am încredere deplină în generalul Abrams" — se limita să răspundă ministrul apărării, Melwin Laird, ziariștilor care-l solicitau să se refere la zvonurile privind o eventuală operațiune americano-saigoneză în Laos. Iar purtătorul de cuvînt al Casei Albe, Ronald Ziegler, asaltat la

CE DECLARA PREȘEDINTELE NIXON

31 AUGUST 1970 : „În ce privește implicarea S.U.A. în Vietnam, pacea este sigură..."

21 OCTOMBRIE 1970 : „Noi punem capăt războiului și sîntem pe calea unei păci juste și durabile în Vietnam".

23 OCTOMBRIE 1970, LA O.N.U. : „Să facem... tunurile să tacă. Să ne înțelegem în Asia de sud-est asupra unei încetări a focului și să negociem o pace".

6 IANUARIE 1971 : „Ne aflăm... pe calea de a ieși din acest război".

rîndul său de ziariști în zilele embargoului, dădea asigurări că efectivele militarilor americani aflați în sprijinul trupelor saigoneze masate la frontiera cu Laosul, „nu vor fi în nici un caz angajate" în lupte pe teritoriul laoțian. Între 29 ianuarie și 4 februarie — perioada black-out-ului, și în zilele care au urmat, la Washington s-a înregistrat o adevărată avalanșă de întrebări lăsate fără răspuns pe de o parte, și declarații evazive sau afirmații care aveau să fie cît de curînd dezmințite de fapte, pe de altă parte. Pentru „Chicago Sun Times" amînarea invaziei ar fi izvorît din preocuparea că declanșarea sa ar provoca un nou val de proteste în Congres și în rîndurile opiniei publice, comparabil aceluia stîrnit de invadarea Cambodgiei în primăvara anului trecut. În legătură cu aceasta este interesant de notat că noua intervenție militară americano-saigoneză pe teritoriul unui stat din Indochina a fost anunțată oficial mai întîi la Saigon, de către șeful regimului sud-vietnamez Nguyen Van Thieu și de ambasada saigoneză din capitala americană și abia după un timp confirmată de comandamentul corpului expediționar american din Vietnamul de sud și de Washington. „Președintele Nixon — transmitea agenția «France Presse» — ar fi lăsat lui Thieu responsabilitatea de a decide **dacă** și **cînd** vor lansa atacul trupele sud-vietnameze". Sursa citată adăuga, în context, că armata saigoneză a primit asigurarea că poate să conteze pe sprijinul logistic și aerian al forțelor armate americane. Și într-adevăr, la operațiunea „Lam Son 719", cei peste 20 000 de militari saigonezi care au pătruns pe teritoriul Laosului beneficiază, așa cum a confirmat comandamentul militar american din Vietnamul de sud, de întregul sprijin al aviației, elicopterelor și artileriei forțelor militare americane. Laosul inferior, teatrul de operațiuni al invaziei, este supus de peste o sută de zile bombardamentelor masive întreprinse de avioanele lui U.S. Air Force, care au efectuat în medie 800—1 000 misiuni pe zi. „Statele Unite — amintea agenția «France Presse» în preajma noii invazii — utilizează în Laos de mai mulți ani întreaga lor gamă de avioane de vînătoare, bombardament și recunoaștere, de elicoptere de luptă, transport și ajutor logistic". În sfîrșit, de pe frontul operațiunilor din Laos se anunță că pe lîngă fiecare unitate sud-vietnameză de blindate și artilerie există un consilier (adviser) american care, dacă nu este îmbrăcat complet în uniforma armatei saigoneze, poartă cel puțin cascheta sau bereta cu însemnele acesteia.

În mai puțin de un an, încă o țară aflată la granița cu Vietnamul de sud este atrasă în modul cel mai direct în războiul din Indochina, ca urmare a intervenției militare americano-saigo-

DECLARAȚIA

Agenției române de presă în legătură cu agravarea situației din Indochina

Agenția română de presă este împuternicită să declare :

Intervenția militară americano-saigoneză în Laos a provocat o profundă îngrijorare și cea mai categorică dezaprobare din partea opiniei publice din România, a întregului popor român.

Recenta escaladare a războiului în Peninsula Indochineză reprezintă o nouă manifestare a politicii imperialiste de agresiune și înrobire a popoarelor, o încălcare flagrantă a acordurilor de la Geneva, a suveranității, independenței și neutralității Laosului. După acțiunile agresive întreprinse nu de mult împotriva poporului cambodgian, intervenția militară în Laos duce la agravarea situației din această parte a lumii, creează noi pericole pentru cauza păcii.

Sfidînd cererile legitime ale popoarelor, ale opiniei publice mondiale, călcînd propriile declarații despre reglementarea pe cale politică a conflictului din Indochina și extinzînd războiul, Statele Unite ale Americii și aliații lor își asumă o grea răspundere în fața întregii omeniri.

Interesele păcii și securității internaționale cer nu intensificarea operațiunilor militare, ci curmarea acestora, oprirea vărsării de sînge, retragerea trupelor S.U.A. din Vietnam și din întreaga Peninsulă indochineză, încetarea războiului împotriva popoarelor din această zonă.

Reafirmîndu-și și cu acest prilej sprijinul și solidaritatea deplină cu lupta dreaptă a popoarelor din Indochina, guvernul și poporul român cer să se pună neîntîrziat capăt agresiunii americano-saigoneze în Laos ! Este necesar să se respecte libertatea, integritatea teritorială și independența națională, dreptul sacru al acestor popoare de a-și hotărî singure soarta, fără nici un amestec dinafară, de a-și făuri un viitor pașnic, potrivit voinței și aspirațiilor lor, cauzei păcii și securității internaționale.

---

neze. În ce context imediat se înscrie invadarea Laosului ? În ultimele săptămîni, agențiile de presă au anunțat cucerirea de către unitățile Frontului Patriotic Laoțian a unor importante poziții între care cîteva puncte întărite din împrejurimile capitalei regale Luang Prabang și localitatea Muong Suoi, considerată o adevărată „cheie a Văii Ulcioarelor" și un ultim avanpost al rețelei de baze de la Sam Thong — Long Cheng, unde se află instalat cartierul general al lui Vang Pao, comandantul „trupelor speciale" ale dreptei laoțiene. Recentele victorii ale patrioților laoțieni obținute îndeosebi în regiunea Laosului mijlociu, care se adaugă cuceririi orașelor Saravane și Attopeu din Laosul inferior în cursul anului trecut au produs o modificare a raportului de forțe pe plan militar privită cu îngrijorare atît de dreapta laoțiană, cît și de regimurile de la Saigon și Pnom Penh. Platoul Boloven, care domină sudul Laosului este considerat drept o zonă de o deosebită importanță strategică nu numai pentru această țară, ci și pentru zona Tri Tien din partea de nord a Vietnamului de sud sau pentru provinciile Mondulkiri și Ratanakiri din nord-estul Cambodgiei.

Vorbindu-mi la Hanoi despre importanța Laosului inferior în planurile strategice ale comandamentului militar american din Vietnamul de sud și ale regimurilor Thieu-Ky și Lon Nol, unul din liderii Frontului Patriotic Laoțian, Sisana Sisane, îmi spunea : „Inamicul tinteste să dețină controlul asupra întregului Laos de sud și aceasta mai cu seamă după lovitura de stat din Cambodgia din martie 1970. El dorește să transforme regiunea într-o placă turnantă care să lege Vietnamul de sud și Cambodgia de Tailanda și să izoleze forțele patriotice din țările Indochinei". În această ordine de idei trebuie amintit că de mai multe luni în regiunea Huoi Sai din centrul podișului Boloven, acționează cîteva batalioane ale armatei tailandeze dizlocate aici în secret și echipe de comando saigoneze puse sub comanda unor consilieri americani. Nu este întîmplător nici faptul că ideea unei axe politico-militare Bangok — Pnom Penh — Saigon — Vientiane, proiectată de mai multă vreme, este din nou evocată de la o vreme. La Vientiane se crede a ști că ministrul lucrărilor publice, Ngon Sananikone ar fi propus premierului Suvanna Fuma renunțarea la politica de neutralitate a țării și alinierea Laosului la proiectata axă. Refuzul categoric al prințului Fuma a făcut să se vorbească la un moment dat în cercurile apropiate regimului de la Saigon despre o posibilă răsturnare a actualei administrații de la Vientiane, care ar urma să ducă la instaurarea în Laos a unui regim militar asemănător acelora din Vietnamul de sud și Cambodgia.

Intervenția militară americano-saigoneză pe teritoriul Laosului este de natură să sporească încordarea și nesiguranța în Asia de sud-est, perpetuînd agresiunea și generînd grave primejdii la adresa păcii în această regiune. „Recenta activitate militară a S.U.A. — aprecia președintele C.C. al F.P.L., prințul Sufanuvong, — are drept scop extinderea războiului de agresiune în Laos, făcînd situația din țară mai complicată și mai periculoasă, iar consecințele sale mai dezastruoase. Aceste acțiuni urmăresc să zădărnicească orice efort al F.P.L. vizînd reglementarea pașnică a problemei laoțiene, să știrbească independența și suveranitatea țării noastre".

Reacțiile de dezaprobare, condamnare și protest la adresa noilor acțiuni agresive îndreptate împotriva teritoriului laoțian s-au manifestat încă din momentele premergătoare declanșării acțiunii, cînd aceasta se arăta iminentă. „Jocul nu merită să fie făcut" își intitula „New York Times" un editorial în care enumera riscurile unei noi implicări militare a Statelor Unite în Indochina. Respingînd argumentele celor ce susțineau că operațiunea ar urmări să asigure succesul programului de

→

AMPLU PROTEST INTERNAȚIONAL

Secretarul general al O.N.U., U THANT : **„Încă un episod deplorabil din istoria războiului barbar din Indochina".**

Președintele GEORGES POMPIDOU : **„Depling evenimentele din Laos și le condamn. Nu poate exista în sud-estul Asiei o soluție militară ci doar una politică".**

Declarația M.A.E. AL R. P. CHINEZE: : **„Acțiunile guvernului S.U.A. nu pot decît să determine poporul laoțian și celelalte popoare din Indochina să opună o rezistență și mai hotărîtă și să grăbească înfrîngerea deplină a agresorilor".**

Senatorul democrat EDMUND MUSKIE : **„Orice operațiune declanșată în Laos este greșită și nu poate fi motivată în nici un fel".**

Într-o declarație oficială, GUVERNUL INDIAN **„cere încetarea intervenției în Laos pentru a permite poporului acestei țări să-și hotărască în mod liber soarta fără nici un amestec dinafară".**

Ziarul „PRAVDA" : **„Statele Unite trebuie să-și retragă în totalitate trupele din Vietnamul de sud, să înceteze agresiunea din Indochina, să accepte o reglementare politică pe baza recunoașterii necondiționate a drepturilor legitime ale celor trei popoare".**

TORSTEN NILSSON, ministrul de externe al Suediei : **„Invazia din Laos constituie o dovadă de dispreț pentru integritatea unui stat și trebuie să fie condamnată".**

Senatorul republican CHARLES PERCY : **„Invadarea Laosului dovedește că președintele nu are nici un plan de încheiere a războiului ; s-ar putea spune, de fapt, că el are un plan de extindere a conflictului".**

Într-o declarație oficială, GUVERNUL IUGOSLAV **„condamnă cu cea mai mare asprime invadarea Laosului... Această operație confirmă faptul că... politica de «vietnamizare» semnifică nu numai perpetuarea conflictului ci și permanența sa extindere teritorială".**

Ziarul „NEW YORK TIMES" : **„Nici o explicație a Washingtonului nu poate să ascundă actul de escaladare din Asia de sud-est, escaladare ce duce nu spre pace și dezangajare, ci spre o lărgire, o prelungire fără sfîrșit a conflictului".**

„vietnamizare" și retragerea trupelor americane din Vietnamul de sud, articolul atrăgea atenția că „vietnamizarea războiului din Cambodgia și Laos ar prejudicia mai degrabă decît ar ajuta războiul din Vietnamul de sud, iar încetinirea ritmului retragerii trupelor americane ar fi inevitabilă". Luînd notă de intenția invadării Laosului, săptămînalul englez „Observer" se îndoia la rîndul său de intențiile Administrației americane de a urmări o soluționare grabnică a conflictului din Indochina : „Cum este posibil ca președintele Nixon, care a dat indicii clare că dorește ca toate trupele terestre americane să fie retrase din Vietnam pînă la sfîrșitul anului 1971, să se pregătească acum pentru a utiliza avioanele americane în scopul sprijinirii sau participării la o invazie în Laos ?".

Intervenția militară în Laos constituie o expresie a politicii imperialiste de agresiune și înrobire a unui stat independent și suveran, de încălcare flagrantă a principiilor de bază ale relațiilor internaționale în general și a acordurilor de la Geneva privind Laosul, în particular. Intervenția militară fățișă pe teritoriul statului laoțian independent nu poate avea nici un fel de justificare ; prin această acțiune, autorii săi își asumă în fața lumii o serioasă responsabilitate.

O dată mai mult, în condițiile intensificării acțiunilor agresive din Peninsula Indochinei și a extinderii geografice a conflagrației, se impune, în vederea soluționării problemelor din această parte a lumii, respectarea libertății, integrității teritoriale și a independenței naționale, a dreptului sfînt al popoarelor din țările Asiei de sud-est de a decide ele însele asupra destinului lor, fără amestec străin, și de a urma calea evoluției lor viitoare în conformitate cu propriile lor aspirații și interese. Istoria oferă numeroase exemple că nu se poate continua cu politica de forță, de dictat, de nesocotire a normelor fundamentale ale vieții internaționale.

Implicarea militară fățișă a Statelor Unite în Laos, atragerea regimului saigonez într-o nouă aventură militară, de data aceasta pe teritoriul laoțian, încurajarea forțelor politice de dreapta de la Vientiane, departe de a schimba situația în favoarea cercurilor agresive, nu se pot solda decît cu o nouă agravare a situației din Asia de sud-est, atrăgînd totodată izolarea sporită și condamnarea tot mai viguroasă a politicii de extindere a agresiunii în peninsula indochineză.

Corneliu VLAD

ORIENTUL APROPIAT

PRELUNGIREA ACORDULUI ȘI ACCENTE NOI

Incertitudinea privind prelungirea acordului de încetare a focului s-a manifestat crescînd pe măsură ce scadența celei de-a doua perioade — 5 februarie — se apropia. Ea s-a risipit după ce, joia trecută, confirmînd zvonurile care circulau, președintele egiptean Anwar El Sadat, în discursul pe care l-a rostit în fața Adunării Naționale, anunța că „Republica Arabă Unită acceptă să nu reia ostilitățile pînă la 7 martie a.c." După cum este știut, încă înainte ca Sadat să fi rostit discursul său, atît Israelul cît și Iordania se pronunțaseră pentru prelungirea încetării ostilităților. La Tel Aviv, comentariile cercurilor oficiale convergeau spre sublinierea ideii potrivit căreia „pentru Israel data de 5 februarie nu există. Nu există decît un singur document valabil de încetarea focului, și acesta e decizia din iunie 1967 a Consiliului de Securitate al O.N.U." Poziția Iordaniei a fost reafirmată de ministrul informațiilor care declara că țara sa „respectă încetarea focului începînd din 1967" și că „forțele iordaniene nu au deschis niciodată primele focul". Noua decizie a părților de a prelungi încetarea focului l-a determinat pe U Thant să se declare satisfăcut de răspunsul acestora la apelul său. Ea a fost apreciată de comentatorii de presă ca „o mare ușurare" dată fiind îngrijorarea față de posibilitatea producerii vreunui incident de natură să determine o reluare a ostilităților.

Dar, dacă răspunsul pozitiv egiptean la apelul lui U Thant era, practic, cunoscut cu 24 de ore înainte de a fi anunțat oficial, elementul nou survenit în actuala conjunctură este propunerea făcută de președintele R.A.U. ca în intervalul de o lună acordat încetării focului, Israelul să procedeze la o retragere parțială a trupelor sale de pe malul răsăritean al canalului, după care R.A.U. va trece la redeschiderea acestuia. Președintele egiptean arăta că această retragere parțială ar reprezenta un pas preliminar spre evacuarea completă a trupelor israeliene din teritoriile arabe ocupate. Totodată, ea ar putea fi considerată un prim pas spre stabilirea unui calendar care să fie aplicat în vederea punerii în practică a celorlalte dispoziții ale rezoluției din noiembrie 1967 a Consiliului de Securitate. După cum au remarcat unii observatori, propunerea lui Sadat privind retragerea parțială a trupelor israeliene și deblocarea Canalului de Suez constituie un punct asupra căruia s-ar putea discuta concret în această nouă perioadă de prelungire a acordului de încetare a focului. Inițiativa egipteană a fost primită și comentată în mod diferit în unele capitale occidentale, prevalente fiind totuși aprecierile pozitive. Astfel, ziarul englez „The Guardian" scria că „hotărîrea președintelui Sadat de a respecta încetarea focului timp de încă 30 de zile a fost binevenită". Președintele Franței, aflat în capitala Mauritaniei, în cadrul turneului său african, declara ziariștilor : „Decizia egipteană trebuie considerată ca o contribuție a R.A.U. la cauza păcii", și adăuga că Franța speră că amintita decizie „va reîntări voința lui Gunnar Jarring de a continua negocierile dînd astfel posibilitate părților în cauză să se explice asupra tuturor aspectelor". Pe de altă parte, agenția France Presse transmitea că la Tel Aviv, la o masă rotundă a televiziunii israeliene, în cadrul căreia au fost discutate aspectele noi intervenite în problema Orientului Apropiat, s-a emis opinia că realizarea propunerii lui Sadat deschide „calea unei noi prelungiri a armistițiului și unei soluții parțiale a conflictului, care este singura ieșire posibilă în circumstanțele prezente". Ziarul israelian „Al Hamichmar" opina : „Discursul președintelui Sadat constituie un eveniment pozitiv. Este momentul ca, acum, Israelul să ia o inițiativă în favoarea păcii".

Observatorii au formulat însă rezerve cu privire la răspunsul israelian la inițiativa egipteană referitoare la redeschiderea Canalului de Suez, care leagă retragerea parțială a armatei israeliene de un calendar global pentru evacuarea ulterioară a tuturor teritoriilor. În declarația de răspuns la discursul lui Sadat făcută în Knesset premierul Golda Meir a anunțat că guvernul său „este gata să discute cu guvernul egiptean aranjamentele necesare în vederea redeschiderii canalului, chiar în afara unui acord general de pace", adăugînd că Israelul este dispus „să discute orice sugestie privind redeschiderea canalu-

PE MALURILE SUEZULUI
Încă o lună de liniște

lui, separat de alte probleme, precum și măsurile necesare pentru normalizarea vieții civile în regiunea respectivă și pentru a proceda la o reducere a forțelor armate". Golda Meir a opinat că redeschiderea și redarea circulației internaționale a canalului presupun libertatea de trecere prin Suez a navelor aparținînd tuturor statelor, inclusiv Israelului, respingînd însă ideea retragerii trupelor israeliene de pe malul oriental al Suezului.

După ultima reuniune a reprezentanților celor patru mari puteri în problema Orientului Apropiat, desfășurată la New York joia trecută, „Al Ahram" anunța că șeful delegației egiptene la O.N.U. s-a întreținut cu reprezentanții S.U.A., U.R.S.S., Marii Britanii și Franței. Potrivit ziarului amintit, reprezentantul american, Charles Yost, a declarat reprezentanților celorlalte trei state că „guvernul american ar fi gata să accepte și să garanteze orice posibilitate de soluționare a problemei conflictului arabo-israelian în cazul în care Jarring ar ajunge la un progres în convorbirile sale cu părțile interesate". Agențiile de presă afirmă că poziția S.U.A. a fost determinată de schimbul de scrisori dintre secretarul de stat William Rogers și ministrul egiptean al afacerilor externe, Mahmud Riad, care a precedat acceptarea prelungirii încetării focului.

Este greu de apreciat dacă accentele și nuanțele intervenite în eforturile de rezolvare a situației din Orientul Apropiat se vor materializa în pași concreți în această nouă perioadă de încetare a focului. Președintele R.A.U. afirma că pînă la 7 martie secretarul general al O.N.U. trebuie să prezinte Consiliului de Securitate un raport asupra progreselor realizate în cadrul convorbirilor cu privire la rezolvarea problemei. În acest sens, R.A.U. cere realizarea unui progres real „în ceea ce privește fondul și nu în ceea ce privește chestiunile de formă". Anwar Sadat preciza că R.A.U. nu va negocia asupra a două principii : 1. Necesitatea de a recupera toate teritoriile ocupate în timpul conflictului din iunie 1967 și 2. Garantarea dreptului poporului palestinian.

Prelungirea încetării focului, apreciată unanim ca un pas pozitiv, ar putea aduce noi clarificări și poate apropieri în pozițiile părților implicate. Pentru că, un posibil teren de înțelegere există și nu poate fi abandonat ceea ce pînă acum a fost avantajos. O lună trece repede — scria un comentator francez — și prilejul oferit nu se va repeta la infinit.

Dumitru CONSTANTIN

VARȘOVIA

HOTĂRÎRILE PLENAREI C.C. AL P.M.U.P.

Corespondență de la Iosif Dumitrașcu

După două zile de dezbateri, duminică s-a încheiat la Varșovia Plenara a VIII-a a Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Unit Polonez. Desfășurate sub președinția lui Edward Gierek, prim-secretar al C.C. al P.M.U.P., lucrările Plenarei au fost consacrate aprecierii evenimentelor din decembrie 1970 și — rezultînd din aceste aprecieri — sarcinilor actuale și de viitor ale P.M.U.P. Al doilea punct înscris pe ordinea de zi a inclus probleme organizatorice.

Într-o primă referire, pe marginea lucrărilor Plenarei, făcută sîmbătă seara la posturile de televiziune polo-

Edward GIEREK

neze, St. Olszowski, membru al Biroului Politic, secretar al C.C. al P.M.U.P., sublinia deosebita importanță a acestora. „În cadrul unei discuții sincere, aspre și critice — arăta el — au fost pregătite garanțiile care să facă imposibilă în viitor repetarea unei crize similare cu cea care a zguduit țara în decembrie". Vorbitorul releva, de asemenea, caracterul deschis al luărilor de cuvînt (au luat cuvîntul 40 de vorbitori), grija arătată în cadrul dezbaterilor pentru elaborarea unui program clar de acțiune.

În cuvîntul rostit în cea de a doua zi a lucrărilor Plenarei, Edward Gie-

→

„APOLLO-14" DE LA NORD DE FRA MAURO LA SUD DE PAGO-PAGO

Început la 31 ianuarie ora 23.03, cu o întîrziere de 40 de minute, programul de zbor al navei „Apollo-14" s-a încheiat la 9 februarie, ora 23.04. Intreaga evoluție a sistemului astrotehnic a durat 216 ore, 41 minute și 26 de secunde, cu 33 de secunde mai mult decît se prevăzuse în planul inițial de zbor.

În unanimitate, presa și agențiile telegrafice constată că misiunea, încheiată cu succes, a astronauților americani marchează încă un pas înainte spre cunoașterea și dezlegarea tainelor Universului. Ea demonstrează o dată mai mult că știința și tehnica pot și trebuie să servească țelurilor nobile ale păcii, progresului și civilizației.

Încă din timpul neobișnuitei lor conferințe de presă, desfășurată în zborul de revenire spre Pămînt, astronauții au exprimat în esență aceleași gînduri de pace și cooperare, animați de splendida viziune spațială a planetei noastre și de impresiile puternice, dominante, cu care se înapoiau din cea mai îndelungată și amănunțită cercetare a Lunii de către om întreprinsă în timpul „eră cosmică".

Stuart Roosa de pe nava lui de reieu, Alan Shepard și Edgar Mitchell de pe solul selenar au izbutit, fără incidente notabile, să îmbogățească cunoașterea științifică a vecinei noastre cerești.

Nu ne referim numai la cele 54,4 kilograme de roci, recoltate din craterul Fra Mauro și de la poalele craterului Cone. Acestea vor fi examinate — după cunoscutul ceremonial al carantinei biologice — de către fizicieni, chimiști și geologi din multe țări. Poate vom ști, după cîteva luni de analize, ipoteze și polemici, dacă Luna este într-adevăr fiica Pămîntului, ruptă din trupul lui, sau dacă este numai soră-geamănă, obținută fortuit, în inimaginabila convulsie a unei nebuloziță stelare din substanța căreia s-a născut întregul sistem solar, acum vreo cinci miliarde de ani.

Mai interesant pentru biografia cosmică a Lunii promite să fie laboratorul de cercetări astrofizice ALSEP, instalat cu minuțiozitate de Shepard și Mitchell pe suprafața selenară. Toate agregatele lui funcționează punctual. Au înregistrat „loviturile" date scoarței, nu fără mici peripeții, de „barosul" exploziv al lui Mitchell. Au simțit cu prisosință prăbușirea prețiosului „Antares", modulul lunar care a fost sacrificat pentru un cutremur. În fine, ca un supliment astronomic oferit de eternitate, laboratorul a înregistrat schimbările de „climă" selenară produse în timpul eclipsei totale de Lună din dimineața (terestră) a zilei de 11 februarie. În viitorul apropiat, seismografele vor fi și ele supuse unor probe neobișnuite, anume înregistrarea zguduirilor ce vor avea loc, după explozia bombelor din „tunul selenar", la diferite distanțe și cu diferite intensități.

Succesul misiunii „Apollo-14" este remarcabil prin contribuția lui la progresul selenologiei și astrofizicii și, de asemenea, prin faptul că a netezit drumul succesorilor săi, „Apollo-15", 16 și 17. În julie a.c., „Apollo-15" urmează să-și ia startul într-un zbor programat pentru 13 zile și 8 ore, din care timp astronauții Dave Scott și Jim Irwin vor staționa pe Lună 66 de ore și vor lucra „în vid liber", pe suprafața astrului, de 3 ori cîte 5—6 ore. Vor duce cu ei un „autovehicul electric" și vor plasa, de pe orbita circumlunară un satelit artificial al Lunii, greu de 40 de kilograme, echipat pentru cercetarea cîmpurilor astromagnetice și a astroradiațiilor.

M. G.

rek — trecînd pe larg în revistă cauzele care au dus la evenimentele din decembrie — a arătat, printre altele, că manifestaţiile muncitoreşti de pe litoral, la fel ca şi manifestările de nemulţumire în alte oraşe ale ţării nu au fost îndreptate împotriva orînduirii socialiste. Principalul izvor al acestor evenimente, a spus în continuare primul secretar al C.C. al P.M.U.P., a fost slăbirea şi încălcarea gravă a legăturii dintre conducerea partidului şi clasa muncitoare şi alte pături ale oamenilor muncii. Vreme îndelungată a crescut nemulţumirea faţă de politica economică şi socială, metodele de conducere, activitatea partidului şi a statului, nemulţumirea care se transforma într-o criză de încredere faţă de conducerea de partid şi de stat.

Primul secretar al C.C. al P.M.U.P. a subliniat că toate cauzele şi izvoarele recentelor evenimente se reduc în mod exclusiv la abaterile de la linia politică justă a partidului, de la normele leniniste de activitate ale acestuia. Linia generală a construcţiei socialismului în Polonia sub conducerea partidului, privită din punct de vedere al perspectivei istorice a soartei poporului, rămîne o linie justă şi de neclintit.

O deosebită atenţie a fost acordată de E. Gierek problemei elaborării strategiei dezvoltării social-economice viitoare. Vorbitorul a schiţat astfel un tablou amplu al preocupărilor şi sarcinilor partidului pentru anii ce vin în vederea dezvoltării economiei naţionale, asigurării unei creşteri continue a bunăstării oamenilor muncii.

În partea din cuvîntare consacrată problemelor internaţionale, E. Gierek — subliniind continuitatea politicii externe a partidului şi statului polonez — a menţionat că în toate problemele de bază ale luptei pentru întărirea poziţiei şi unităţii statelor socialiste şi întregii mişcări comuniste şi muncitoreşti internaţionale, ale luptei pentru securitate şi pace în întreaga lume, P.M.U.P. colaborează cu P.C.U.S. şi alte partide frăţeşti. Alături de ţările Tratatului de la Varşovia, Polonia militează pentru destindere în Europa. Datorită poziţiei hotărîte a Poloniei — a spus vorbitorul — la 7 decembrie 1970 a fost încheiat tratatul privind bazele normalizării relaţiilor dintre Polonia şi R. F. a Germaniei, tratat care are o mare importanţă pentru întărirea securităţii în Europa.

Plenara a VIII-a a C.C. al P.M.U.P. a aprobat în unanimitate aprecierea făcută evenimentelor din decembrie şi sarcinile partidului, trasate în declaraţia Biroului Politic şi cuvîntarea primului secretar al C.C., a recomandat guvernului să-şi continue mai energic activitatea privind precizarea în continuare a sarcinilor anului în curs şi ale cincinalului în ansamblu, a recunoscut ca fiind necesară grăbirea convocării celui de-al VI-lea Congres al partidului.

Apreciind cum se cuvine meritele din trecut ale tovarăşului Wladyslaw Gomulka în faţa partidului şi a ţării, Comitetul Central — se arată într-o altă hotărîre a Plenarei — consideră, în acelaşi timp, că greşelile serioase în conducerea partidului din ultimii ani, greşeli care au dus la slăbirea legăturii acestuia cu poporul, la acumularea de deformări în dezvoltarea economiei naţionale şi, în sfîrşit, la o criză politică deschisă şi la metode injuste folosite pe parcursul acestei crize, fac imposibilă participarea în continuare a tovarăşului Wladyslaw Gomulka la activitatea Comitetului Central. Dar, avîndu-se în vedere absenţa tovarăşului Wladyslaw Gomulka, din cauza stării sănătăţii, la cea de-a VII-a Plenară a C.C., precum şi la actuala Plenară, Comitetul Central a hotărît să-i retragă temporar tovarăşului Wladyslaw Gomulka drepturile de membru al Comitetului Central.

De asemenea, Comitetul Central a hotărît scoaterea tovarăşilor Zenon Kliszko şi Boleslaw Jaszczuk din componenţa Comitetului Central şi a primit demisia lui Antoni Walaszek din funcţia de membru al Comitetului Central al P.M.U.P.

Întreaga presă, posturile de radio şi televiziune poloneze comentează pe larg rezultatele Plenarei a VIII-a a C.C. al P.M.U.P. Cotidianul „Dziennik Ludowy" subliniază astfel că în cuvîntarea lui E. Gierek se află un răspuns „la probleme care în ultima lună şi jumătate au constituit obiectul celui mai larg interes din partea întregului popor". La rîndul său, „Kurier Polski", apreciază Plenara ca „una din etapele importante în istoria Poloniei". În cadrul dezbaterilor — remarcă ziarul — „s-a făcut o apreciere plină de responsabilitate a situaţiei şi s-a schiţat un plan de viitor". „Sentimentul de responsabilitate ne impune să exprimăm satisfacţia profundă faţă de întărirea direcţiilor de îmbunătăţire economică şi socială, iniţiată prin hotărîrile din decembrie anul trecut, luate de noua conducere" — conchide „Kurier Polski".

„Zycie Warszawy" subliniază, de asemenea, că Plenara nu s-a mărginit doar la constatarea cauzelor de ordin economic ale crizei din decembrie ci „a mers, în analiza sa, la izvoarele crizei care în esenţă a avut un caracter politic". „Esenţa Plenarei, scrie ziarul amintit, a constat în faptul că ea a căutat căile de dinamizare a întregii vieţi politice, sociale şi economice". Iar „Trybuna Ludu", evidenţiind importanţa concluziilor pentru viitorul apropiat şi mai îndepărtat, formulate de Plenara a VIII-a pe baza aprecierii evenimentelor din decembrie trecut, scrie printre altele: „Au fost lucrări grele. Însă sensul lor profund optimist întăreşte convingerea în viabilitatea şi forţa socialismului, în justeţea actualei linii a partidului, în conţinutul politicii noastre care mobilizează gîndirea şi simţămintele".

Varşovia, 9 februarie

VIENA

MOMENT PREELECTORAL

Corespondenţă de la Petre Stăncescu

Săptămîna 8-14 februarie concentrează importante evenimente pentru evoluţia ulterioară a vieţii politice austriece. La Florisdorf, marele cartier muncitoresc al Vienei, s-a întrunit luni consiliul federal al partidului socialist, cel mai înalt gremium după congresul partidului. Delegaţi au aprobat reînnoirea candidaturii preşedintelui Franz Jonas pentru alegerile de la 25 aprilie şi au fost informaţi de cancelarul Bruno Kreisky despre activitatea guvernului federal.

Spre deosebire de trecut, actuala campanie electorală pune în faţă numai doi concurenţi pentru funcţia de şef al statului: actualul preşedinte al Republicii, Franz Jonas, şi fostul ministru de externe, Kurt Waldheim, desemnat de partidul populist încă din toamna trecută. Celelalte partide au renunţat să prezinte candidaturi proprii, fiind preocupate, mai degrabă, de eventualitatea unor noi alegeri parlamentare înainte de termen. Partidul comunist a anunţat că nu va recomanda alegătorilor săi să voteze pentru candidatul populist, lăsînd la latitudinea lor să hotărască în ce mod să reacţioneze, la 25 aprilie, faţă de cealaltă candidatură. Partidul liberal s-a plasat pe o poziţie „neutră", evitînd să recomande deschis adepţilor săi o opţiune.

Prin decizia adoptată luni, la reuniunea partidului socialist austriac, campania pentru alegerile prezidenţiale este oficial deschisă, deşi centralele ambelor partide s-au pronunţat pentru o campanie scurtă şi loială. Afişele elec-

PREŞEDINTELE FRANZ JONAS
Va fi din nou candidatul socialiştilor

KURT WALDHEIM
Contracandidatul populist

torale, inseratele din ziare sînt de cîteva săptămîni elemente obișnuite în peisajul politic, iar, în ultimele zile, s-a dat startul și pentru turneele prin țară.

Evident, mult mai grăbiți se arată strategii electorali ai partidului populist. Ei au de învins dezavantajul cu care se prezintă un nou candidat mai puțin cunoscut cercurilor largi ale opiniei publice decît președintele în funcție. În plus, s-a creat și o tradiție : în toată perioada postbelică, succesul în alegerile prezidențiale a revenit cu regularitate candidaților propuși de partidul socialist. În schimb, pe primul loc în alegerile parlamentare s-a plasat, pînă în martie 1970, partidul populist care desemna în consecință pe șeful guvernului.

Președintele statului și cancelarul își aveau deci originea politică în partide de coloratură diferită ; în terminologia politică curentă, P.P.A. (partidul populist) este desemnat de decenii cu culoarea neagră, iar P.S.A. (partidul socialist) cu cea roșie, de unde și vestita alianță și proporționalitate „schwarz-rot" (negru-roșu) sau „rot-schwarz" prin care se înțelege aici repartizarea principalelor posturi în ierarhia statului, corespunzător cu raportul de forțe existent între cele două mari partide reprezentate în Parlament. Această caracteristică a scenei politice austriece a încetat o dată cu venirea la putere, la 20 aprilie 1970, a cabinetului Kreisky, după victoria electorală din martie trecut a partidului socialist austriac.

Iată deci un complex de condiții mai puțin prielnice pentru P.P.A. care, spre a le depăși, a dispus să aloce — cum susține ziarul „Express" — 12-15 milioane schillingi și să solicite serviciile unei agenții americane de publicitate. Acest efort nu pornește, în primul rînd, din convingerea unei victorii sigure în alegerile prezidențiale, ci din credința că obținerea unor rezultate onorabile în scrutinul de la 25 aprilie ar putea să faciliteze saltul peste actuala criză în care se află partidul, după înfrîngerea electorală de acum un an, cînd a fost silit, pentru prima oară, să ocupe băncile opoziției parlamentare.

De atunci, disputele și divergențele interne reapar cu virulență în momentele decisive și sînt aplanate numai prin compromisuri neviabile. În mai puțin de un an, P.P.A. se afla, pentru a treia oară în fața alegerii președintelui său. După ce, la 22 ianuarie președintele partidului populist, Herman Withalm, a trebuit să cedeze insistențelor organizatorilor din landuri și să-și anunțe retragerea la primul congres, pînă în prezent nu se știe încă cine îi va fi urmașul în această importantă funcție.

După o opinie răspîndită, starea în care se afla P.P.A. nu constituie urmarea înfrîngerii electorale de la 1 martie 1970. Eșecul de atunci — constatau observatorii politici — a înlăturat numai liantul care menținea un echilibru aparent între diferitele elemente din structura eterogenă a acestui partid. Liantul îl constituia participarea la putere, ceea ce împingea pe planul doi divergențele dintre asociațiile și grupările care formează P.P.A., cele mai influente fiind :

— „Bauerbund" (asociația agricultorilor) — circa 430 000 de membri.

— „Arbeiter und angestelltenbund" — (asociația muncitorilor și funcționarilor) — sindicatele creștine : 200 000 de membri.

— „Wirtschaftbund" (asociația economică) — 100 000 de membri ; deși mai slabă numericește, datorită puterii sale economice reprezintă elementul dominant. Mai puțin încorsetate de interesele lor specifice, celelalte „bund"-uri mai mici din cadrul P.P.A. se arată, în prezent, foarte active în formularea și programarea de reforme.

Diferitele curente din P.P.A. așteaptă rezultatul alegerilor prezidențiale în speranța că acestea vor confirma una sau alta din direcțiile preconizate de ele. Astfel, unul din grupurile influente, care se teme de calea nebătătorită a reformelor și de rămînerea în opoziție, nu face nici un secret din avantajele reluării marii coaliții. Una din căile preconizate ar fi următoarea : conform tradiției, la instalarea președintelui, cancelarul în funcție prezintă, în mod formal, demisia guvernului. Deși nu există un precedent, unii lideri populiști consideră că actul demisiei formale ar putea constitui, de astă dată, un prilej pentru alcătuirea guvernului pe o bază parlamentară mai largă. Actualul cabinet dispune de 81 din totalul de 165 mandate de deputați. Cei ce iau în considerare o asemenea eventualitate, conturează în culori mai sumbre perspectivele evoluției economice, tocmai spre a sublinia necesitatea regrupării forțelor celor două mari partide, ceea ce ar simplifica implicit și căutările pentru depășirea actualei crize. Așa se explică de ce, la reuniunea liderilor populiști din 21-22 ianuarie, a avut cîștig de cauză o majoritate care a pledat pentru neprogramarea și nestabilirea datei congresului partidului înainte de alegerile prezidențiale.

Situația din P.P.A. a împovărat și relațiile cu celelalte două partide reprezentate în Parlament. Astfel, ca un prim succes al partidului socialist, s-a putut evita pactizarea așa-numitelor partide burgheze (populist și liberal) într-o opoziție sistematică care ar fi împiedicat activitatea cabinetului Kreisky. Guvernul a reușit, cu voturile liberalilor, să realizeze o majoritate parlamentară necesară adoptării bugetului pe 1971 și legii „micii reforme" electorale.

Dacă, în timpul marii coaliții activitatea Parlamentului devenise aproape formală, întrucît cele două mari partide ajungeau la o înțelegere în cadrul guvernului, acum, în condițiile cabinetului socialist minoritar, partidul liberal s-a văzut solicitat mai mult, și a putut trage foloase peste posibilitățile celor șase mandate de care dispune în Parlament. Totuși, presa socialistă ține să evidențieze că, în perioada actualului cabinet, numărul legilor ce au întrunit votul tuturor celor trei partide este mai mare decît cel realizat de fostul guvern populist monocolor într-un interval de timp corespunzător.

Viena, 9 februarie

REGGIO CALABRIA

NUMAI ORGOLIU ?

În întreaga Italie se desfășoară în aceste zile ample acțiuni de protest ale forțelor democratice împotriva actelor de violență de la Reggio Calabria și Catanzaro, provocate de grupările paramilitare fasciste, care amenință democrația și libertatea, cucerite prin lupte și sacrificii. La Roma și Torino, Bologna și Napoli, Bari și Messina, au loc mitinguri, manifestații și greve unitare prin care se cere a se da o ripostă hotărîtă fasciștilor și reacționarilor care atentează la libertățile constituționale. Deputați și senatori aparținînd tuturor partidelor politice, membri ai guvernului, organizații de masă cer pedepsirea imediată a celor care s-au făcut răspunzători de asemenea acte provocatoare. Cum s-au putut produce ele și cine anume sînt responsabilii ?

La sfîrșitul lui octombrie lucrurile se liniștiseră la Reggio : guvernul hotărîse să construiască în oraș cel de al cincilea centru siderurgic italian, care să dea regiunii posibilitatea unei dezvoltări economice echilibrate, hotărîse să înființeze o universitate care să-i dea cadrele necesare dezvoltării, hotărîse să desfășoare aici o bogată activitate turistică. N-a hotărît, însă, nimic în „problema de prestigiu" ce declanșase, în iunie trecut, dezordinea: acordarea titlului de capitală a regiunii orașului Reggio Ca-

→

TULBURĂRILE DE LA REGGIO
O strategie bine pusă la punct

Calabria și nu localității Catanzaro, cum se fixase inițial, în urma alegerilor regionale de la 7 iunie. Chestiunea fusese trimisă spre discutare parlamentului care a înființat, special în acest scop, o comisie pentru a hotărî soarta orașului.

Timp de aproape trei luni la Reggio Calabria a domnit calmul, orașul așteptînd rezultatele discuțiilor din parlament. Iată însă că, o săptămînă înaintea aflării deciziei Comisiei, la 21 ianuarie, o dată cu declanșarea unei greve generale, la Reggio reapar baricadele, reizbucnesc pasiunile. La 23 și 24 ianuarie și la 3 februarie „comando-uri" de demonstranți atacă cu bombe și avariază respectiv sediul partidului socialist, sediul partidului democrat-creștin și cel al partidului comunist din oraș. „Spontaneitate populară"? se întreabă Andrea Pirandello, de la ziarul „L'Unità". Merge la fața locului, să se convingă. Întreprinde o anchetă în urma căreia descoperă patru nume: armatorul Amedeo Matacena, industriașul Demetrio Mauro, baronul Livio Musco și marchizul Felice Zerbi. Aceștia sînt finanțatorii recunoscuți ai revoltei. Toți folosesc același limbaj dur, intransigent, inflexibil. În spatele lor se află „Frontul național", organizație neofascistă ce are strînse legături cu Mafia calabreză.

Inițiatorul revoltei este însuși primarul orașului, democrat-creștinul de dreapta, Piero Battaglia. I se mai spune și „omul haosului". El este acela care a dezlănțuit, prin discursul de la 5 iulie, pasiunile cîtorva zeci de reggini. Demascîndu-i-se rolul, propriul său partid, democrația creștină, cere înlăturarea sa din postul de primar al Reggio Calabriei. Toate acestea se petrec la începutul lui octombrie. În noaptea de 10 octombrie, însă, în urma întrunirii consiliului comunal, Battaglia este reales primar. „Un spectacol de o samavolnicie umilitoare pentru toți"! — scrie „La Stampa". Dar să urmărim, în detalii, desfășurarea spectacolului: Battaglia știe că îi este compromisă candidatura. Comitetul provincial îi caută deja un succesor. Își mobilizează îndată „prietenii", profitînd de prezența în oraș a senatorului Cengarle, subsecretar la ministerul transporturilor, pe care-l convinge de necesitatea de a vorbi la o adunare populară organizată în Piața Domnului, într-unul din momentele „calde" ale revoltei. Pe Cengarle, îl prezintă adunării deputatul democrat-creștin Reale, care strigă: „Reggio sau moartea!" Senatorul Cengarle nu găsește altă posibilitate de a ieși din încurcătură decît promițînd victoria orașului în bătălia pentru „il capoluogo" (capitală). Battaglia, aflat în piață, socotește momentul decisiv: convoacă consiliul și folosește întregul arsenal pe care-l are la dispoziție; amenințați cu prezența mulțimii ce aștepta afară, înfricoșați de aluzii privind soarta bunurilor personale și pozițiilor lor sociale, opozanții lui Battaglia cedează. „Noaptea samavolniciei — scrie Andrea Pirandello — față de stînga democrat-creștină s-a încheiat cu o declarație prin care aceasta, neacceptîndu-l pe Battaglia, este sfătuită să stea de o parte: lovitura era îndreptată spre socialiști și nu numai spre ei". Dar cine folosește teroarea și votul fascist — scrie ziaristul de la „L'Unità" — nu poate azi nici la Reggio, și nici în Italia, să cîștige partida.

Tragedia Reggio Calabriei este tipică pentru Mezzogiorno. Numai aici, în Mezzogiorno, sînt posibile atentatele cu dinamită, asaltarea sediilor guvernamentale sau baricadele pentru o simplă chestiune de prestigiu. „Sărăcie și vanitate!" — exclamă Ricciardetto, cronicarul revistei „Epoca". Vanitatea, rivalitatea dintre o regiune sau alta, dintre un oraș sau altul sau dintre un sat și altul poartă aici un nume: il campanilismo. Această trăsătură tipică este ilustrată de o legendă — unii susțin că ar fi reală — cu o largă circulație în regiune. Se spune că odată, într-un sătuleț calabrez a fost construit un turn dotat cu orologiu. O dată construit, s-a constatat că locuitorii satului vecin puteau vedea fără nici un efort ora pe care o arăta orologiul. Cele două sate însă, erau, nu se știe de ce, rivale. Cum să-i împiedice pe vecini să se bucure gratuit de avantajul de a se ști, în fiece moment, ce oră este, avantaj pe care locuitorii satului respectiv și l-au procurat cu sacrificii? Nu există decît o soluție: să-i împiedice să zărească orologiul. S-a hotărît atunci construirea unui zid înalt cît turnul care a costat tot atît cît turnul și orologiul la un loc...

De această vanitate celebră în întreaga Italie profită în aceste zile la Reggio Calabria forțele extraparlamentare de extremă dreaptă ce caută să facă din ea un instrument pentru a „organiza" în regiune, și apoi în întreaga Italie, haosul. „Să nu credeți — se adresează revistei «Tempo» exponentul acestor forțe de extremă dreaptă, armatorul Matacena — că regginii vor accepta să-și piardă demnitatea în schimbul unui centru siderurgic sau a ceva de acest gen".(!)

Oameni ca Matacena continuă să alimenteze focarul de violență, servindu-se de cîteva sute de aderenți pentru a-și atinge scopurile criminale. Marea majoritate a populației, însă, încearcă să-i izoleze, respingînd violența, conștientă fiind că gravele probleme economice și sociale sînt cele ce trebuie să prevaleze în preocupările clasei muncitoare din Reggio Calabria. Medierea parlamentului italian a luat sfîrșit la 27 ianuarie, comisia parlamentară pentru afaceri constituționale recunoscînd competența consiliului regional al Calabriei în hotărîrea privind alegerea capitalei. „În aceste condiții — se spune în documentul Comitetului directiv al federației comuniste din Reggio — rolul forțelor democratice, antifasciste, al organizațiilor muncitorești este acela de a da un puternic, hotărît și unitar răspuns politic și de masă pentru a izola responsabilii".

Acțiunea fascistă, însă, a depășit în aceste zile hotarele Reggio Calabriei: evenimentele de la Catanzaro, unde, în timpul unui miting antifascist, patru bombe aruncate în mulțime au ucis o persoană și au rănit alte cîteva, au atras în mod deosebit atenția tuturor forțelor politice progresiste italiene asupra tentativelor de renaștere a fascismului în Italia. Președintele Colombo și ministrul de interne Franco Restivo s-au angajat să pună capăt acestor acțiuni provocatoare, făcînd apel la colaborarea tuturor forțelor politice care sprijină constituția republicii. Partidele politice și organizațiile de masă își manifestă opoziția hotărîtă împotriva manevrelor forțelor de dreapta care, prin atentate și provocări neofasciste, încearcă să imprime în sudul Italiei și întregii vieți politice a țării un curs primejdios. Direcțiunea Partidului Comunist Italian a discutat la Roma situația nou creată, hotărînd mobilizarea de urgență a partidului în acțiunile unite ale maselor populare, iar reprezentanții celor trei mari centrale sindicale italiene au reafirmat necesitatea interzicerii organizațiilor fasciste și a pedepsirii instigatorilor și complicilor la agresiune, menționînd dorința fermă a oamenilor muncii de a apăra democrația.

Rodica DUMITRESCU

Album de familie

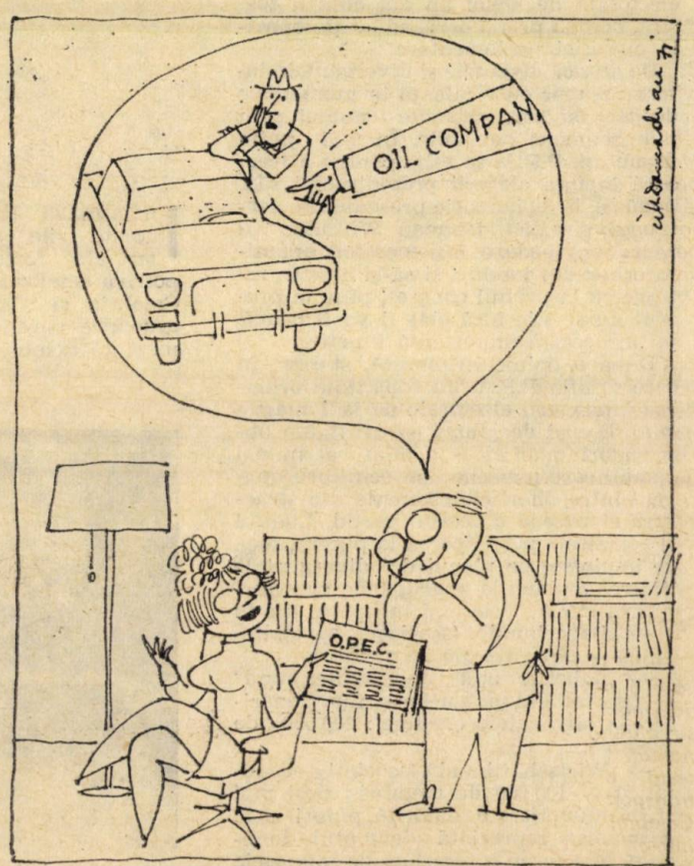

— Și crezi că vor renunța monopolurile la o parte din beneficii?
— A renunța e un fel de a spune...

Desen de
CIK DAMADIAN

DIN SURSE...

Duminica

Anunțam în numărul 51 că, începînd de la 1 ianuarie, ziua de repaos nu va mai fi în Algeria duminica, ci vinerea. Nu după multă vreme, constatîndu-se că ceea ce se potrivea acum 140 de ani nu mai merge astăzi, măsura avea să fie revocată. Se pare că principalele insistențe au fost înregistrate în domeniul comerțului cu străinătatea.

Izolare

Plîngerii făcute, în cursul unui interviu difuzat de o stație de radio californiană, de mama lui Sirhan B. Sirhan, asasinul senatorului Robert Kennedy, privind totala izolare în care trăiește fiul său de la sosirea, la 22 mai 1969, în secția condamnaților la moarte din închisoarea californiană San Quentin, direcțiunea penitenciarului îi răspunde : „Este o măsură de securitate luată pentru protejarea condamnatului de atacurile celorlați camarazi de celulă, admiratori ai familiei Kennedy".

Asigurare

O telegramă a agenției „ANSA" afirmă că nouă membri ai familiei regale britanice, printre care regina Elisabeta și principesa Margaret, și-ar fi asigurat viețile pentru suma de 10 miliarde și jumătate lire italiene. Numeroase companii internaționale se pare că ar participa la acoperirea acestei asigurări.

Marijuana

Potrivit agenției „France Presse", patru din zece studenți americani au folosit în 1970 marijuana : număr dublu față de 1969 și de opt ori mai mare față de 1967.

S. S. T.

Charles Lindbergh, primul om care a traversat Oceanul Atlantic singur la bordul unui avion, se alătură numeroaselor personalități americane care contestă proiectul avionului de transport supersonic „S.S.T." Celebrul aviator consideră — într-o scrisoare adresată lui Sidney Yates, membru democrat al Camerei Reprezentanților — că „S.S.T." este prea zgomotos și prea costisitor, constituind totodată un factor deloc de trecut cu vederea al poluării atmosferice.

Uniforme

Purtarea uniformelor militare la carnavalul de la Rio de Janeiro ar fi fost interzisă de către guvernul brazilian cu începere din acest an — anunță magazinul „Stern". Măsura completează o alta, luată cu doi ani în urmă, prin care erau interzise măștile, pe motiv că în spatele lor s-ar fi putut ascunde adversari ai regimului...

Satelit

Mîine, la centrul de lansare „Uchinoura" urmează să fie lansat în spațiul cosmic al doilea satelit artificial japonez. Primul a fost pus pe orbită la 11 februarie 1970. I-a urmat, la 25 septembrie, o nouă încercare de lansare, eșuată însă.

Imprimeuri

Efigia președintelui Pompidou și cea a președintelui Bongo au fost imprimate pe țesături puse în vînzare în Gabon pentru a fi purtate cu ocazia sosirii oaspetelui francez. Instrucțiuni oficiale, după „Paris Match" : „În afara miniștrilor și corpului diplomatic, toți ceilalți, gabonezi și gaboneze, de origine sau adopțiune, vor trebui să le poarte la 11 februarie". Bărbații — cămăși, femeile — rochii.

Medalii

Două medalii în argint, una cu efigia generalului de Gaulle, cealaltă cu efigia președintelui Nasser, au fost puse în vînzare în Japonia. Prima cîntărește 135 grame și costă 20 000 yeni (55 dolari) ; cea de a doua are 15 grame și este vîndută cu 5 500 yeni (15 dolari).

Anti - „Spiegel"

Marile societăți vest-germane s-ar fi aliat pentru a detrona împreună primul „news-magazin" european de tipul „Time" creat în 1947, revista „Der Spiegel", — atrage atenția săptămînalul francez „Le Nouvel Observateur". Motivul : publicarea in extenso de către magazinul vest-german a cotei exacte a beneficiilor marilor societăți vest-germane ca și a extraordinarelor lor piruete fiscale, calificate de revistă drept „escrocherii". Proiectul societăților aliate : crearea unui săptămînal „anti-Spiegel" care, grație imenselor mijloace financiare puse la dispoziție, să-l concureze pe „prea vorbărețul Spiegel". Redactor-șef al noii reviste : Klaus Jacoby, fost redactor-șef la „Der Spiegel", de unde a trebuit să plece tocmai din cauza legăturilor sale strînse cu marile companii.

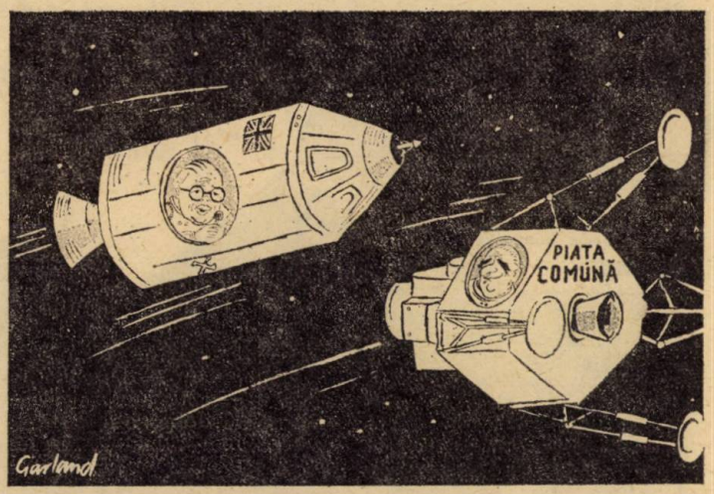

— Alo, centrul de comandă ? Avem dificultăți la cuplare...
(Din **International Herald Tribune**)

Tiraj

Primele două capitole ale celui de-al doilea volum al „Memoriilor de speranță" scrise de generalul de Gaulle înaintea morții sale vor apărea — anunță presa franceză — în primăvară, editate de „Plon". Primul tiraj va fi de 500 000 de exemplare, fapt unic în istoria editurilor franceze.

Releu

Aflat în trenul Bruxelles — Paris și avînd o comunicare urgentă pentru Elysée, noul ministru francez al transporturilor ar fi folosit — scrie „Paris Match" — un procedeu minuțios pus la punct de către colegii săi de cabinet care folosesc următorul „releu" : mesajul a fost pus într-un... cartof și aruncat din mers pe peronul unei gări. Șeful de gară a telefonat imediat textul șefului de cabinet al ministrului și acesta, mai departe, la Elysée.

Telecolor

Posesorii televizoarelor în culori dintr-o serie de țări s-au bucurat vineri și simbătă de privilegiul de a vedea Luna „colorată". Astfel, solul lunar a apărut pe ecranele televizoarelor-color cu o ușoară tentă verde-galbenă, Lem-ul și cei doi astronauți — în alb strălucitor, antena-umbrelă cu reflexe gălbui. Totul a stat sub strălucirea soarelui lunar".

Astăzi...

...Marea Britanie, Statele Unite și Uniunea Sovietică urmează să semneze, în capitalele respective, Tratatul cu privire la denuclearizarea fundului mărilor și oceanelor al cărui text a fost adoptat la 7 decembrie de către Adunarea Generală a O.N.U. În vederea semnării acestui tratat din partea României, ministrul afacerilor externe Corneliu Mănescu a plecat miercuri la Moscova.

Rubrică realizată de
Rodica DUMITRESCU

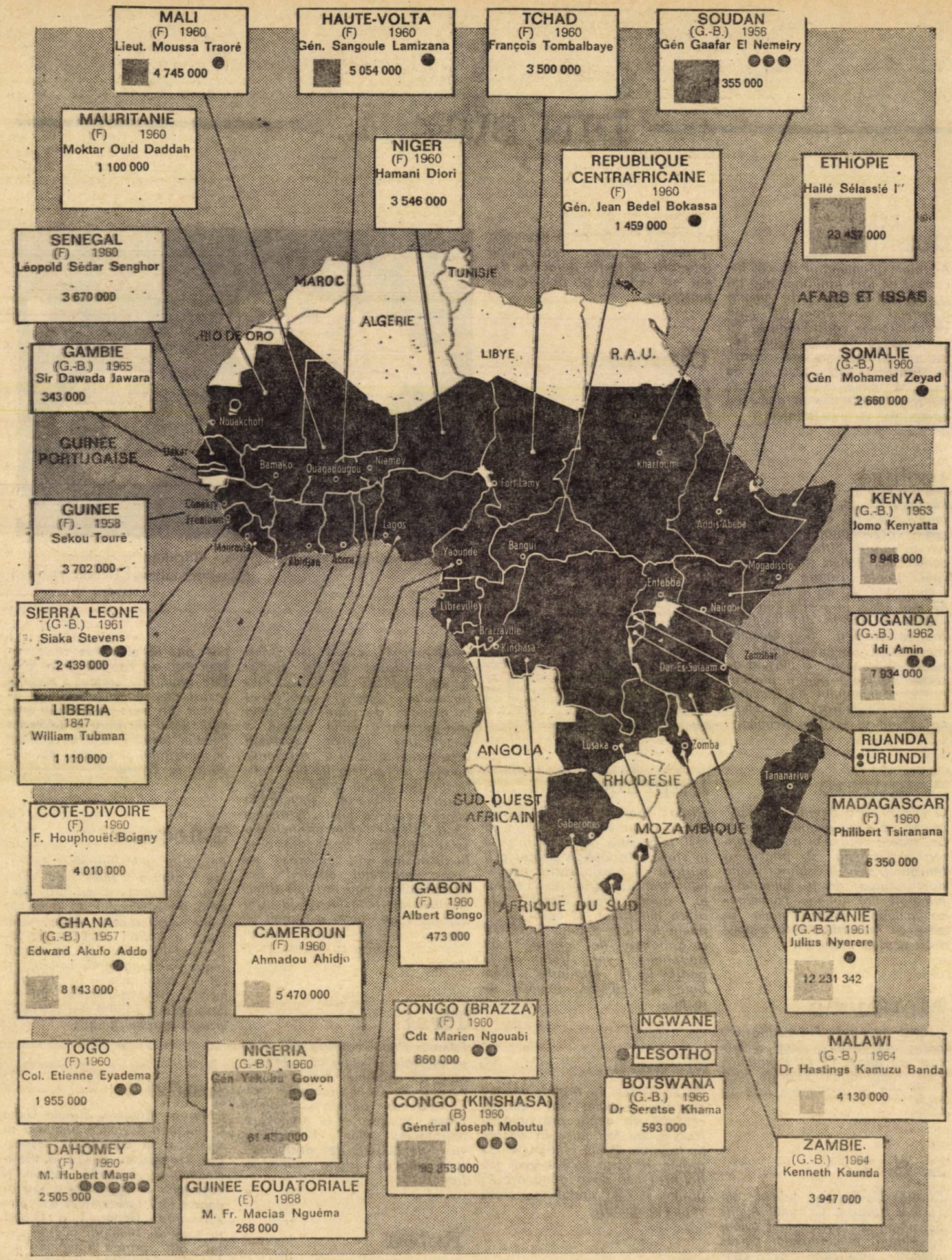

Reproducem după săptămînalul „L'Express" o hartă politică a continentului african. Pentru țările Africii negre, casetele alăturate indică următoarele date : denumirea statului ; anul cuceririi independenței și, între paranteze, țara căreia îi aparținea anterior, sub regimul colonial (G.B. = Marea Britanie ; F = Franța ; B = Belgia ; E = Spania) ; șeful statului ; numărul populației (în dreptul pătratului) ; lovituri de stat (indicate de bulinele negre).

Succintă anamneză

State moderne, structuri sociale arhaice

Prezervarea unității naționale

Etapă tranzitorie

MILITARII PE SCENA POLITICĂ AFRICANĂ

Recenta lovitură de stat militară din Uganda a atras din nou atenția opiniei publice internaționale asupra a ceea ce diverși observatori numesc „ascensiunea regimurilor militare" în unele țări africane. În istoria postbelică a continentului se remarcă, într-adevăr, pe de o parte frecvența destul de mare a loviturii de stat ca metodă de schimbare a guvernelor (41 pînă acum, finalizate sau nu), pe de alta, prezența preponderentă a șefilor militari în fruntea acestor acțiuni și a regimurilor instaurate prin intermediul lor. Dar statistica nu sugerează decît un aspect al realităților și anume faptul că în unele state tinere ale Africii, din cauze pe care vom încerca să le înfățișăm, structurile politice nu parcurg linii de dezvoltare uniformă, diferențiindu-se de la caz la caz, în funcție de condiții și împrejurări specifice. Implicația cea mai lesne de degajat dintr-o asemenea evoluție este că uneori intrarea în scenă a conducătorilor militari constituie simptomul unor crize politice, economice sau sociale (cîteodată toate laolaltă, avînd în vedere strînsa legătură dintre ele) în care pot să intervină, cu o pondere inegală, de altfel, curente felurite ale ambianței continentale și internaționale. În acest context pare a se înscrie de altfel și faptul că dezvoltarea de sine stătătoare a multor tinere state africane are, datorită bazei de pornire a majorității lor — situația de foste colonii — anumite interdependențe cu interesele majore ale unor grupuri monopoliste din țări occidentale care rămîn deocamdată principalii consumatori ai materiilor prime și produselor agrare autohtone, precum și furnizorii cei mai importanți de capitaluri, tehnică și produse industriale. Influența respectivelor interese se manifestă, în primul rînd, prin inechitatea funciară a termenilor schimbului economic, una din sursele crizelor de creștere internă și ale confruntărilor externe ale multor state de pe continentul negru.

■

Pentru înțelegerea realităților politice africane, criteriile de referință sînt de o însemnătatea capitală. Vizitatorul de pe alt continent nu va găsi lesne modele de comparație cu lumea deosebit de diversă a Africii, care a ieșit la lumină, după decolonizare, marcată de rănile sîngerînde ale secularei tragedii coloniale. Aproape patru veacuri, traficul de sclavi a estorcat continentului circa 100 de milioane de oameni aleși dintre cei mai sănătoși, viguroși și inteligenți, partea cea mai bună a substanței sale vitale. Exploatarea colonială a degradat structurile tradiționale, a alienat producătorii, a redus la statutul de iloți populații venerabile, a frînat enorm evoluția civică și politică. Economia posesiunilor a fost orientată exclusiv în interesul metropolelor și pusă astfel într-o stare de dependență atît de strictă, încît efectele ei se pot observa și astăzi în dificultățile, uneori imense, pe care le întîmpină eforturile de degajare ale țărilor africane. Pe această linie de start, instituționalizarea independenței prezintă însă diferențe notabile de la o zonă la alta a continentului, în funcție mai ales de contextul politic în care s-a desfășurat. Acolo unde — ca în Algeria — ea a fost rezultatul unor lupte de anvergură, modelele viitoarei societăți s-au forjat în opoziție cu ceea ce putea oferi metropola din acest punct de vedere. În schimb, în alte regiuni, acordarea independenței a demarat prin instaurarea unui sistem politico-social avînd elemente proprii modelului fostei metropole, cu adaptările de rigoare. Plantarea unui mecanism statal de tip modern avea însă drept teren o colectivitate umană diferită, ale cărei afinități cu noul model de organizare socială abia trebuiau puse de acord, lucru care în practică nu se dovedește pe deplin realizabil. Acest stat reprezenta la început împlinirea unei aspirații — independența politică și speranța împlinirii alteia, tot atît de importantă — independența economică și ameliorarea condițiilor de existență.

■

Apariția unui stat modern într-o comunitate arhaică, zdruncinată și traumatizată, ridică desigur probleme de o mare complexitate. Cert este că, noua organizație statală reprezintă începutul și nu termenul unei mișcări sociale care l-a creat, iar rostul ei este de a organiza și conduce transformările sociale și politice inerente dezvoltării de sine stătătoare.

Țelul general pe care noile state își propun să-l realizeze include în conținut această societate modernă care se caracterizează prin : industrializare puternică, agricultură intensivă, comunicații moderne, cultură științifică și literară, urbanizare, participare pe bază de egalitate la schimburile economice internaționale, crearea unei economii independente.

După decolonizare, liderii politici ai unor state și-au propus programe de reforme denumite socialiste care constituiau o manifestare a repulsiei, destul de răspîndită față de capitalism, și firești la oameni ce nu pot uita legătura de natură dintre capitalism și colonial sm. Aspirația de a crea un model original de organizare socială, adaptat condițiilor concrete, tradițiilor istorice și deprinderilor mentale din fiecare țară anima straturile active ale populațiilor. În Egipt, Ghana, Zambia, Mali, Tanzania regimurile instaurate se orientau în acest sens, chiar dacă deosebirea față de ceea ce în Europa și Asia reprezintă socialismul devenit orînduire socială era notabilă. În noul profil politic al Africii s-au înscris, de asemenea, țări ca Algeria, Congo (B), Libia.

În afara structurilor sociale arhaice, tinerele state africane, îndeosebi cele de la sud de Sahara, au moștenit și altceva de la era colonială : propriile lor fruntarii. Imaginea cartografică a continentului este, cu unele diferențe, cea creionată de faimosul congres de la Berlin (1878), unde puterile coloniale au procedat la împărțirea „definitivă" a posesiunilor și zonelor de influență din restul lumii. Bineînțeles, criteriile care au stat la baza acestei repartiții n-aveau nimic de-a face cu interesele, aspirațiile și profilul social al popoarelor africane, considerate de metropole simple turme umane, bune doar să producă pentru a spori acumulările țărilor „avansate" și întreprinzătoare. Astăzi, ori de cîte ori comentează crizele din Africa, unele ziare occidentale nu uită să sublinieze contradicțiile tribale, ba chiar să amintească „ordinea" și „pacea socială" ce domneau pe vremea cînd continentul era „administrat" de metropole. Ca și cum triburile, prin însăși natura lor, ar fi generatoare de contradicții și de înfruntări sîngeroase. Toate acestea se integrează perfect în viziunea discriminatorie despre popoare profesată de metropole nu numai în politică, ci și în expresiile lor culturale — istorie, filozofie, drept și alte științe umaniste — viziune ce consideră de la sine înțeles că occidentul Europei reprezintă elita umanității, partea ei superioară din punct de vedere intelectual, moral și economic, într-un cuvînt „civilizația", în vreme ce comunitățile tribale constituiau „înapoiații", „primitivii" sau „neevoluații". Cert este că, datorită modului cum abordau problemele popoarelor dominate, administrațiile colonialiste au deformat datele reale de la care a pornit accesul populațiilor cu organizare socială arhaică la dezvoltarea modernă.

■

Consecința acestor premise și concepții asupra arenei politice interne din țările de la sud de Sahara a fost că unele regimuri s-au aflat în fața unei pluralități de interese care s-au cristalizat în grupuri de presiune, acestea acționînd nu ca elemente ale unei națiuni unitare, ci ca entități cvasiseparate. Dacă mai adăugăm diferențele între ponderea pe care diversele grupări tribale o aveau în cadrul aceluiași stat și rezistența inevitabilă a conducătorilor tradiționali față de înnoiri, imaginea se completează cu factori care explică în mare parte evoluția ulterioară a lucrurilor. Pornind de la asemenea condiții, regimurile instaurate la dobîndirea independenței au văzut, în edificarea și prezervarea unității naționale, una din misiunile lor principale. Concentrarea puterii și încadrarea tuturor componentelor sociale și etnice într-o structură politică unitară erau socotite condițiile decisive ale stabilității de care depindea pînă la urmă dezvoltarea economică și socială. Numai că, în unele dintre țările unde au apărut crize și lovituri de stat militare, această structurare nu

→

absorbise suficient păturile fundamentale ale populației care ar fi trebuit să constituie baza de masă a respectivelor regimuri și a căror activizare politică ar fi creat un climat propice transformărilor radicale. În unele țări, ca de exemplu Volta Superioară, Libia, regimurile militare s-au instaurat cu sprijinul unor mișcări de protest care cuprindeau pături importante ale populației, nemulțumite de politica fostelor guverne.

În Congo (B), după eliminarea regimului reacționar al lui Fulbert Youlou (1963), și după un șir de frămîntări interne în anii următori, s-a instaurat un nou regim politic care imprimă țării o orientare progresistă, antiimperialistă, cu audiență în mase. Instabilitatea din Congo (K) pînă la venirea președintelui Mobutu, militar de carieră, era de fapt o situație creată de jocul politic care se desfășura în sfera „elitelor". Instaurarea noului regim a însemnat un factor de stabilitate necesar dezvoltării pe planuri multiple a țării.

Dependența de comerțul exterior și de sprijinul tehnic al țărilor industrializate pune noilor state probleme foarte complicate, îndeosebi în condițiile presiunii exercitate pe piața materiilor prime de marii consumatori mondiali. Așa se face că unor întîrzieri în acțiunea de depășire a structurilor arhaice, li se adaugă ritmul încă lent al industrializării, singura în măsură să stimuleze remodelarea treptată a societăților din țările africane independente.

Faptul că masa de bază a locuitorilor este reprezentată de producătorii ocupați în economia rurală de subsistență, iar la orașe o populație, de multe ori pletorică, viețuiește insuficient integrată în angrenajele de producție moderne, limitează posibilitatea organizațiilor politice orientate spre schimbări mai radicale de a antrena în arena civică forțe suficiente spre a impune aceste schimbări. În acest sens, mulți observatori relevă faptul că în unele țări de pe continent forțele sociale progresiste sînt nevoite să-și desfășoare lupta în condițiile unei organizări politice încă insuficient de dezvoltate, situație datorată și limitărilor impuse pe alocuri în dezvoltarea democratică a vieții sociale ; la toate acestea se adaugă, ca un factor permanent, presiunea neslăbită și influențele cercurilor neocolonialiste.

■

În funcție de toți acești factori de ordin general și de nuanțele locale specifice, intervenția conducerilor militare în afacerile statului care, pe plan internațional nu sînt o noutate, se înfățișează, în unele țări africane, ca o formă temporară de soluționare a unei situații date și nu ca o etapă obligatorie în dezvoltarea lor ; o arată faptul că o serie de state nu au înregistrat deloc asemenea intervenții, iar unele, unde există regim militar, au început să promoveze, pe scări diferite, participarea miniștrilor civili și chiar pregătirea condițiilor de instaurare a unor guverne civile pe calea alegerilor.

Aplicînd de regulă modelele clasice, statele noi ale Africii și-au format forțe militare ale căror misiuni nu se deosebesc de cele îndeobște cunoscute : apărarea de ingerințe externe, menținerea ordinii interne. Acolo însă unde independența a fost rezultatul unei lupte armate împotriva metropolelor, organizația militară se identifică în cea mai mare măsură cu forțele politice care au dus această luptă. Cu unele excepții, forțele militare ale statelor africane sînt modeste, iar alocările bugetare destinate lor, păstrînd proporțiile, sînt ceva mai mici decît în alte țări în curs de dezvoltare. Nivelul de dezvoltare a forțelor armate este determinat de acorduri prevăzînd furnizarea de asistență militară de către fostele metropole unora din țările africane asociate. În felul acesta, fostele metropole își rezervă o însemnată pîrghie întru perpetuarea relațiilor speciale cu fostele lor posesiuni.

Pe de altă parte, forțele armate autohtone însile sînt în marea majoritate a cazurilor încadrate cu ofițeri și subofițeri pregătiți în școli militare metropolitane, unii din ei fiind chiar veterani ai războaielor coloniale din Vietnam, Algeria etc. Situația materială a armatelor, fără a fi exagerat de disproporționată în raport cu restul populației, este la un nivel destul de ridicat pentru a exercita o atracție asupra forțelor de muncă disponibile, mai cu seamă că serviciul militar nu este pretutindeni obligatoriu, ci alcătuit din angajați plătiți. Din enumerarea acestor factori caracteristici, nu se poate, bineînțeles, conchide că armatele în cauză ar reprezenta un canal determinant pentru influența fostelor metropole. Puține țări ale lumii sînt astăzi producătoare de armamente necesare unei ar-

PRINCIPALELE LOVITURI DE STAT MILITARE ÎN AFRICA

TOGO 1963

Un grup de ofițeri îl asasinează pe președintele Sylvanus Olympio, care este înlocuit de Nicolas Grunitzki. În 1967 Grunitzki este răsturnat de armată. Generalul Etienne Eyadema devine șeful statului.

GABON 1964

Președintele Leon Mba este scos din funcție de un grup de militari și reinstalat în același an

CONGO (Kinshasa) 1965

La 25 noiembrie, generalul Joseph Désiré Mobutu îl înlocuiește la președinția Republicii pe Joseph Kasavubu și își atribuie toate puterile. În alegerile prezidențiale din 1970, este ales președinte al Republicii Democratice Congo

REPUBLICA AFRICA CENTRALĂ 1965

În noaptea de 31 decembrie, o lovitură de stat militară răstoarnă pe președintele David Dacko și instalează în magistratura supremă pe colonelul (azi generalul) Jean Bedel Bokassa. Ulterior, este format un guvern alcătuit din militari și civili.

VOLTA SUPERIOARĂ 1966

La 4 ianuarie, o încercare de forță între sindicate și președintele Maurice Yameogo determină un grup de ofițeri să abroge constituția și să interzică partidele politice. Șeful statului devine generalul Sangoulé Lamizana. Noul regim prevede o revenire treptată la formele de guvernare civilă.

NIGERIA 1966

După lovitura de stat din ianuarie, care aduse la cîrmă pe generalul Ironsi, asasinarea acestuia angrenează frămîntări ce urmau să zguduie Nigeria. În fruntea regimului vine generalul maior Yakubu Gowon, sub conducerea căruia secesiunea biafreză este lichidată și prezervată astfel unitatea națională a statului.

BURUNDI 1966

În timp ce regele Ntare V se afla în străinătate, căpitanul Michel Micombero, sprijinit de forțele armate, proclamă la 28 noiembrie Republica, după ce în același an contribuie la răsturnarea suveranului M w a m i Mwambutsa IV, tatăl lui Ntare. Devenit colonel, Micombero este șeful noului stat republican.

SIERRA LEONE 1967

La 23 martie, un grup de subofițeri deposedează de putere pe colonelul Joseph Smith, instalat cu cîteva zile înainte printr-o lovitură de stat militară. Guvernarea este încredințată primului ministru civil Siaka Stevens.

CONGO (Brazzaville) 1968

Președintele Alphonse Massemba-Débat dizolvă Adunarea Națională, în condițiile unei situații sociale și politice dificile dar, incapabil să-și mențină autoritatea, se retrage. Devenind arbitrul situației, armata îl recheamă pe Massemba-Débat dar, la 15 septembrie, un grup de ofițeri înființează un Consiliu al Revoluției și abrogă Constituția. Este instituit un guvern provizoriu condus de căpitanul Alfred Raoul. La 30 decembrie, același an, comandantul M a r i e n Ngouabi devine șeful statului, Alfred Raoul rămînînd prim-ministru.

MALI 1968

În timpul absenței din Capitală a președintelui Modibo Keita, o juntă militară îl destituie. Un comitet militar condus de locotenentul Mussa Traore și de căpitanul Yoro Diakite ia frînele guvernării. La 7 decembrie, Traore devine șeful statului.

SUDAN 1969

La 27 mai, mareșalul Abdul, care ajunsese la putere printr-o lovitură de stat este răsturnat. Se formează un guvern care cuprinde elemente militare și civile. Șeful statului devine generalul Gaafar El Numeiry.

LIBIA 1969

Un comandament militar revoluționar îl răstoarnă pe regele Idris și instaurează un regim republican, al cărui șef este colonelul Gadhafi.

DAHOMEY 1969

În nouă ani, opt șefi de stat sînt schimbați. La 10 decembrie 1969 are loc a patra lovitură de stat, în cursul căruia un grup de ofițeri îl destituie pe șeful statului, dr. Emile Derlin Zinsou, instalat de aceleași forțe în iunie 1968.

SOMALIA 1969

În octombrie, după asasinarea președintelui Ali Shermake, un grup de ofițeri îl destituie pe primul ministru Ibrahim Egal și își asumă întreaga putere. Un Consiliu Suprem al Revoluției pregătește o nouă Constituție. Generalul Mohammed Zyad devine șef al statului.

ARMATELE ȚĂRILOR AFRICANE
O problemă care reclamă o tratare diferențiată

mate moderne, din care pricină importul este larg răspîndit pe glob. Nu-i mai puțin adevărat însă că această situație oferă posibilități de ingerințe și influențe.

Intrarea militarilor în arena politică atestă și o realitate de ordin psiho-social : interesul firesc al unora dintre ei pentru destinele statelor pe care sînt chemați să le prezerve. Acest interes este explicabil acolo unde statutul independenței este de dată recentă și se pun probleme atît de serioase ca în țările africane. Un ofițer superior francez, care a instruit cadrele militare ale unor state de la sud de Sahara, nota următoarele : „Experiența mea la Fréjus (localitate franceză unde se făcea instruirea — n.n.) îmi arată în cît de mare măsură îi preocupă pe elevi viitorul țărilor lor". (Citat de Yves Bénot, în „Idéologies des indépendences africaines", Edit. François Maspero, Paris 1969). O conștiință națională formată și propriile lor concepții politice pot sta uneori la originea intervenției militarilor în afacerile publice.

În acest context și ținînd seama de faptul că într-un număr de state africane viața socială prezintă caracteristici specifice, observatorii politici remarcă faptul, că, în imensa majoritate a cazurilor, loviturile de stat militare din Africa nu s-au soldat nici cu ciocniri sîngeroase și nici cu represiuni masive.

Desigur, cauzele și condițiile care au determinat intervenția militară în afacerile statului și primenirea magistraturilor se deosebesc de la o țară la alta și de la o perioadă la alta. În general, observatorii politici au relevat faptul că aproape toți liderii militari veniți la putere au declarat solemn că rolul lor este să pregătească terenul în vederea revenirii la un regim civil constituțional. Lucrurile s-au petrecut astfel într-o serie de țări, printre care Gabon, Ghana și se pare chiar în Uganda (potrivit promisiunilor generalului Idi Amin). Pe de altă parte, regimurile instaurate prin lovituri de stat militare n-au de regulă un caracter exclusiv militar. În unele țări funcțiunea supremă este în mîini militare, în vreme ce guvernele sînt încadrate cu miniștri civili ; în altele, ca de pildă în Congo (Kinshasa), cu toate că președintele Mobutu este general, el se înfățișează la ora actuală, investit fiind de votul corpului electoral, ca un președinte civil, care conduce un guvern civil, păstrînd în același timp și autoritatea supremă asupra armatei.

Totuși, lucru remarcat de numeroși observatori, loviturile de stat militare în țările africane de la sud de Sahara au modificat treptat tendințele politice din unele din aceste țări. În acest sens ultima din ele, cea din Uganda, se petrece aproape simultan cu înfruntarea de la sesiunea Commonwealthului în legătură cu Africa de Sud, înfruntare în cadrul căreia șefii de stat ai Zambiei, Tanzaniei și Ugandei au fost deosebit de fermi în condamnarea deciziei luate de guvernul Heath de a vinde arme Pretoriei. Datele sînt insuficiente pentru a preciza orientarea noului guvern ugandez.

■

În căutarea soluțiilor proprii și a unei stabilități sociale de care au absolută nevoie pentru a-și asigura dezvoltarea pe calea independenței și progresului, țările africane trec prin frămîntări politice generate în parte și de situația deosebită de la care au abordat noul lor statut istoric. Evoluția acestor țări a fost și continuă să fie urmărită cu interes de observatorii politici și de cercurile largi ale opiniei publice mondiale, date fiind rolul și ponderea crescîndă a participării tinerelor state independente de pe continentul african la desfășurarea relațiilor internaționale, la dezbaterea și rezolvarea problemelor majore contemporane.

Ion FLORESCU

SEUL: REPRESIUNI ȘI TEROARE

Politica de represalii și teroare a administrației marionetă de la Seul, îndreptată împotriva forțelor democratice și patriotice din partea cotropită a Coreei, a înscris recent noi acte de natură să stîrnească oprobriul opiniei publice mondiale. Patriotul Kim Youn Hy a fost asasinat în mod samavolnic în închisoarea din Seul. Kim Youn Hy făcea parte din grupul celor 14 patrioți sud-coreeni arestați de junta militară a lui Pak Cijan Hi. În urma procesului înscenat la începutul anului, 6 patrioți din acest grup au fost condamnați la moarte, iar ceilalți la muncă silnică pe viață. Aceasta, pentru simplul motiv de a fi opus o rezistență fermă și curajoasă împotriva administrației locale, a scindării țării și ocupației străine.

Este știut că, după semnarea armistițiului de la Panmunjon, în 1953, starea de vasalitate a Coreei de sud s-a accentuat și mai mult, această regiune devenind o vastă bază militară străină, implicit un focar de tensiune și încordare, de provocări și amenințări la adresa R. P. D. Coreene, a păcii și securității în Extremul Orient și în lume. Populația sud-coreeană, pe umerii căreia apasă povara cheltuielilor militare din ce în ce mai mari și care suportă direct consecințele crizei economice și ale șomajului, își exprimă tot mai hotărît opoziția față de politica reacționară a juntei militare. În ciuda persecuțiilor și a terorii, rezistența maselor populare sud-coreene, a forțelor democratice și progresiste, cunoaște un continuu avînt. Ea se manifestă pe un front larg, împotriva regimului lui Pak Cijan Hi ca și a prezenței americane pe teritoriul Coreei de sud (prezență fără de care administrația de la Seul nu ar putea supraviețui). Nu o dată, alături de greve și demonstrații, de acte de sabotaj și răspîndirea de manifeste, rezistența a căpătat forme ale luptei armate, dînd grele lovituri trupelor marionetă cît și celor de ocupație.

Cu aceleași sentimente de solidaritate cu care a stat alături de poporul coreean în timpul luptei sale eroice împotriva agresiunii imperialiste americane, opinia publică din țara noastră protestează cu hotărîre împotriva noilor acte reprobabile ale administrației de la Seul, se pronunță pentru anularea sentinței samavolnice care amenință viața patrioților sud-coreeni. Mai mult decît oricînd se dovedesc imperios necesare retragerea trupelor americane din Coreea de sud, încetarea oricărui amestec în treburile poporului coreean, respectarea dreptului său sfînt de a-și hotărî singur soarta, fără nici un amestec dinafară, în conformitate cu voința și idealurile sale.

I. N.

FILIPINE

IEȘIRE DIN ECLIPSĂ?

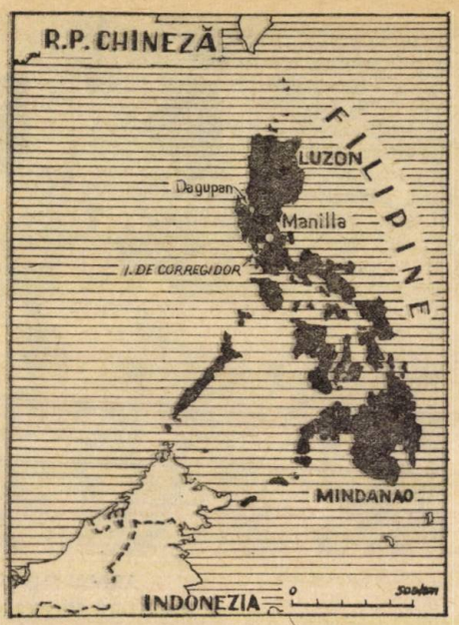

Mesajul despre „starea națiunii", pe care președintele filipinez îl prezintă periodic în fiecare ianuarie a unui nou an, este numai una din stipulațiile constituției Republicii Filipine. Deși puterea legislativă — Senatul, Camera Reprezentanților, Congresul — puterea executivă (președintele), Curtea Supremă — pentru a nu mai aminti de corporațiile economice — funcționează în genul instituțiilor similare din S.U.A. mai toate coordonatele sociale și istorice din Filipine sînt altele. O serie de factori incită astăzi din partea observatorilor un interes deosebit pentru programul enunțat în mesajul prezidențial filipinez. Sînt factori care îndreptățesc cîteva întrebări aproape unanim puse : Încotro se îndreaptă Filipine ? Spre o afirmare în lumea realităților contemporane ? Mai departe de mesajul prezidențial se poate întrevedea o deplină ieșire din eclipsă ?

Instalați în 1565 în arhipelagul filipinez, spaniolii au făurit timp de mai bine de trei secole un imperiu catolic în care puterea și pămînturile se aflau sub stăpînirea ordinelor monastice și în care injustițiile civice au modelat o mentalitate existentă încă și astăzi. Revoltele de la sfîrșitul veacului trecut și, mai ales, înfringerea Spaniei în războiul hispano-american au determinat cedarea teritoriului Statelor Unite, la 10 decembrie 1898, prin Tratatul de la Paris. Noi tratate încheiate de S.U.A. cu Spania — la 7 decembrie 1900 și cu Marea Britanie — la 2 ianuarie 1930 — au fixat limitele statului de astăzi. Ocupat în timpul ultimului război mondial de japonezi, arhipelagul este eliberat de mișcarea națională Huk și de forțele americane din Pacific și obține, constituțional, independența la 4 iulie 1946. Ulterior, acordurile din 1946 și 1956 încheiate cu S.U.A. leagă puternic republica de interesele nord-americane.

„U tang no loob"

În tagaloga, limba națională filipineză, „u tang no loob" este aproape chintesența unui cod civic, guvernînd toate raporturile dintre oameni. „U tang no loob" vrea să spună că pentru orice serviciu, oricare ar fi natura și însemnătatea sa, trebuie acordat un altul în schimb. Păstrat în esența sa pozitivă și veche numai în rîndul omului obișnuit, principiul se deformează la un anume nivel : latifundiari, unii guvernatori ai provinciilor, anumiți politicieni, oameni care au puțină avere și puțină putere întrețin un corp mai mic sau mai mare de indivizi care formează „garda personală" și care profită din plin de avantajele poziției sociale a stăpînului și care, evident, își riscă mai puțin decît s-ar părea viața, ori chiar de loc, dar care sînt pregătiți pentru a-și sprijini protectorul în orice înfruntare cu adversarii ; a căror situație e de departe de invidiat în comparație cu a mulțimilor de cultivatori ai pămîntului sau chiar de șomeri ; cărora nu li se aplică întotdeauna prevederile legilor. În aceste condiții, se întîmplă uneori ca o familie să dețină posturi influente într-o regiune sau într-o insulă : un membru al familiei este guvernator, un altul primar, un al treilea șeful poliției ș.a.m.d. Se spune că familia e cu mult mai cuprinzătoare decît în alte colțuri ale lumii pentru că din ea fac parte toți înrudiții prin sînge, prietenii lor și, de ce nu ? uneori și prietenii prietenilor lor. „U tang no loob" învește mîntează salutul, curtoazia, lucrul și viața de fiecare zi dar capătă un alt sens în anumite pături sociale.

FERNANDO MARCOS
O politică mai realistă

Observatorii vieții filipineze remarcă de altfel că această situație, pe cale de remediere, își găsește în bună măsură explicația și în condițiile geografice specifice, care îngreunează legăturile dintre populație și administrație la scara celor 7000 de insule în care 37 milioane locuitori vorbesc 87 de dialecte. Pentru plantatorul de orez sau de trestie de zahăr sau pentru aborigenul care doboară, cojește și transportă arbori din miezul insulelor la țărmuri, conducător e „protectorul" direct ori cea mai apropiată personalitate politică. Din aceste motive, nu toți știu ce se întîmplă în capitala țării, Manila, aflată în insula mare Luzon, la aceasta contribuind depărtarea și mijloacele de comunicație insuficiente.

În insulele mari, însă, Luzon și Mindanao și la Manila mai cu seamă se desfășoară o activitate politică febrilă. Mai puțin luptă de partide, pentru că între partidul naționalist și partidul liberal (căruia îi aparține Fernando Marcos) diferențele de program nu sînt substanțiale.

Fiind reales, după cum se știe, în noiembrie 1969 în funcția prezidențială, Fernando Marcos, prezentat drept un „Kennedy filipinez", a început să adopte o politică mai realistă chiar din primele momente ale exercitării noului mandat, mai realistă față de situația anterioară și în primul rînd față de situația economică a țării și de relațiile cu lumea dinafară.

Philippines first *)

Emiterea sloganului național — „Philippines first" („Filipine mai întîi") — a îngrijorat o bună parte din reprezentanții cercurilor economice nord-americane care, la gîndul unei posibile

*) În Filipine limbile engleză și tagaloga sînt oficiale

întreruperi a „relațiilor speciale" au evitat angajarea în vreun fel în dezvoltarea economică a arhipelagului. Legea Bell din 1946 preciza că „dreptul de a dispune, a exploata, a dezvolta și a utiliza toate pămînturile arabile sau împădurite, sau minele de domeniu public, păturile de apă, mineralele, cărbunele, petrolul și celelalte uleiuri minerale, toate forțele de energie și orice resurse naturale ale Filipinelor, precum și dreptul de a gira un serviciu de utilitate publică va putea fi exercitat, în cazul în care poate fi exercitat de cineva, de către cetățeni ai Statelor Unite și întreprinderi comerciale de orice formă aparținînd cetățenilor Statelor Unite sau dirijate sau controlate, direct sau indirect, de către ei, în același fel și în aceleași condiții cu acelea impuse cetățenilor filipinezi". În condițiile acestui tratament aparte, de deplină egalitate cu cetățenii și instituțiile autohtone, corporațiile nord-americane au pătruns adînc în economia filipineză menținînd caracterul predominant agricol. Investițiile americane se ridică la aproape un miliard dolari (aproape în întregime în extracții și comerț) ; proprietățile americane valorează aproximativ 600 de milioane dolari ; cercurile economice americane controlează total 800 de întreprinderi și participă în activitatea altor 400.

Forțele progresiste ale țării, conștiente de dezavantajele „relațiilor speciale", au generat o mișcare de reforme. Analiza situației economice a țării care stabilea că, în ritmul actual de dezvoltare, „Filipinelor le-ar trebui 300 de ani pentru a atinge nivelul de trai existent în Japonia în 1966", a determinat o afirmare mai hotărîtă a tendințelor de reconsiderare a „relațiilor speciale". Demonstrațiile antiamericane și mai ales discuțiile din parlament apar astfel ca manifestare a evoluției spre independență deplină și progres economic rămase într-un stadiu de promisiuni electorale în ultimii douăzeci de ani. Așa cum ar reieși, de altfel, dintr-o serie de luări de poziții — oficioase dar și oficiale — a apărut necesitatea unei anume distanțări de politica de strictă aliniere cu Statele Unite, deci, implicit, a unei autonomii manifestate cu tot mai mare amploare în Filipine. În mod logic s-a dezvoltat ideea că asemenea perspectivă ar facilita o marjă mai mare de acțiune pentru autorități, în sensul dezvoltării unor relații comerciale și culturale cu alte țări occidentale precum și cu statele socialiste. Guvernul filipinez nu se arată dispus la reînnoirea acordului care va expira în 1974 și președintele Marcos a înclinat în mai multe rînduri, anul trecut, spre introducerea unor restricții în pătrunderea și repatrierea capitalului străin pentru formarea unor organisme care să se manifeste mai eficient în mobilizarea capitalurilor din interior, iar în urma demonstrațiilor din iarna trecută, a remaniat guvernul numind în funcțiile ministeriale tehnicieni. „Filipinele mai întîi" — pentru că, în ciuda bogățiilor naturale uriașe — fier, aur, nichel, petrol, argint, cupru, păduri ; zone cu cîte două recolte de orez anual, plantații de trestie de zahăr și bananieri — dezvoltarea economică rămăsese mult în urma speranțelor generate de obținerea independenței. Firmele americane nu au riscat angajarea — și cu atît mai puțin în ultimii ani — în implantarea unor ramuri industriale cu perspective mai îndepărtate de profit. În acest context, autoritățile acordă o atenție deosebită și situației create de explozia demografică. În numai un deceniu, în Filipine populația a sporit de la 27 milioane (1960) la 37 milioane de locuitori (1970) — un procent anual de 3,5 la sută, unul din cele mai mari din lume.

Reconsiderări externe

Demonstrațiile antiamericane și tendința guvernului de a se îndepărta de Statele Unite sînt și mai manifeste în problemele militare. În Filipine există, în virtutea acelorași acorduri, 36 de baze militare americane — mai importante fiind Sangley Point (lîngă Manila), Subic Bay (amîndouă baze navale) și Clark (aeriană). Demersurile din 1967 pentru revizuirea statutului lor, rămase fără vreun rezultat, au fost reluate anul trecut cu mai multă insistență. Mai mult decît atît : militarii și consilierii americani (în număr de 40 000) sînt acuzați de aroganță și de urmărirea căpătuirii personale. „Dacă ar vrea să afle de ce se îndepărtează de America prietenii săi — declara într-o formă atenuată ambasadorul filipinez la Washington — Administrația americană ar trebui să studieze cu mai mare atenție biografia și modul de a gîndi al multora dintre reprezentanții săi de la bazele militare din străinătate". În această apropiere mai realistă de starea prezentă a națiunii — în care este pusă în discuție și ieșirea Filipinelor din pactul S.E.A.T.O. — președintele Marcos a hotărît în urmă cu cîteva luni rechemarea forțelor filipineze care luptau în Vietnam.

„Philippines first" presupune și rezolvarea disputelor și divergențelor religioase din cadrul statului. 80 la sută din locuitori sînt catolici, dar în mai multe insule din sudul arhipelagului trăiesc patru milioane de musulmani ale căror aspirații și necesități au fost neglijate în trecut. Guvernul de la Manila nu dorește nicidecum îndepărtarea acestor locuitori. S-ar părea că o soluționare constituțională se preconizează pentru luna iunie. „Dar — scria «Le Figaro» — chiar politicienii nu au vreo idee despre tipul de constituție care ar trebui adoptat. Unii visează un sistem parlamentar după modelul britanic, alții studiază diferite constituții franceze și înclină spre un sistem pe jumătate parlamentar, pe jumătate prezidențial". Cercurile realiste consideră că poporul filipinez are nevoie de o constituție inspirată și legată de realitățile țării.

În contextul preocupărilor naționale de reforme și înnoiri, hotărîrea autorităților filipineze — cunoscută anterior și exprimată categoric în mesajul despre „starea națiunii" de la începutul acestui an — de a continua legăturile și schimburile comerciale și culturale cu țările socialiste și de a trece, în acest an, la stabilirea unor relații diplomatice cu aceste țări apare, pe lîngă mărturia priorității acordate intereselor naționale, drept însemnul unei anume reorientări fundamentate pe realitățile vieții politice internaționale. Paralel, ascendența politică a forțelor de stînga și formarea unui grup de oponenți dintre personalitățile oficiale, grup care se pronunță pentru autonomie internă și externă deplină, a avut ecou în prezentarea proiectului de lege privind legalizarea Partidului Comunist din Filipine — măsură considerată ca îndreptată spre recunoașterea realităților sociale și politice ale acestei țări.

Un rol însemnat în schimbările preconizate de guvern l-a avut mișcarea Huk, reînviată în ultimul timp, care militează pentru adoptarea unui program de reforme sociale, în special agrare, pentru aplicarea unor măsuri democratice generalizate, de care să beneficieze întreaga populație a țării.

Evoluția evenimentelor din Filipine incită observatorii la menținerea în actualitate a interesului pentru această îndepărtată țară insulară.

Stelian ȚURLEA

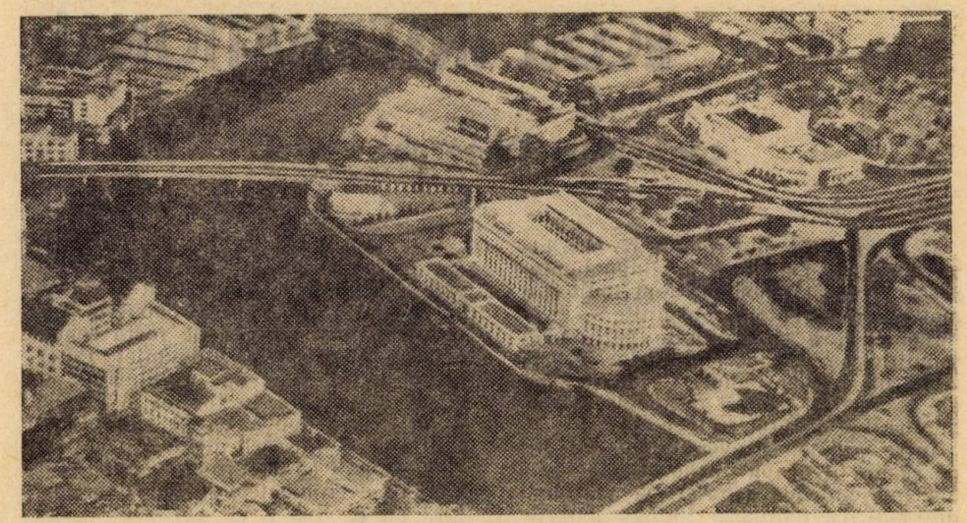

MANILA
Centrul unei evoluții politice semnificative

PE COPERTĂ : Animație tipică a străzii într-o localitate filipineză (Jolo din arhipelagul Sulu)

Luptele muncitoreşti din ianuarie-februarie 1933

1921 1971

SEMNIFICAŢII ŞI ECOU INTERNAŢIONAL

conf. univ. Gheorghe Matei

În viaţa poporului român, ca şi a altor popoare, există — pe lîngă numeroase fapte şi fenomene mai mult sau mai puţin curente şi obişnuite — evenimente rare şi deosebite care, prin semnificaţia şi consecinţele lor, reprezintă nu numai bunuri de mare preţ ale tezaurului istoriei naţionale, dar şi bunuri ale istoriei universale.

Între asemenea evenimente, un loc de seamă îl ocupă memorabilele lupte ale muncitorilor ceferişti şi petrolişti din ianuarie-februarie 1933, organizate şi conduse de Partidul Comunist Român — expresia cea mai vie şi punctul culminant al avîntului revoluţionar din perioada crizei economice dintre anii 1929—1933. Momentul 1933 reprezintă o pagină luminoasă a istoriei de aproape cinci decenii a P.C.R., prilej de evocare — în aceste zile din preajma semicentenarului creării partidului — a drumului său de luptă eroică şi glorioasă pusă în slujba intereselor vitale ale clasei muncitoare, ale poporului român.

Bătăliile proletare de la începutul anului 1933 au dat o lovitură puternică politicii antipopulare duse de cercurile guvernante reacţionare, au frînat ofensiva capitalului autohton şi străin asupra nivelului de trai şi drepturilor maselor muncitoare şi au adus o contribuţie esenţială — într-un context istoric mai larg — la întîrzierea ascensiunii forţelor fasciste pe plan intern.

Aprobate şi susţinute de întreaga muncitorime, de masele populare largi, luptele ceferiştilor şi petroliştilor din ianuarie-februarie 1933 au fost urmarea maturizării treptate şi continue a proletariatului român, a elaborării şi transpunerii în practică de către P.C.R. a unor forme şi metode noi, evoluate, de acţiune. Aceste lupte prezintă o mare însemnătate prin aceea că în pregătirea şi desfăşurarea lor a fost realizată unitatea de acţiune a muncitorilor, indiferent de orientarea şi apartenenţa lor politică, închegîndu-se, sub conducerea P.C.R., un larg front unic muncitoresc.

În cursul marilor lupte revoluţionare din 1933, clasa muncitoare a făcut dovada elocventă că reprezintă năzuinţele întregului popor şi este capabilă să-şi îndeplinească menirea de forţă conducătoare a destinelor României. Puternicele manifestări de solidaritate cu clasa muncitoare, în timpul şi imediat după aceste lupte, ca şi dezvoltarea continuă a mişcării democrat-antifasciste în anii ce au urmat, vădeau elocvent că evenimentele revoluţionare din 1933 au produs o vie răscolire a opiniei publice, care, ca urmare a activităţii mobilizatoare şi îndrumătoare a Partidului Comunist Român, căpăta conturul unei ample acţiuni de preîntîmpinare a pericolelor ce planau asupra ţării.

Eroicele şi glorioasele lupte muncitoreşti din ianuarie-februarie 1933 au avut, însă, nu numai profunde consecinţe pe plan naţional. Ele au avut, totodată, o semnificaţie deosebită şi un larg ecou pe plan internaţional.

Desfăşurîndu-se în plină perioadă de criză economică, criză care a zdruncinat întregul sistem capitalist, şi fiind îndreptate nu numai împotriva capitalului autohton, ci şi împotriva poziţiilor deţinute în ţara noastră de monopolurile şi băncile străine, a pericolului fascismului şi războiului, acţiunile viguroase ale ceferiştilor şi petroliştilor au lovit în politica şi în interesele imperialismului. Importanţa luptelor din 1933 ale detaşamentelor înaintate ale proletariatului român a sporit mult datorită gravităţii momentului internaţional în care ele au avut loc. În împrejurările în care forţele negre ale reacţiunii trecuseră la ofensivă, iar în centrul Europei, în Germania, fusese instaurată dictatura hitleristă, evenimentele din România au avut un puternic efect încurajator, de mobilizare a popoarelor, în primul rînd a clasei muncitoare din diferite ţări, la luptă împotriva primejdiei grave ce le ameninţa. Telurile şi obiectivele funda-

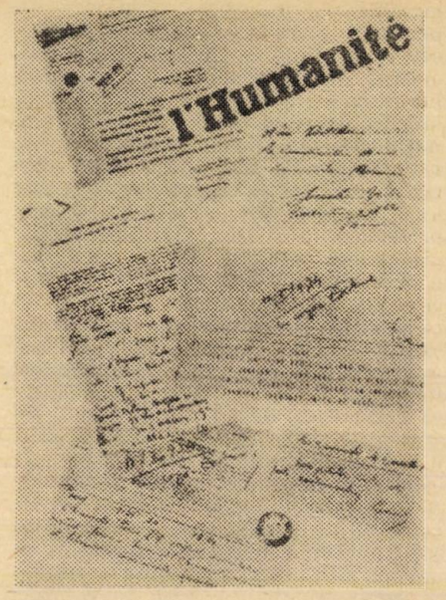

Telegrame de solidarizare cu greviştii trimise de muncitorii francezi

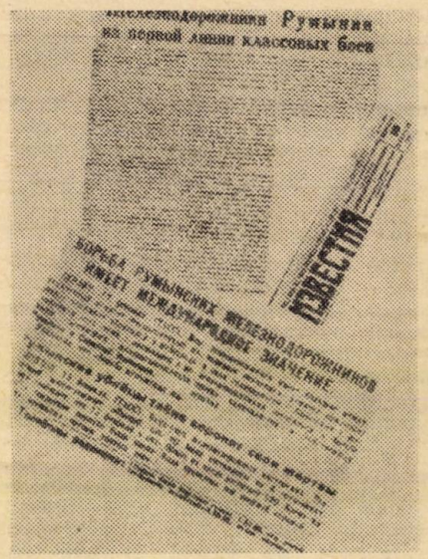

Articole despre luptele ceferiştilor şi petroliştilor români apărute în presa sovietică a vremii

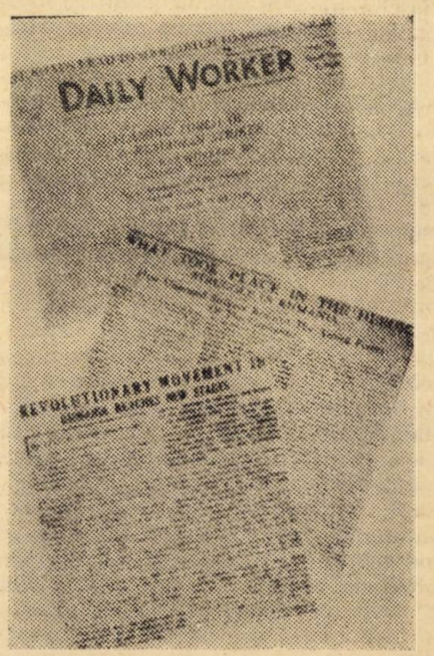

Ziare britanice din 1933 despre evenimentele din România

mentale ale muncitorilor feroviari și petroliști români se identificau cu acelea ale clasei muncitoare și forțelor antifasciste din numeroase țări, iar lupta pentru înfăptuirea lor, în front larg, constituia un exemplu și un semnal pentru toți cei care, pe diferite meridiane, erau grav afectați de ascensiunea forțelor reacțiunii. Înscriindu-se astfel printre primele mari acțiuni ale proletariatului mondial împotriva fascismului după acapararea în Germania a puterii de către naziști, luptele muncitorești din 1933 din România au căpătat o deosebită semnificație internațională, demonstrînd forța invincibilă a clasei muncitoare — ca principal factor al luptei antifasciste — atunci cînd ea acționează în mod unitar și ferm.

Mișcarea muncitorească și progresistă internațională a acordat o înaltă apreciere spiritului de abnegație și combativitate de care a dat dovadă proletariatului român, sub conducerea partidului comunist, formelor și metodelor novatoare folosite, unității cu care a acționat, într-un moment de adevărată răscruce a evoluției situației internaționale.

Reliefînd că muncitorii feroviari români **„dau un frumos exemplu"**, **COMITETUL INTERNAȚIONAL AL MUNCITORILOR FEROVIARI** arăta într-un apel: **„În această perioadă, lupta eroică a feroviarilor români este un semnal. Pentru muncitorii feroviari din toate țările, ea este dovada că forța clasei muncitoare este imensă și de neinvins atunci cînd este unită, avînd la bază frontul unic revoluționar"** [1]

CONGRESUL MONDIAL ANTIFASCIST DIN IUNIE 1933, de la Paris, la care au participat 3 500 de delegați din toate părțile lumii, și-a exprimat de asemenea solidaritatea și simpatia cu lupta proletariatului român. **„Un suflu de admirație pentru eroicii conducători ai muncitorimii române și solidaritate deplină cu ei** — scria în gazeta „Apărarea ceferiștilor" prof. Petre Constantinescu-Iași — **a cuprins întreg congresul, la care erau reprezentați milioane de muncitori manuali și intelectuali. Ca o cinstire a luptelor duse pentru dreptatea cauzei proletare, întreg congresul a cerut ca în Comitetul mondial ce conduce lupta contra fascismului și războiului să fie delegat și un lucrător de la Ateliere Căilor Ferate Române"** [2].

O largă amploare a cunoscut mișcarea de solidaritate cu luptele eroice ale feroviarilor și petroliștilor români în **Franța**. Ziarele muncitorești și progresiste franceze au acordat zile de-a rîndul ample spații informării veridice asupra evenimentelor din România. Cu ocazia luptelor revoluționare din 15—16 februarie 1933, ziarul **„L'HUMANITÉ"**, organul central al Partidului Comunist Francez, a apărut într-o ediție specială, cu lozinca: **„Trăiască Comuna Română. Jos mîinile de pe frații noștri ceferiști și petroliști!"**. Sub titlul **„Lupta revoluționară din România. Baricadele din București"**, Gabriel Peri, mare publicist și unul dintre conducătorii de seamă ai Partidului Comunist Francez, arătînd că **„Revoluția se face auzită"** pe teritoriul României, lansa apelul: **„Nici un proletar francez nu se poate sustrage de la datoria sa de solidaritate activă cu frații lui din România"** [3].

„Feroviari francezi! Lupta feroviarilor români este lupta voastră. Apărîndu-i pe tovarășii din București, apărați propriile voastre revendicări!" — glăsuia organul de presă al muncitorilor feroviari din Franța [4].

La chemarea a mai multor organizații muncitorești, au avut loc pe tot întinsul Franței reuniuni și mitinguri în cadrul cărora au fost adoptate moțiuni de solidaritate cu lupta proletariatului român și de protest împotriva reprimării ei crunte.

Reprezentanți de frunte ai intelectualității franceze și-au unit glasul cu cel al sutelor de mii de oameni ai muncii. Într-o telegramă adresată Consiliului de război al Corpului II armată din București, semnată de Henri Barbusse, Jean Richard Bloch, Paul Vaillant-Couturier, Louis Aragon, Marcel Villard, Paul Signac, Charles Vildac, Elie Varrie și alții se spunea: **„Trimitem eroilor muncitori feroviari din București salutul nostru frățesc, împreună cu calda noastră solidaritate. Protestăm cu indignare împotriva întemnițării lor și împotriva monstruosului proces care le-a fost impus. Jos teroarea albă!"** [5].

Sub egida Federației unitare a muncitorilor din transporturi din Franța a fost editată broșura intitulată **„Lupta muncitorilor feroviari români"**. Recomandînd-o publicului, ziarul **„LA TRIBUNE DES CHEMINOTS"** releva că în paginile ei se vorbește despre **„o bătălie revoluționară care constituie un exemplu"** [6].

Luptele muncitorilor feroviari și petroliști din România, din 1933, au avut un ecou larg în **Uniunea Sovietică**. Oamenii sovietici, care construiau noua orînduire socialistă, și-au manifestat cu tărie poziția de solidaritate cu marile bătălii revoluționare din țara noastră. În centrele feroviare și în alte întreprinderi din U.R.S.S. au avut loc mitinguri de protest împotriva represiunii sîngeroase, antimuncitorești, a guvernanților români. Presa sovietică a publicat multiple articole, reportaje și informații despre desfășurarea evenimentelor din România. Reliefînd amploarea și spiritul combativ al luptelor revoluționare din România, ziarul **„PRAVDA"** concludea că acestea **„sînt menite să joace un rol hotărîtor în istoria poporului român"** [7], iar **„GUDOK"**, ziarul feroviarilor sovietici, aprecia că acțiunile feroviarilor români **„au o importanță extraordinară"**, că ele reprezintă **„o bună școală pentru pregătirea pe mai departe a luptelor..."** [8].

În același timp, ziarele sovietice au relevat amploarea și forța luptei muncitorilor de la marile întreprinderi petroliere din Valea Prahovei. **„Orașul Ploiești și întreaga regiune petrolieră Valea Prahovei sînt transformate într-un lagăr militar"** — consemna **„PRAVDA"**, amintind starea de derută și panica autorităților în fața avîntului vijelios de luptă a muncitorimii petroliste române [9].

Referindu-se la sentința grea pronunțată în procesul intentat conducătorilor luptelor muncitorești din 1933, organele de presă din Uniunea Sovietică arătau că aceasta exprima teama de moarte a burgheziei române în fața mișcării revoluționare crescînde a maselor de oameni ai muncii.

În numeroase orașe ale **Cehoslovaciei** au fost organizate acțiuni în fabrici și uzine, în cadrul cărora au fost adoptate moțiuni de protest împotriva actelor represive ale guvernanților români. În timpul procesului conducătorilor ceferiștilor și petroliștilor, zile în șir au avut loc la Praga, în fața ambasadei române, demonstrații cu prilejul cărora s-a scandat lozinca: **„Libertate muncitorilor români!"** În **Polonia**, ziarul **„TRYBUNA RADZIECKA"** scria că luptele feroviarilor români **„...care ridică baricade pe străzile capitalei au trezit o puternică impresie la Varșovia, în cartierele muncitorești și o mare neliniște în mijlocul burgheziei"** [10]. În **Ungaria**, un manifest al partidului comunist releva că lupta eroică a proletariatului român **„s-a întipărit în amintirea proletariatului mondial ca un exemplu demn de urmat"** [11]. În **Bulgaria**, ziarul **„RABOTNICESKO DELO"** arăta: **„În momentul de față, muncitorii români duc o luptă eroică împotriva atacurilor burgheziei... La București, Ploiești și în toate celelalte orașe din țară, cu toată interdicția guvernului național-țărănesc, au avut loc uriașe mitinguri și demonstrații muncitorești în apărarea organizațiilor legale muncitorești declarate înafara legilor, în apărarea mișcării de clasă a muncitorilor"** [12].

Presa din **Iugoslavia** și **Grecia** s-a ocupat zile în șir de evenimentele din România, relevînd semnificația acestora și pozițiile adoptate față de ele de diferite clase și pături sociale din țările respective. În **Austria**, ziarul **„DIE ROTE FAHNE"**, organ al Partidului Comunist Austriac, sublinia că luptele revoluționare ale feroviarilor și petroliștilor români **„sînt semnalul unor mari evenimente viitoare"** [13]. Totodată, ziarul **„ARBEITER ZEITUNG"**, organ al Partidului Socialist Austriac, nota că, prin forța și curajul de care a dat dovadă **„acțiunea muncitorilor români apare în fața ochilor lumii ca un semn luminos"** [14]. În **Anglia**, ziarul **„DAILY WORKER"**, organ al Partidului Comunist Englez, scria în mod sugestiv: **„Orice muncitor va vedea în acest eroism al muncitorilor români o reflectare a hotărîrii de luptă, cu orice risc, împotriva forțelor reacțiunii capitaliste din toate țările. Noi ridicăm făclia aprinsă ținută de tovarășul nostru muncitor din România și o ducem înainte în lupta contra «propriei noastre» clase dominante"**. [15].

Luptele proletariatului român din 1933 au avut rezonanțe vii și în alte țări europene — **Elveția, Belgia, Olanda, Danemarca, Finlanda, Suedia, Spania, Portugalia** etc.

În **Italia** și **Germania**, regimurile fasciste n-au putut împiedica manifesta-

→

---

1) „La Tribune des cheminots" (Paris), 1 martie 1933.
2) „Apărarea ceferiștilor" din 29 iunie 1934.
3) „L'Humanité" din 23 februarie 1933.
4) „La Tribune des cheminots" din 1 iulie 1933.
5) „L'Humanité" din 19 iulie 1933.
6) „La Tribune des cheminots" din 15 mai 1934.
7) „Pravda" din 13 februarie 1933.
8) „Gudok" din 21 februarie 1933.
9) „Pravda" din 7 februarie 1933.
10) „Trybuna Radziecka" din 18 februarie 1933.
11) Arhiva C.C. al P.C.R., fond 68, dosar 9 104, filele 1—3.
12) „Rabotnicesko Delo" din 1 martie 1933.
13) „Die Rote Fahne" din 16 februarie 1933.
14) „Arbeiter Zeitung" din 17 februarie 1933.
15) „Daily Worker" din 18 februarie 1933.

rea de către forțele revoluționare din aceste țări a solidarității și simpatiei față de eroica luptă a clasei muncitoare din România. Ziarul **„UNITA"**, organ al Partidului Comunist Italian, care apărea ilegal, releifa că **„marile bătălii"** ale feroviarilor și petroliștilor români **„înseamnă pași serioși înainte făcuți de proletariatul român, care va ști să învingă și să instaureze un guvern al muncitorilor și țăranilor"** [16]. În pofida marilor greutăți pe care le întîmpinau, diverse organizații muncitorești italiene au organizat întruniri în cadrul cărora s-au votat moțiuni de protest împotriva terorii antimuncitorești din România. Din adîncă ilegalitate, Partidul Comunist German, prin intermediul organului său de presă, **„DIE ROTE FAHNE"**, a dat expresie solidarității și sprijinului clasei muncitoare germane pentru cauza clasei muncitoare din România.

Mesaje de solidaritate cu luptele muncitorești din 1933 din România au sosit, de asemenea, din țări ale **Americii, Asiei** și **Africii**. O rezoluție adoptată de o serie de organizații muncitorești din New York, reprezentînd peste 70 000 de muncitori, prin care se protesta împotriva politicii teroriste a cercurilor guvernante din România, a fost prezentată consulatului român din marele oraș nord-american. Presa de diferite orientări din S.U.A., Cuba, Argentina, Uruguay etc. s-a ocupat pe larg de luptele ceferiștilor și petroliștilor români. Ziarul muncitoresc uruguayan **„JUSTICIA"** scria că aceste lupte, **„de o uriașă însemnătate"**, merită **„simpatia și sprijinul activ al muncitorilor din lumea întreagă"** [17].

În **China**, unde ardea viu flacăra luptei revoluționare conduse de Partidul Comunist Chinez, bătăliile de clasă din țara noastră au găsit un deosebit ecou. Ziarul **„CHINA ROȘIE"**, organ al guvernului central muncitoresc-țărănesc constituit în regiunile eliberate, a publicat un comentariu asupra luptelor feroviarilor și petroliștilor români, care reflecta poziția de solidaritate a oamenilor muncii chinezi față de aceste lupte. **„În România** — releva ziarul respectiv — **a început un val de lupte greviste care în prezent se dezvoltă și mai mult și care a zdruncinat dominația burgheziei"**. Ziarul sublinia, de asemenea, rolul conducător al Partidului Comunist Român în desfășurarea marilor lupte muncitorești din februarie 1933 [18].

În **Algeria**, feroviarii din Sidi-bel-Abbès au adoptat, la 19 iunie 1934, o moțiune prin care își **„afirmă deplina solidaritate cu frații lor, feroviarii români, și cu militanții condamnați în mod odios de către o justiție de clasă necruțătoare față de muncitori"**.

Cuvîntul „Grivița" — o atestă numeroase mărturii ale vremii — a făcut în acei ani înconjurul lumii. Epopeea luptelor muncitorești din 1933 din patria noastră a contribuit la însuflețirea forțelor revoluționare și democratice, antifasciste, antiimperialiste pe plan internațional. Ea a proiectat în fața umanității o dată mai mult și cu o deosebită tărie imaginea unui popor profund atașat înaltelor și nobilelor idealuri de libertate, independență națională și progres social.

[16]) „Unita", nr. 13, octombrie 1933.
[17]) „Justicia" din 17 februarie 1933.
[18]) „China Roșie" nr. 57 din 3 martie 1933.

INTERVIUL NOSTRU

REALITĂȚI DOMINICANE

NARCISO ISA CONDE

secretar general al Partidului Comunist Dominican

Narciso Isa Conde, secretarul general al P.C. Dominican, ne vizitează țara la invitația C.C. al P.C.R. Cu prilejul șederii în România, Narciso Isa Conde a avut amabilitatea de a ne acorda un interviu despre lupta poporului dominican pentru progres și independență, prilejuindu-ne astfel informații din sursă directă asupra realităților social-politice din Republica Dominicană.

— De la un timp, vin puține știri din Republica Dominicană. S-ar putea crede că atmosfera e caracterizată de un calm politic, deși...

— Deși nimic nu este mai departe de adevăr. Se face totul pentru a se salva aparențele și, în parte, se reușește. Republica Dominicană a trăit cinci ani de teroare neîntreruptă, după intervenția militară nord-americană din aprilie 1965. Situația aceasta s-a agravat considerabil în ultimele luni, ajungîndu-se la proporții realmente dramatice. Zilnic, aflam știri despre asasinatele de pe strada X sau Y din Santo Domingo, despre planurile de înlăturare a liderilor și activiștilor revoluționari, despre încercările de „domesticire" a presei democratice, despre reprimarea violentă a oricărei manifestații de opoziție. Grupurile de represiune ale regimului, ca și cele teroriste de dreapta, conduse în cea mai mare parte de C.I.A., acționează nestingherite, mai bine-zis protejate de oficialități.

— Se vorbește despre reformismul lui Balaguer, mai ales de la începutul celui de-al doilea mandat al său. În ce scop a fost luată această măsură de precauție, presupunînd că acesta este substratul ?

— Vă amintiți, poate, că pentru a candida din nou la președinție (avînd, bineînțeles, garanția realegerii), Joaquin Balaguer a modificat întîi constituția. În mod normal, nu ar fi avut dreptul la al doilea mandat consecutiv, pentru că aceasta înseamnă, practic, monopolizarea puterii pe o perioadă de opt ani. După ce și-a asigurat baza legală de participare, a recurs la încă o „formalitate" : pentru a intra în campania electorală ca simplu candidat, el a renunțat la funcția de președinte cu cîtva timp înainte de termen. Toată lumea a observat aceste manevre, chiar dacă se asigurase o aparență de legalitate. Așa încît nu puteai fi vorba de o adeziune largă de masă pentru noul guvern. Nu fusese vorba de așa ceva nici înainte, de altfel. Cine nu știe că Balaguer a fost unul din oamenii lui Trujillo... Astăzi, cu atît mai mult, se înregistrează o rezervă foarte vizibilă a populației față de guvern. Ea s-a manifestat printr-o abținere de la vot fără precedent : aproape 40 la sută. În această situație, singura soluție era dezvoltarea unei politici abile de atenuare a resentimentelor, printr-o „îmbunătățire" a situației economice a populației. S-au creat, de exemplu, așa-numitele

„bodegas populares", unde se vînd la preț redus mărfuri de primă necesitate. Stabilitatea sistemului, s-a considerat, merită aceste eforturi, chiar cu unele riscuri, în sensul că fondurile pentru anumite sectoare populare au fost asigurate în dauna cîștigurilor unor grupuri economice foarte puternice. Acestea au protestat, dar răspunsul a fost de natură să le liniștească : măsurile nu afectează în nici un fel esența sistemului. Nefiind vorba de transformări revoluționare, ci de măsuri care prejudiciază numai anumite părți arhaice ale sistemului și care tind să neutralizeze și să atragă importante sectoare populare, guvernul poate înainta în planurile propuse. Mișcarea revoluționară dominicană are, deci, datoria de a explica limpede aceste tactici și de a căuta un răspuns politic adecvat.

— Care sînt componentele mișcării revoluționare ?

— Luptăm în condițiile represive de care v-am vorbit. Mitingurile, demonstrațiile sînt interzise. Marea majoritate a formațiunilor politice progresiste acționează în ilegalitate. Există, însă, un punct cîștigat : avem numeroase sindicate și tineretul de partea noastră. Cea mai mare parte a organizațiilor de masă sînt alcătuite din tineri. În cadrul Universității autonome din Santo Domingo, funcționează Federația studenților dominicani, a cărei activitate se desfășoară, însă, numai în cadrul universitar. Sindicatele au, la rîndul lor, o certă importanță. Nu toate sînt progresiste ; unele sînt conservatoare. Dar marea majoritate împărtășește linia urmată, de exemplu, de POASI, sindicatul docherilor. Treptat, ni s-a alăturat Uniunea națională a șoferilor independenți pe care noi o numim UNACHOSIN. Ne sprijină, de asemenea, unele organizații profesionale, ca de exemplu cele ale avocaților și inginerilor, care dublează asociațiile oficiale, în descreștere numerică. Avem în vedere și stînga creștină, care include organizații ale tineretului catolic și chiar ale clericilor, ca de pildă, „Mișcarea ecumenică a creștinilor angajați". Desigur, ponderea revine Partidului Revoluționar Dominican (P.R.D.) condus de profesorul Juan Bosch. Este cea mai mare organizație de masă din țară, care nu a putut fi anihilată de guvern. P.R.D. acționează în legalitate, Juan Bosch vorbește adesea la posturile de radio. Partidul dispune de larg și real credit din partea populației, ceea ce s-a confirmat cu prilejul alegerilor prezidențiale din 1970 : neparticipările la vot reprezintă răspunsul la apelul lansat de P.R.D. Tot în sfera luptei revoluționare, se desfășoară activitatea unor partide ca Mișcarea populară dominicană și, bineînțeles, a P.C. Dominican, un adevărat nucleu de militanți.

— S-ar putea pune, în aceste condiții, problema formării unui „front popular", date fiind și experiențele de pe continent ?

— Este evident un curent de opinie în favoarea unui proces de unificare în jurul tezei lui Juan Bosch, adică a formării unui „front al înlăturării revoluționare a dictaturii cu sprijinul poporului". Lupta pentru independență, conform acestei teze, are în vedere efectuarea naționalizării principalelor pîrghii economice, reforma agrară, etatizarea băncilor, politica de apărare a bogățiilor naționale ; pe plan extern este vorba de sprijinirea mișcării de eliberare națională, de respectarea independenței și autodeterminării. Partidul Comunist Dominican sprijină această inițiativă ; la fel, democrația creștină. Sîntem de acord asupra formării unui front antioligarhic și antiimperialist. Există însă și tendințe antiunitare sau care promovează alianța cu dreapta antiguvernamentală. Deocamdată, mai aproape de realizare se află intenția formării, ca un prim pas, a unei centrale unice a sindicatelor (Confederația unică a muncitorilor dominicani) din care să facă parte membri de diferite tendințe politice și religii.

— Plasîndu-ne puțin în viitor, care ar fi principalele urgențe ale unei transformări revoluționare ?

— Cînd Trujillo a fost asasinat, el era șeful politic, militar și economic al țării. Republica Dominicană însemna feuda sa proprie : de aceea, avea interes să ridice unele fabrici, să dezvolte o industrie sau alta, cu condiția ca totul să fie rentabil, imediat. În 1961, proprietățile sale existente în țară — puține pe lîngă ceea ce depusese la băncile străine — au trecut la stat. Așa încît, mai mult de 60 la sută din industria noastră este naționalizată ca urmare a acestui lucru. Acest proces ar trebui definitivat, ar trebui extinsă rețeaua industrială. De asemenea, sînt foarte multe de făcut în sfera agrară : nu numai o reformă care să limiteze latifundiile și să lichideze practicile arhaice, dar și o valorificare sporită a pămînturilor pentru că exporturile noastre depind de rodul pe care îl dau ele : cafea, cacao. Comerțul, în general, este o mare problemă de rezolvat : aici se exercită un control total al marelui capital nord-american. Dacă în industrie se exercită presiuni din partea capitalului american și privat împotriva întreprinderilor de stat, obligîndu-le pe acestea să se situeze pe poziții de apărare a producției naționale, în comerț piedicile lipsesc cu totul și foarfeca prețurilor acționează nestingherită. Ca urmare, o transformare revoluționară presupune o dezvoltare internă care să ne pună la adăpostul marilor monopoluri și să ne dea posibilitatea unei independențe a alegerii partenerilor de schimb. Ei vor trebui să fie, de fapt, partenerii unei colaborări.

— Într-un fel ați pus problema, mai largă, a relațiilor între state. Ați putea să ne vorbiți mai mult despre această colaborare ?

— Cred în relațiile prietenești dintre state. Fiecare țară trebuie să aibă dreptul de a stabili relații diplomatice, de a încheia acorduri economice cu oricare dintre statele lumii. Principiile autodeterminării, independenței și suveranității pot garanta, prin respectarea lor, dezvoltarea fructuoasă a colaborării internaționale, în avantajul fiecăreia dintre părți. Negarea acestor norme elementare de conduită internațională prin acte agresive — experiența noastră dramatică din aprilie 1965 a dovedit-o din plin — se împlinește mai întotdeauna împotriva aspirațiilor fundamentale ale popoarelor, împotriva dreptului lor inalienabil de a gîndi și hotărî asupra destinelor lor. Constituie, în plus, grave periclitări pentru pace. Nu cred — este una din convingerile mele cele mai intime — că forța poate reprezenta cîndva o soluție. Lumea viitorului trebuie să fie o lume a colaborării între egali. Socialismul, relațiile dintre țările socialiste, ne oferă perspectiva unei asemenea colaborări. Este una din rațiunile pentru care interesul nostru național ne cere dezvoltarea unor asemenea relații cu țările socialiste, ca și cu toate celelalte țări ; pe această cale ne vom putea împlini acele deziderate care reunesc interesul național și internațional, în numele idealurilor de pace și progres general.

— Cum apreciați noile evoluții politice de pe continent ?

— America Latină luptă pentru o nouă independență. Se poate vorbi, de la un timp, de un climat de revoluție continentală, deși nu toate țările se încadrează în acest fenomen. El este progresiv, se realizează pas cu pas. S-au obținut succesele pe care le cunoașteți în Chile, Peru, Bolivia. Republica Dominicană este vecină cu Haiti, ambele aflîndu-se pe insula Dominica. Eliberarea uneia fără cealaltă înseamnă menținerea unei baze de agresiune pe o porțiune a insulei. De aceea, sprijinim lupta antiduvalieristă, rămînînd în același timp consecvenți principiului autodeterminării și neamestecului în treburile altor state.

Anca VOICAN

MIȘCĂRI REVENDICATIVE ȘI TESTE DE PERSPICACITATE

Săptămîna trecută, secretarul general al Centralei sindicale britanice (T.U.C.) prevedea că este posibilă, într-un viitor apropiat, izbucnirea în Anglia a unui val de greve fără precedent : s-ar putea pierde astfel, după aprecierea sa, numai pînă la sfîrșitul lunii aprilie, 11 milioane de zile-muncă, adică aproximativ cît în întregul an 1970. Tensiunea caracterizează anumite sectoare ale vieții sociale și în alte țări. În Belgia, Federația Generală a Muncii, la recentul său congres, a condamnat exploatarea maselor atît în producție cît și „prin și în consum", reclamînd controlul muncitoresc la nivelul întreprinderii, la nivelul organelor economice regionale și naționale. În Finlanda, muncitorii din metalurgia grea au protestat prin greve spontane împotriva noilor proiecte de contracte colective. Greve și în Franța : în bazinul carbonifer al Lorenei unde închiderile de mine au dus la acțiuni revendicative de mare amploare, în metalurgie (la Nantes), la unele din uzinele Regiei Renault, în serviciile poștale și de telecomunicații.

Un aspect mai puțin obișnuit al acestei ample mișcări revendicative este cel al grevei de la televiziunea franceză. Invocînd acordurile intervenite în noiembrie 1969 între direcția generală a O.R.T.F. și reprezentanții salariaților, diferitele categorii ale personalului televiziunii au prezentat revendicări privind salarizarea, consultarea lor cu privire la reformele de structură ale serviciilor respective, condițiile de exercitare a activității profesionale. În sprijinul acestor revendicări, contestate de direcția generală, s-au desfășurat de mai bine de trei săptămîni la televiziunea franceză greve „turnante" (afectînd succesiv diferite sectoare sau diferite categorii de salariați). Astfel, o serie de emisiuni programate (în primul rînd din categoria reportajelor sau interviurilor „în direct") au fost deplasate, amînate, înlocuite, iar telecronicarii notează că a devenit un fel de test de perspicacitate să ghicești din ce se va compune programul fiecărui canal în seara respectivă.

Fl. Ș.

ANGLIA

O SCADENȚĂ DE MULT PROGRAMATĂ: ZECIMALIZAREA

„Cu cît mai curînd vom învăța să gîndim în pence noi și vom uita de șilingi și de pence vechi, cu atît ne va fi mai ușor" ; așa se recomandă în una dintre cele 18 milioane de broșuri pe care le-a expediat în ultimele săptămîni, pe adresa fiecărei familii britanice, Comisia pentru moneda zecimală. 15 februarie este data cînd vor intra în circulație ultimele trei noi monede divizionare, cînd băncile, poșta, și o parte din magazine (celelalte urmîndu-le într-un interval de maximum 18 luni) vor opera cu noile diviziuni, zecimale, ale lirei sterline, iar englezii se vor strădui să urmeze recomandarea broșurii, adică să-și facă diversele socoteli cu o liră care nu va mai avea 240 de subdiviziuni (20 de șilingi a 12 pence fiecare) ci 100 (sau, poate mai precis, 200 — pentru că se va utiliza ca monedă și jumătatea unui „penny nou"). Totul pare relativ simplu, dar englezilor nu le va fi deloc ușor.

Străinilor veniți în Anglia din țări cu moneda subdivizată zecimal, sistemul britanic le apărea nu numai nou ca principiu, dar și dificil de stăpînit în practică. Ceea ce este mai puțin evident, dar nu reprezintă, logic vorbind, decît corolarul propoziției precedente este că, pentru englezi, convertirea în sens contrar va fi la fel de dificilă ; sau chiar mai dificilă — pentru aceia dintre ei pentru care era un avantaj faptul că, în sistemul vechi, operau adunări și scăderi cu cifre pînă la 20 (cîți șilingi avea lira) sau pînă la 12 (cîte pence are un șiling). După ce consacrau, în copilărie, o parte din primele ore de aritmetică însușirii sistemului monetar, englezii îl considerau natural, tot atît de natural cît le părea altora sistemul zecimal. Dacă adăugăm că împărțirea lirei în 240 de subdiviziuni datează de aproximativ 1 200 de ani, și dacă menționăm (inevitabil) tradiționalismul britanic, dificultățile întîmpinate de introducerea zecimalizării apar cu atît mai explicabile.

De fapt, nici campania pentru zecimalizare nu este de dată chiar recentă, are și ea o anumită tradiție. Primul pas în această direcție a fost făcut în 1849, prin introducerea florinului — moneda de 2 șilingi, adică a zecea parte dintr-o liră. Au urmat o serie de comitete și comisii pentru introducerea sistemului zecimal : comitetul special din 1853, comisia regală din 1857, comisia regală din 1918 și, în fine, comitetul Halsbury constituit în 1961, primul astfel de grup care reușește să impulsioneze introducerea sistemului zecimal. Este adevărat, într-un ritm deloc impresionant : comitetul a raportat la doi ani după constituire, iar guvernul a legiferat în două etape, la patru și, respectiv, șase ani după raport ; momentul de cotitură de la 15 februarie survine la aproape 8 ani după raportul Halsbury.

Atitudinile de opoziție categorică, divergențele privind alegerea noii unități zecimale și, în sfîrșit, necesitatea introducerii gradate și prezentării clare a noului sistem explică abordarea precaută, eșalonată, în timp, a zecimalizării.

ZECIMALIZAREA ÎN VIAȚA COTIDIANĂ
Nu se vor putea cere 563 ml de bere...

Opoziția față de însăși ideea zecimalizării a fost și rămîne puternică. Cu toată campania propagandistică în favoarea acestei reforme, sondaje efectuate cu cîteva săptămîni înainte de 15 februarie arătau că, dacă 50 la sută dintre cei chestionați acceptau zecimalizarea, 40 la sută erau împotrivă. În cadrul dezbaterilor parlamentare din 1966 și 1969, laburiștii nu au permis un „vot liber" (situație în care grupul parlamentar nu fixează o atitudine obligatorie, ci permite fiecărui deputat să voteze conform convingerilor proprii), pentru că există riscul ca partizanii zecimalizării să fie înfrînți de o coaliție între „anti-reformiști" și adepții altor sisteme zecimale. Iar aici este locul să precizăm că, încă la data publicării raportului Halsbury, se manifestaseră disensiuni între partizanii reformei : dacă majoritatea comitetului Halsbury pleda pentru o liră împărțită în 100 de pence, o minoritate importantă pleda pentru o unitate de bază în valoare de zece șilingi, subdivizată în 100 de pence ; în afara comitetului s-au formulat propuneri în favoarea unei unități în valoare de 5 lire (cu 1 000 de subdiviziuni) și în favoarea unei unități de 8 șilingi și 4 pence (adică 100 de pence și — acum, nu la data formulării propunerii — echivalentul exact al unui dolar). Menținerea lirei a fost hotărîtă mai ales datorită unor considerente externe — în primul rînd efectului presupus nefavorabil pentru piața monetară internațională, al oricărei modificări aduse lirei sterline.

După adoptarea hotărîrii de principiu, în 1966, s-a procedat la aplicarea a ceea ce era mai simplu în procesul zecimalizării. Dar și aceste prime măsuri au fost introduse „discret", la intervale mari, ba chiar cu unele reveniri : în aprilie 1968 au fost introduse monedele de 5 pence noi (un șiling) și 10 pence noi (2 șilingi) ; în august 1969 au fost retrase jumătățile de penny (vechi) ; în octombrie 1969 a fost introdusă moneda de 50 pence noi (singura monedă heptagonală din lume, echivalînd cu vechea bancnotă de 10 șilingi) ; la sfîrșitul aceluiași an au fost retrase „jumătățile de coroană" (valorînd doi șilingi și șase pence ; de menționat că „o coroană" nu există) ; în 1970 s-a revenit asupra retragerii monedei de șase pence vechi, care va fi menținută pînă în 1972, cînd se va proceda la reexaminarea problemei. Actuala trecere de la sistemul liră-șiling-pence la liră-pence noi va fi încheiată abia în august 1972.

Publicul dispune deci de un an și jumătate pentru a-și crea deprinderile noi. Dar se pare că, într-o primă perioadă, principalele aprehensiuni nu le va crea noutatea sistemului, ci efectul acestuia asupra prețului cu amănuntul ; aceasta deoarece, un număr de pence vechi neputînd fi transformat într-un număr întreg de pence noi, „rotunjirea" unor prețuri este inevitabilă. Este adevărat, Comisia pentru zecimalizare a difuzat o „tabelă de transformări" destinată comercianților, tabelă care arată cum să se facă unele „rotunjiri" în plus, iar altele în minus, astfel încît, în ansamblu, cumpărătorul să nu fie păgubit. Dar utilizarea tabelei nu este obligatorie pentru magazine (se scontează doar pe faptul că magazinele vor adopta „tabela" pentru a inspira încredere clientelei). În plus, se știe că apropierea zecimalizării a ocazionat unele ridicări de prețuri și tarife : cazul cel mai cunoscut este probabil acela al metroului londonez, cînd invocîndu-se costul ridicat al modificării automatelor de vîndut bilete,

s-a ridicat tariful minim de la 6 pence (menținerea temporară a monedei respective nu fusese încă hotărîtă) la 1 șiling (moneda nouă de 5 pence avînd diametrul celei de 1 șiling — așa cum cea de 10 pence are dimensiunile celei de 2 șilingi — nu erau necesare modificări).

Episodul metroului aduce în discuție o altă consecință a zecimalizării, privind automatele cu fise și mașinile de calculat adaptate vechiului sistem monetar. Este vorba despre faptul că, în timp ce administrația metroului a găsit o soluție simplă, necostisitoare (dar în dezavantajul publicului), majoritatea magazinelor și firmelor, folosind automate și mașini de calculat vor trebui (dacă n-au făcut-o pînă acum) să investească, pînă în august 1972, sume importante ; guvernul britanic nu s-a angajat să subsidieze adaptarea la sistemul zecimal — spre deosebire de guvernul sud-african, în 1961, și guvernul australian în 1966, atunci cînd aceste țări au trecut la moneda zecimală. (De aici rezultă preocupări și pentru producătorii de mașini de calculat — suprasolicitați în 1971—1972, dar revenind apoi la un ritm comparativ redus de comenzi).

■

Dificultățile zecimalizării, așa cum vor apărea în următoarele 18 luni, vor da o imagine a ceea ce este de așteptat atunci cînd se va accelera introducerea în Marea Britanie a sistemului de unități metric. O imagine diminuată, desigur, deoarece schimbarea aspectului cîtorva monede divizionare nu ridica problemele pe care le va prezenta, pentru englezul de rînd obligația de a se exprima nu ca pînă acum în yarzi, pinte, livre și uncii, ci, respectiv, în metri, litri, kilograme și grame. Va fi mai dificil pentru că transformarea exactă a unităților vechi în cele noi nu va reprezenta o soluție nici măcar în perioada de tranziție : englezilor nu le va fi la îndemînă să ceară 91,4 cm de stofă (un yard), sau 563 ml de bere (o pintă), sau 453 g de carne (o livră). Noile unități vor provoca, este cert, destulă indispoziție.

Asta în ce privește comerțul, publicul ; în industrie lucrurile par ceva mai simple. Primii pași s-au și făcut : producătorii de cabluri electrice produc „metric" de la sfîrșitul anului 1969, industria hîrtiei și poligrafică a realizat și ea tranziția. Pînă la sfîrșitul lui 1972 sectorul construcțiilor va produce „metric". Pînă în 1975 se prevede introducerea sistemului metric în proporție de cel puțin 75 la sută pentru fiecare industrie.

În încheiere merită să fie consemnată formularea ziaristului englez care, căutînd un argument decisiv (după ce examinase argumentele pro și contra) a afirmat peremptoriu : dacă am face-o mai tîrziu, ne-ar fi și mai greu.

SCADENȚĂ NEPREVĂZUTĂ LA „ROLLS-ROYCE"

TRISTAR
Un calcul greșit...

Se spera că punctul critic fusese înregistrat și depășit în noiembrie anul trecut, cînd guvernul conservator a avansat 42 de milioane de lire sterline (iar un grup de bănci — alte 47 de milioane) pentru a înlesni înfruntarea cu succes a unor dificultăți financiare, crezute, atunci, temporare. Dar n-a fost așa : joia trecută, la ora deschiderii bursei, se afla că acțiunile „Rolls-Royce" nu vor fi negociate, la cererea firmei, care solicita numirea unui „administrator juridic" (numirea s-a produs în aceeași zi), anunțîndu-și astfel falimentul. Frederick Corfield, ministru al aviației și presupus cunoscător al problemei, mărturisea, în aceeași după-amiază : „nici în visele mele cele mai rele nu mi-aș fi închipuit că situația este atît de gravă".

Cum s-a ajuns aici ? Pentru a răspunde acestei întrebări, o succintă istorie a firmei, mai detaliată în capitolele recente, se dovedește utilă.

Charles Stewart Rolls și Henry Royce au început să colaboreze în 1904 ; au întemeiat firma „Rolls-Royce" și au fabricat primul automobil cu șase cilindri „Silver Ghost" (fantoma de argint) în 1906. Rolls avea înclinație spre aviație — și a murit, de altfel, în 1910, într-un accident aviatic ; firma s-a angajat serios în construirea de motoare de avion ceva mai tîrziu, în timpul primului război mondial. Treptat, motoarele de avion au devenit domeniul de activitate prncipal ; avioanele „Hurricane" și „Spitfire", cu care au fost echipate forțele aeriene britanice în cursul celui de-al doilea război mondial, aveau motoare produse de „Rolls-Royce". În 1943, firma se orienta judicios achiziționînd brevetul unui motor cu reacție. Afacerile aviatice au prosperat și în perioada postbelică, producția automobilelor reprezentînd doar a 20-a parte din interesele firmei — în 1968. Acesta a fost anul cînd Rolls-Royce s-a hotărît să combată celelalte două mari firme exportatoare de motoare de avion — Pratt & Whitney și General Electric — pe propriul lor teren, adică pe piața americană. În martie 1968, în concurență directă cu cei doi coloși americani, Rolls-Royce a obținut contractul, în valoare de 540 milioane lire sterline, cu „Lockheed", constructorii aerobuzului „Tristar".

Contractul cu „Lockheed" a fost salutat cu titluri pe prima pagină și aplauze din mai toate direcțiile, ca un succes de prestigiu și o contribuție prețioasă, în acea perioadă urmînd devalorizării, la redresarea balanței de plăți a Marii Britanii : se spera realizarea unor profituri de milioane de lire sterline și cîștigarea de poziții importante pe piața americană.

După mai puțin de trei ani devenise însă evident că, departe de a împlini aceste așteptări, contractul cu „Lockheed" ducea la un eșec comercial grav, amenințînd însăși existența firmei. Fuseseră asumate riscuri serioase — pe baza unor calcule infirmate de realități. Mai precis, Rolls-Royce obținuse contractul cu „Lockheed" cerînd pentru motoarele RB 211-22 nu numai un preț mai redus decît al motoarelor oferite de concurenții americani, dar și un preț **definitiv** care nu ar mai fi fost obiectul unor reestimări. Or, reestimările reprezintă, în această industrie, o practică obișnuită, impusă de necesitatea de a se face ajustări determinate de creșterea anumitor prețuri, unele tendințe general inflaționiste, cheltuieli neprevăzute. Calculul făcut de Rolls-Royce fusese că orice cheltuieli de proiectare și producție suplimentare vor fi compensate de economiile realizate prin introducerea în construcția motoarelor a unui material „revoluționar" — fibrele de carbon. Dar calculul s-a dovedit greșit, pentru că noul material, care trecuse cu succes probele de laborator, a eșuat la probele de zbor. Se afirmă că motivul a fost unul cu totul neprevăzut : păsările. În mod normal absorbirea în reactoare a unor zburătoare este un accident curent și fără urmări — pentru avioane ; asta, în condițiile în care paletele motoarelor cu reacție sînt construite din metal ; fibra de carbon, însă, nu rezistă acestor șocuri. Conform altei versiuni, fibra de carbon nu a rezistat ploilor tropicale (este greu de stabilit adevărul firma păstrînd discreție asupra condițiilor în care s-a produs eșecul).

Fapt este că Rolls-Royce a trebuit să reia ab initio proiectarea motoarelor RB 211-22 și această operație s-a dovedit prea costisitoare pentru mijloacele firmei — mijloace reduse, pare-se, și din alte cauze, în primul rînd aceea a dispersării excesive a eforturilor firmei : anul trecut, Rolls-Royce se afla în diverse faze de proiectare și executare a nouă tipuri diferite de motoare de avion. Această situație și dificultățile legate de RB 211-22 au făcut necesară intervenția guvernului conservator — infidel, cu acea ocazie, propriei sale politici de economii. Dar, după cum s-a constatat săptămîna trecută, balonul cu oxigen din noiembrie nu a salvat firma ; echipei venite atunci la conducere nu i-a rămas decît să calculeze exact bilanțul —deficitar cu 66 milioane de lire ster-

→

line — și să constate inevitabilitatea falimentului.

Joi 4 februarie, ziua cînd tristele veşti au ajuns la cunoştinţa publicului a fost şi ziua cînd guvernul a intrat în acţiune anunţînd o măsură neaşteptată, cel puţin din partea conservatorilor : naţionalizarea parţială. Proiectul de lege în acest sens a şi trecut de faza procedurală a primei lecturi, luni, cea de-a doua lectură şi dezbaterea principală fiind programate pentru joi 11 februarie ; este de presupus ca a treia lectură şi adoptarea proiectului să urmeze la o dată apropiată. Ce cuprinde proiectul conservator ? Prevederile sînt vagi, guvernul fiind autorizat să aleagă, dintre sectoarele firmei Rolls-Royce pe acelea care va aprecia că este mai util să fie naţionalizate. Atît joia trecută, cît şi luni, s-a precizat că guvernul are în vedere continuarea proiectelor militare şi a celor în care Rolls-Royce colaborează cu parteneri străini — în primul rînd avionul Concorde, pentru care Rolls-Royce construia, în colaborare cu firma franceză S.N.E.C.M.A., motorul „Olympus", precum şi motorul pentru avionul militar vest-european „polivalent". O excepţie, subliniată de purtătorii de cuvînt guvernamentali, o constituie motorul RB 211-22 ; este evident că guvernul britanic speră să renegocieze contractul cu „Lockheed" şi să atragă în aceste negocieri şi Administraţia S.U.A. Guvernul britanic a precizat că în cazul în care contractul nu va fi renegociat, producerea motorului RB 211-22 va înceta imediat (unul dintre efectele deocamdată necomentate de purtătorii de cuvînt guvernamentali fiind sporirea numărului, oricum ridicat, al şomerilor englezi cu 20 000).

Naţionalizarea proiectată de guvernul conservator mai face o excepţie — vehement criticată de opoziţie : este vorba despre fabrica de automobile Rolls-Royce, care, separată de restul firmei pare destinată achiziţionării de către o altă firmă britanică, sau poate chiar străină. Ceea ce provoacă protestele opoziţiei, în general, iar în parlament, pe ale laburiştilor, este faptul că guvernul, care pare hotărît să denaţionalizeze sectoare economice rentabile (trasee ale companiilor aeriene de stat cedate societăţilor particulare, hoteluri şi localuri publice) renunţă — atunci cînd, în mod cu totul excepţional, procedează la o naţionalizare, la unul dintre cele mai rentabile departamente ale firmei naţionalizate : în anul 1970, profiturile realizate de fabrica de automobile s-au cifrat la 7 milioane de lire sterline.

Estimată la 5 milioane de lire sterline, fabrica de automobile va fi probabil obiectul unei adevărate licitaţii. Participarea britanică la licitaţie nu se anunţă, e adevărat, prea susţinută : „British Leyland" singura companie engleză capabilă să realizeze singură această achiziţie nu s-a declarat interesată, întrucît trece printr-o reorganizare financiară aparent incompatibilă cu o nouă investiţie ; iar „Jensen Motors", o firmă de proporţii mai modeste pare să nu fi reuşit să-şi găsească asociaţi împreună cu care să poată plăti preţul de 5 milioane. Marile trusturi americane aşteaptă încă unele clarificări, dar este evident că nu se vor da înapoi de la licitaţie (Ford, General Motors şi Chrysler posedă, fiecare, fabrici în Marea Britanie). Un alt candidat care şi-a declarat interesul : firma japoneză Toyota. Evident, prestigioasa marcă de fabricaţie (cu o valoare comercială apreciabilă) care este Rolls-Royce nu va duce lipsă de candidaţi-cumpărători.

Mihai MATEI

MUZEUL DE ARTĂ MODERNĂ evoluţii şi dileme

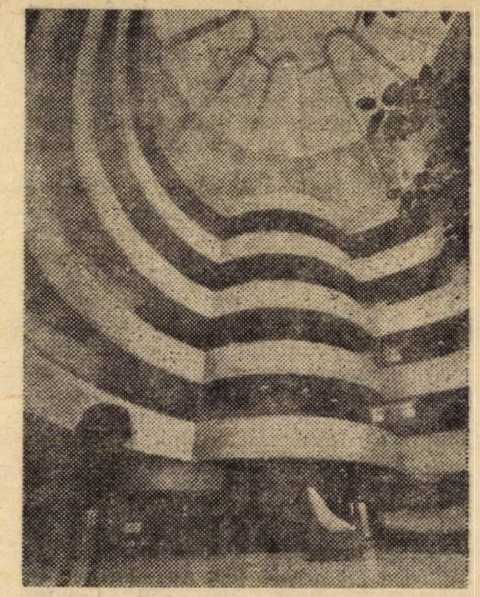

MUZEUL GUGGENHEIM
Penurie de fonduri

O dată deschisă marea retrospectivă Matisse, a cărei pregătire îi ceruse eforturi istovitoare timp de cîţiva ani de zile, comisarul ei, eminentul critic de artă francez de origine americană Pierre Schneider şi-a putut lua în toamna trecută o vacanţă de mai multe săptămîni, făcînd ocolul patriei sale dintîi, de unde ne-a adus ştirea consternantă că şi în Statele Unite muzeele au intrat în criză! Muzeele de artă modernă. Şi nu numai ele.

Muzeul de artă modernă : simbol şi mîndrie a multor oraşe mari sau mici, o mare atracţie turistică şi deci o mare sursă de devize. Fundaţia Kröller-Müller de la Otterlo (Olanda) e vizitată în fiecare duminică, de-a lungul a trei anotimpuri, de cîte 40 000 de turişti, în cea mai mare parte străini. Preşedintele Franţei, Pompidou, ţine mult, după cît se spune, ca înainte de încheierea mandatului său să inaugureze noul Centru naţional de artă contemporană (C.N.A.C.). Un concurs internaţional a şi fost lansat, iar emisari ai guvernului francez caută să tenteze arhitecţi din cele patru colţuri ale lumii.

După cel de al doilea război mondial s-a discutat mult despre funcţia muzeului şi s-a pus mai ales întrebarea dacă muzeul-depozit mai poate avea sens în zilele noastre ori dacă n-ar trebui să se treacă la un nou tip de muzeu: muzeul-dinamic. Încetul cu încetul, transformarea s-a produs, iar acolo unde ea n-a avut loc, vizitatorii s-au rărit. În Europa, Olanda a dat cel dintîi exemplu. „Organizăm între cincizeci şi o sută de expoziţii pe an", ne spunea E. de Wilde, directorul Muzeului Municipal din Amsterdam (Stedelijk Museum). La Londra, Tate Gallery s-a transformat rapid dintr-un muzeu al artei engleze într-un prestigios muzeu de artă modernă. În Germania occidentală există o adevărată concurenţă între zecile de muzee municipale de artă modernă. Iar în Statele Unite, care excelează prin numărul şi valoarea muzeelor de artă modernă, continuă totuşi să se deschidă cîte un nou muzeu important în fiecare lună. Atunci, de ce se vorbeşte totuşi de criză?

Prima treaptă a contestării muzeului a constituit-o punerea în discuţie a muzeului-depozit, de tipul secolului al 19-lea. Sociologii şi oamenii de artă şi-au putut da însă repede seama că muzeul-dinamic

GUERNICA ŞI VIETNAMUL
În faţa celebrului tablou al lui Picasso, o demonstraţie pentru pace în Vietnam

ARTIȘTI NEWYORKEZI ÎN GREVĂ
Împotriva războiului, rasismului, represiunii

nu rezolva totul prin simplul fapt al „dinamismului" său și că adevărata problemă nu era întotdeauna simpla expunere a artei din trecut și contemporane, ci aceea a *asimilării* ei de către publicul din ce în ce mai numeros care lua cunoștință de ea. La un mare muzeu american o statistică a demonstrat că extrem de mulți vizitatori, dornici să se aleagă cu ceva de pe urma vizitei la muzeu, petreceau mai mult timp cumpărînd reproduceri decît admirînd operele expuse. Fapt este, după cum observă Philip Johnson, constructorul Muzeului de Artă Modernă din New York (1929), că în secolul nostru „muzeul a luat locul bisericii, ca edificiu cultural". Fiind sacru, muzeul trebuia deci contestat, adică desacralizat. Și a fost. La Stedelijk Museum, în fața publicului, muncitori în halate albastre montează și desfac zilnic sculpturile ciudate ale unui Tingely, schimbă mereu panotarea lucrărilor, sub îndrumarea directorului. Pentru prima oară publicul vede și ia aminte că și șantierul artei e tot un șantier. Se afirmă de altfel, pe bună dreptate, că este timpul ca arta să coboare în stradă, să se democratizeze. Toate criticile de care muzeul a trebuit să țină seama în evoluția sa recentă au dus la o substanțială ameliorare a acestuia. Dar astăzi, însăși existența muzeului este pusă în discuție. În plus, din obiect al contestării, muzeul a devenit și loc al contestării. Nu numai al celei artistice, ci și politice. În fața faimosului tablou *Guernica* de Picasso, aflat în păstrare la Muzeul de Artă Modernă din New York, a avut loc o manifestație pentru pace în Vietnam. Alte mitinguri au avut loc pentru a se obține intrarea liberă în muzeu, pentru expunerea unui număr mai mare de lucrări realizate de artiștii negri sau de femei, pentru dreptul artistului de a dispune de opera sa chiar după ce aceasta a intrat în proprietatea muzeelor. Și, mai mult, s-a cerut vînzarea operelor „clasice" spre a se putea achiziționa, cu banii obținuți, opere noi, ale noilor artiști.

CAPITALUL ÎMPOTRIVA ARTEI

Dacă într-o serie de țări vest-europene asupra muzeelor se exercită controlul statului, care, după cum s-a observat, nu se prea dă în vînt în genere după arta modernă, în Statele Unite, în schimb, capitalul decide. Și iată cum : Mai întîi prin legea fiscală. Investiția în opere de artă, pe lîngă tezaurizare ferită de fluctuații, duce la scăderi substanțiale ale impozitului. Deci se cumpără artă, masiv. Mai mult, colecționarea artei aduce prestigiu și, de azi pe mîine, noul parvenit ajunge gentleman. Întreprinderea e, deci, și mai seducătoare. Astăzi însă, o nouă lege fiscală pare să suprime această posibilitate, deci principalul motor al achizițiilor de artă din S.U.A. A fi „trustee" al unui muzeu, adică a avea acțiuni la bursa artei actuale, înseamnă în America, măcar deocamdată, a fi cineva. Cumperi, prin contract, întreaga producție a unui artist. Donezi o parte unui muzeu. Expunerea la un muzeu ridică amețitor cota artistului. Iar impozitul e calculat la această cotă, și nu la cota modestă a achiziției reale. Afacerea e bună. Dar astfel muzeele, expunînd un artist ajung, din cauza urcării brusce a cotei, în situația de a nu-i mai putea cumpăra lucrări. E adevărat însă că marea majoritate a muzeelor americane nu trăiesc din achiziții, ci din donații și colecte particulare. Excepție constituie muzeul din Cleveland Ohio, care, dispunînd de circa șapte milioane de dolari pe an, își poate păstra inițiativa. Din cauza sistemului de donații și de „trustees" directorul muzeului e total în mîna „mecenaților", care-l pot concedia imediat ce nu sînt satisfăcuți de activitatea lui.

Situația de mai sus duce în mod paradoxal la împrejurarea ca, în circuitul unor valori colosale, să se resimtă o lipsă acută de fonduri. Chiar și Muzeul de Artă Modernă din New York e în căutarea unor binefăcători, care, oferindu-i cincizeci de milioane de dolari, să-i dea posibilitatea să-și dubleze suprafața de expunere. Mai întîi, pentru a putea primi un public în continuă creștere, și apoi pentru a putea asigura expunerea unui număr mai mare de opere.

Dacă viața muzeului este amenințată pe atîtea planuri, trebuie căutate, desigur, și remedii. Pentru a contracara legea sufocantă a capitalului, directorul unui muzeu american a emis ideea instituirii unor muzee de stat. Dar pentru a contracara invazia de opere de artă, ce e de făcut ? Nu există, fără îndoială, nici un alt remediu decît selecția. Cu atît mai mult cu cît operele nu numai că se înmulțesc la număr în proporție geometrică, dar se și gigantizează totodată. Însă și împotriva selecției s-au ridicat obiecții: e antidemocratică. În ce-l privește, directorul Muzeului Artelor Decorative din Paris, François Mathey, afirma în cadrul unei mese rotunde organizată de Radiodifuziunea franceză (O.R.T.F., France-culture) : „Nu judec, informez", ceea ce a atras replica, la care au aderat mai mulți participanți: „informația pe care o dați, fiind prin forța împrejurărilor limitată, reprezintă ea însăși, fie și involuntar, tot o selecție".

Succesiunea rapidă a expozițiilor ridică tot felul de probleme, între care și aceea a debarasării de operele expuse. Depozitele pot fi ele de două, trei sau chiar patru ori mai mari decît spațiul de expunere, dar tot n-ajung. Soluția practicată : expui fără să cumperi ; dar a expune și a nu cumpăra, înseamnă a nu aproba și a face iarăși din capital legea exclusivă a valorii în artă.

CRIZA OBIECTULUI DE ARTĂ... ȘI RENAȘTEREA LUI

Ce e drept, asistăm în multe țări ale lumii la un fenomen de natură să complice dar și să ușureze mult sarcina conservatorilor de muzee : criza obiectului de artă, ajunsă deja la apogeu, și anume la abolirea operei de artă. Pornind de la ideea că muzeul este un templu al burgheziei, care prin urmare trebuie distrus —, și asta începînd desigur cu conținutul său, cu obiectul de artă adică, mulți artiști s-au refugiat în *arta efemeră*, în *arta săracă*, în *arta ecologică* sau în *arta conceptuală*, renunțînd chiar să-și mai realizeze opera (ideea contează). Trăim epoca hapeningului, arta se consumă ca spectacol, se păstrează doar într-o imagine fotografică, sau pur și simplu... se ține minte. Obiectul utilizat, dacă există, e distrus la sfîrșitul manifestării. Din templu al burgheziei, muzeul contestat riscă să se transforme în vid. Werner Hoffman, creatorul Muzeului Secolului 20 din Viena, profesor la Universitatea Harvard și actualmente director la Kunsthalle din Hamburg, scrie : „Opera de artă nu mai are altă definiție decît aceea pe care i-o conferă autoritatea spațiului muzeal". Astfel că singurul artist ar rămîne regizorul de hapeninguri — conservatorul.

Alergînd după ultimele curente, care pot constitui expoziții — purtate apoi din muzeu în muzeu — conservatorii riscă să piardă din vedere artiștii izolați și propunerile cu adevărat majore ale artei contemporane. Dacă arta însăși a ucis muzeul, fie prin aglomerarea ei excesivă, fie prin inexistența ei, cu atît mai bine. Muzeul a murit. Muzeul renaște. Iar dacă mai e mult pînă cînd muzeele vor conserva arta în mici casete (așa cum bibliotecile înlocuiesc volumele cu microfilme), și pînă cînd vom putea dispune de informația nelimitată la care aspiră un François Mathey — putem totuși considera, împreună cu Pierre Schneider că renașterea muzeului se produce o dată cu renașterea *obiectului artistic*, adică o dată cu renașterea artei însăși, sau, altfel spus, cu reintegrarea ei în viața oamenilor.

Radu VARIA

ECONORAMA

Remediu la teamă

Guvernul canadian a introdus în Parlament o legislație care prevede crearea unei „Corporații pentru dezvoltarea Canadei". Edgard Benson, ministrul de finanțe, arată că aceasta este „destinată să sprijine dezvoltarea și menținerea unor puternice societăți controlate și administrate de canadieni, ceea ce ar asigura posibilități mai mari pentru aceștia de a investi și participa la dezvoltarea economică a propriei țări". Măsura guvernului este considerată o replică directă la creșterea îngrijorării din țară, în legătură cu existența unui puternic control străin, în special american, asupra economiei canadiene. Acesta cuprinde 57 la sută din industria prelucrătoare, 83 la sută din industria de petrol și gaze, 42 la sută din extracția de metale și 85 la sută din turnătorii. „Un număr din ce în ce mai mare de canadieni, — spune ministrul de finanțe — consideră că influența economică a S.U.A. ar putea pune în primejdie independența politică a Canadei". Beneficiind de subvenții directe ale guvernului (250 milioane dolari în următorii doi ani), corporația urmează să-și sporească fondurile prin vînzare de acțiuni în valoare de 2 miliarde dolari, fiind astfel în măsură să acționeze în direcții diverse, pentru promovarea proprietății canadiene în industriile de prelucrare și înaltă tehnologie, ca de pildă cea de ordinatoare. Un sondaj de opinie la scară națională a dezvăluit că 83 la sută din canadieni consideră crearea Corporației ca „foarte importantă".

Est — Vest

Anul trecut, comerțul Est-Vest a înregistrat, potrivit estimațiilor G.A.T.T., o creștere superioară celei cunoscute de comerțul mondial în ansamblu (apreciată la 10 la sută), confirmîndu-se astfel o tendință observată pregnant în ultimul deceniu: peste 10 la sută în medie anual, față de 8 la sută. Numai între 1966 și 1969 schimburile Est-Vest în ambele sensuri au crescut cu peste 35 la sută, în interesul și beneficiul reciproc, precum și al climatului politic, cooperarea — prin facilitarea contactului direct, a cunoașterii reciproce — însemnînd destindere și pace. Iată, procentual în graficul de mai jos, structura (pe țări sau grupuri de țări occidentale) a schimburilor comerciale ale statelor socialiste europene cu țările capitaliste membre ale O.C.D.E. (statele vest-europene, S.U.A., Canada, Japonia), pe baza datelor din 1969 :

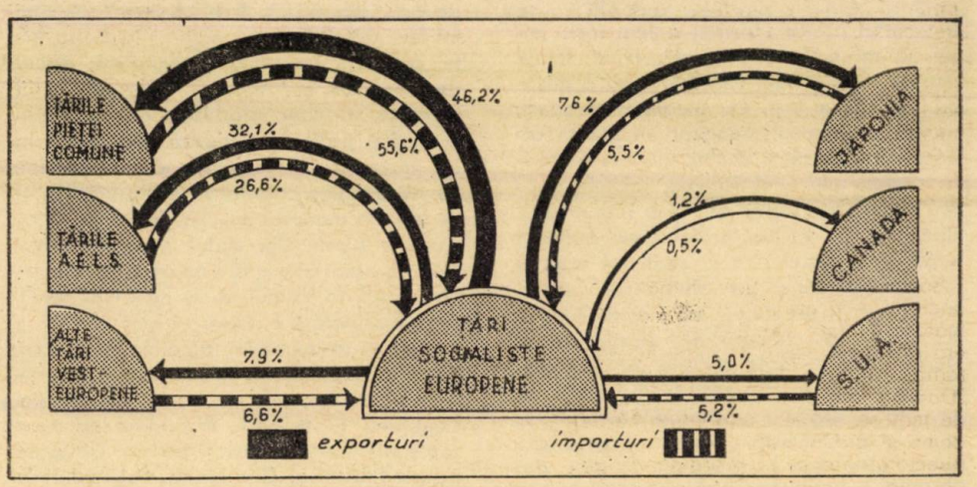

Bumerang

Ca urmare a conservării în cadrul diviziunii mondiale a muncii a unor structuri învechite, prelungiri în zilele noastre ale vechilor relații coloniale, între țările capitaliste dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, există o astfel de situație a raporturilor de schimb încît primele, impunîndu-și condițiile, cumpără din ce în ce mai ieftin produsele agricole tradiționale ale celor din urmă. Consecințe : pentru țările în curs de dezvoltare scăderea încasărilor din exporturi a dus, de exemplu, la anihilarea a trei pătrimi din asistența financiară primită din partea țărilor dezvoltate ; în același timp, însă, „Occidentul importator — cum spunea economistul francez Christian Bué — luînd cu o mînă ceea ce Occidentul împrumutător de fonduri oferă cu cealaltă, se reduc dublu șansele de succes ale Occidentului exportator, debușeele sale potențiale reducîndu-se și excedentele agricole crescînd".

Turistice

Datele preliminare furnizate de Uniunea internațională a organizațiilor internaționale de turism relevă că în 1970 numărul turiștilor a crescut cu 9 la sută față de anul precedent, ajungînd la 167 milioane, iar încasările din activitatea de turism internațional au sporit cu 11 la sută, atingînd cifra de 17 miliarde dolari. Dacă ritmurile medii anuale de creștere înregistrate în ultimul deceniu — 9 la sută în ce privește numărul turiștilor și 9,5 la sută în ce privește încasările din turism — se mențin, în anul viitor vor fi depășite două cifre record : 200 milioane turiști și 20 miliarde dolari încasări anual.

Rubrică realizată de
Ilie ȘERBĂNESCU